

XXII. ÉVFOLYAM, 80. SZÁM
ÁRA: 1 FORINT
1965. ÁPRILIS 4., VASÁRNAP

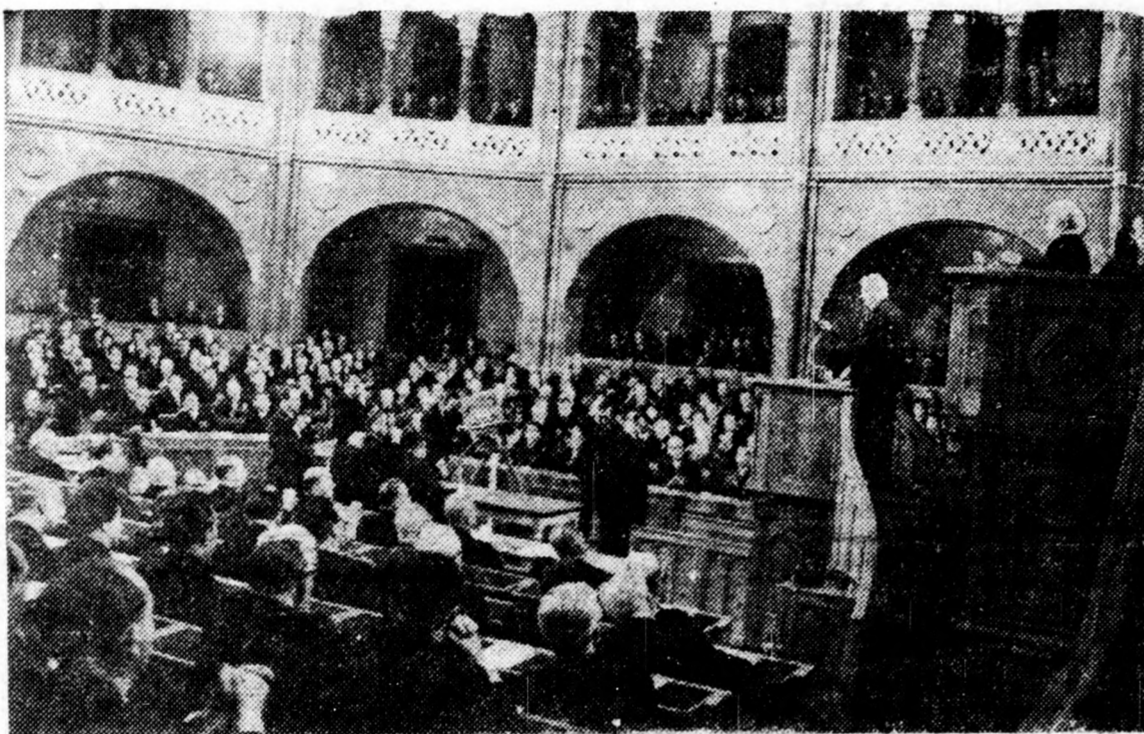
NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Hazánk belső rendje és nemzetközi tekintélye szilárd,

eredményei elismerésre méltók, jövője megalapozott és biztató

Az országgyűlés ünnepi ülésén törvénybe iktatta a felszabadulás történelmi jelentőségét

Az országgyűlés ünnepi ülése

(MTI Foto)

Unnepélyesen felvonták a Parlament előtt az állami zászlót

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából szombaton délelőtti első alkalommal került sor a Parlament előtt az állami zászló ünnepélyes felvonására. A zászlófelvonási ünnepségen részt vett Vass Istvánné, az országgyűlés elnöke, továbbá politikai és társadalmi életünk sok más ismert vezető személyisége, a magyar néphadsereg tábornoki karának több tagja, s a társfegyveres testületek több vezetője. Már jóval 10 óra előtt nagy számban gyűltek össze az érdeklődők az ünnepség színhelyén. Pontosan 10 órakor kürtszó jelezte Czinege Lajos vezér- ezredes, honvédelmi miniszter

érkezését, aki meghallgatta a csapatzászlóval felsorakozott díszőrség parancsnokának jelentését, majd — a Rákóczi induló hangjai közben — ellépett a díszőrség előtt és üdvözölte az egységet. Ezután a tisztaselymből készült piros-fehér-zöld színű állami zászló díszőrök kíséretében viték az árbóchoz, s miután a díszőrök elfoglalták helyüket a talapatnál, a Himnusz hangjai és a díszszázad tiszteletadása közben felvonták a 16 méter magas árbóchrúdra. Az ünnepség befejezéséért a díszőrség, majd pedig a zenekar díszmenetben vonult el az állami zászló előtt, ahol katonák, rendőrök és munkások álltak díszőrséget. (MTI)

Koszorúzási ünnepség Debrecenben, emlékmű avatás Hajdúböszörményben

Április 4-én kiemelkedő eseményekkel folytatódott Hajdú-Biharban a felszabadulás 20. évfordulójának ünnepségei. Debrecenben délelőtti 10 órakor megkoszorúzzák az Alföldi-palota előtti szovjet hősi emlékművet, majd délelőtti 11 órakor a Bocskai téri román hősi emlékművet katonai díszelgés kíséretében.

Hajdúböszörményben emlékművek avatására kerül sor. Délelőtti 11 órakor ünnepélyes keretek között leplezik le a szovjet hősi emlékművet, majd déli 12 órakor a román hősi emlékművet. Az emlékművek leplezését koszorúzás és a munkásőrség díszelgése követi.

Dobi István ünnepi beszéde

Tisztelt országgyűlés! Zászlódsízt öltött, ünnepe! Magyarországot. Az ünnep melegségét szívemben érzem a nép. A szívemben élő hála vezet, ami'kor elsőnek én is kedves vendégeinket üdvözölöm. Hazánk felszabadulásának huszadik évfordulóján ünnepi ülésünk nevében köszöntöm a magyar népet. A felszabadulás előtt Magyarország rendkívül nehéz helyzetben volt. Az 1919-es tanácsköztársaság tragikus bukása után negyedszázados ál-

dozatos, kemény és keserves küzdelem folyt itt a nemzet haladó erői és az országra nehezítő zsarnokság között. A harcot a munkásosztály forradalmi pártja, a kommunista párt vezette. Tisztelettel és kegyelettel emlékezünk most azokra, akik fegyveresen szervezkedtek és harcoltak Magyarország német náci megszállói és a nyilas banditák ellen, emlékezzünk a partizánharcok és az ellenállási mozgalom hősi halottaira. (Folytatás a 4. oldalon)

tartalmaznak az új gabona... szükséges időt... rvidítik. A... nyét a nö... teken kívül a... nyhomok Tsz... k. Itt tavaly... ésátlatot ér... s időben. Az... don vetik az... az új ke... sef felvétele) ke... nős, nagyon... k el, diszlo... e leadni, és... t intett ben... nk, az ellen... lóalást... sok küzde... voltam, sok... tem. De a... amikor be... a németek... tituláltak. Zimin szó... noki példa... támadásban... nagyon sz... Volt, aki... pros tülerő... ének éreze... rancsnokunk... ezt. A lá... de paran... onának, vi... sítottá fej... a vér, de... ó vonalban... az ember... maradni. Si... ottuk fel... ebbé elmé... iról beszé... t az eset... ban voltam... ákok Otto... a tanár azt... MACS... Mit tehet... am, bár... et volt. Az... csra való... Nagyon jól... iákok. beszélgetés... sok és a... zött. Vas... min szá... marul fej... ját: gyelmüket... fogadta... tartogat... munisták... t. Rucszúni... is találko... a tiszték... ink is. VI... S. Gy.

Emlékmű a Duna felett

Írta: A. V. Fokin vezérőrnagy a Debrecenben tartózkodó szovjet küldöttség vezetője és O. V. Gromov alezredes

A képeplapokon

Moszkvát a Kreml tornyaitól, Párizst az Eiffel-tornyától, Prágát a Károly-hidről, Budapestet a Gellért-hegyen emelkedő Szabadság-szoborról ismerjük fel.

Husz évvel ezelőtt, 1945-ben a szovjet hadsereg megsemmisítette a Magyarországot megszálló fasiszta seregeket, s ezzel április 4-én befejeződött az ország felszabadítása. A háború áttevődött az ausztriai határon túlra. A magyar nép végre elnyerte hát a régen várt szabadságot, és az új, demokratikus, független Magyarország felépítésének útjára lépett. Magyarország dolgozó nem feledkezett meg a szovjet katonák hőstetteiről, arról, hogy sokan életüket adták a fasiszta elleni harcokban. A városokban, falvakban a szovjet harcosok strájin emlékműveket, obeliszket emeltek, melyeknek talapzatán állandóan színes virágok virítanak.

Jó néhány

ilyen emlékművet emeltek Budapest térségében, azokon a helyeken is, ahol elpusztultak a szovjet parlamentek, akiket a hitleristák aruló módon ölték meg a budapesti harcok kezdete előtt. De a legérdekesebb elgondolás a Gellért-hegyi emlékmű felállítására volt, a szovjet hadsereg hősiességének megőrzésére.

Most, amikor a magyar főváros egyik legmagasabb pontján látjuk ezt a szobrot: a női figurát magasra tartott kezében palmaággyal, a géppuskás szovjet katonát a zászlóval — ez már nemcsak a szovjet harcosok iránti hála, hanem a béke eszméjének művészi kifejezése is.

Az emlékmű,

a Szabadság-szobor megalkotására pályázatot hirdettek. Kisfaludi Strobl Zsigmondnak, a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanárának tervét fogadták el, és meg is bízták a gondolat kivitelezésével.

A magyarországi Szövetségi Ellenőrző Bizottság — pontosabban annak szovjet képviselője — minden segítséget megadott ennek a fontos és hálás feladatnak a végrehajtásához. Nyikolajcsik ezredes és Azbukin alezredes biztatta meg a szervezést azzal, hogy az emlékmű felépítéséhez nyújtásnak gyakorlati segítségét. E sorok íróinak egyike, Fokin vezérőrnagy (akkor őrnagy — a szerk.) abban az időben állandó kapcsolatban volt a szobrásművész-szel.

Kisfaludi Stroblal az első találkozás a műteremben folyt le a szép, zöldellő Stefánia úton. (Ez ma a Népstadion út.) A parkban a ház előtt bronz- és márványszobrok álltak. A műterem is márványfigurákkal, makettokkal, készülő alkotásokkal volt tele. Strobl éve ellenére nagyon mozgékony, fiatalos volt. Oroszul csak néhány szót tudott: „haraso”, „zdrávsztvujtye”, „szpasziba”. Amikor köszönt, pedánsan mindig minden hangot kiejtett, így: „z-d-r-á-v-szt-v-u-j-ty-e”. A beszélgetés nagyrészt tolmáccsal vagy németül folyt. Strobl időnként a beszélgetésbe angol szavakat, sőt néha egész mondatokat kevert. Sokáig élhetett Angliában. Sok műve ezzel az országgal volt kapcsolatos.

A szobrász szívesen mutatta meg munkáit, megismertette látogatóit azok történetével, beszélt az életéről, művészi terveiről.

A műteremben a kész alkotások között szerette hangsúlyozni, hogy legjobbnak azt tartja művei között, amelyet még ezután fog megalkotni.

Zsiga bácsi

— ahogyan aztán szovjet látogatói nevezték — az első találkozáskor megmagyarázta a Szabadság-szobor alapfogalmát: — Az emlékműnek a Gellért-hegy sziklás tetején kell állnia, körülbelül 250 méter

magasságban. A magas helyen fog kiemelkedni a szabadság géniusza, a feje felett palmaággyat tartó asszony alakjában. Ez a vérontás végének és a béke óhajításának szimbóluma. A szovjet katonák az emlékmű talapzatán arra kell, hogy emlékeztessen, hogy kik és hogyan harcolták ki és őrizték ezt a békét. Az emlékmű talapzatának oldalsó szárnyán erős fiatal emberek figurái helyezkednek el, akik közül egy legyőzi a fasiszta fenevadat, a másik hozza a szabadság fátylát.

A vázlat elkészítése után megkezdődtek a munkák a szobor figuráin, és az építő-együttes is munkához látott. Ez nehéz, néha megerőltető, de mindent egybevéve lélekemelő munka volt.

Szovjet harcos

alakjának bronzba formálásához Kisfaludi Strobl Zsigmond kiválasztott egyet a budapesti helyőrség katonái közül, név szerint Vaszilij Golovcovot.

A művész világos, tágas műteremben a szobrász előtt álló Vaszilijra bronzszár, márványszépségek, Vénuszok, a nagy magyar költő, Petőfi Sándor és a szarkasztikus mosolyú Bernard Shaw néztek.

A szobrász és a katonát végig a maga munkáját: Zsiga bácsi figyelmesen véset, igyekezve visszaadni az orosz ember jellegzetes vonásait. És Vaszilij kitartóan állt modellet, gondolván, hogy ez is fontos, megtisztelő szolgálat.

Egyszer a művész büszkén mesélte, hogy a harcos figurájának már az első vázlatára annyira jól sikerült, és annyira hasonlított az eredetire, hogy a katonát legyőző el fogultságát megkérte, adja neki emlékébe.

Nagy akarással dolgozott Strobl, és nem ismert fáradtságot. „Az én munkámban — mondta tréfásan — nem elég az ész és a kéz. A szobrásznak erős lábának is kell lenni, nem rosszabbnak, mint egy futónak. Hiszen amikor nagy figurát faragsz, akkor egy valószínűs teret kell körbejárni, hogy minden oldalról megnézhessd a munkádat.”

A mindennapi megfeszített műtemi munkával egyidejűleg előkészítették a szobor számára a teret a Gellért-hegyen.

1946-ban egy tavaszi napon volt az emlékmű ünnepélyes

alapkövetétele. A felépítéséhez szükséges eszközöket a budapesti dolgozók gyűjtötték. Az ünnepélyes alapkövetélen megjelentek a magyar kormány tagjai, a párt és más társadalmi szervek küldöttei, a szovjet pártvezetés és az amerikai és angol katonai misszió képviselői. A készülő emlékmű alapján befalaztak egy témhengert pergamen tekercsrel a belsejében. A pergamen három nyelven — magyarul, oroszul és angolul — beszélt a fasiszta feletti győzelemről, Magyarországot felszabadítójáról, a szovjet hadseregről, és arról, hogy meg kell védeni és őrizni a békét. Ez olyan volt, mintha levéllel fordultak volna a jövőhöz, a későbbi utódokhoz.

Az emlékmű felépítésének megszervezése igen bonyolult feladat volt. Nagy közösség kapcsolódott be a munkába: mérnökök, építésszek, kőművesek, ácsok és olvasztárok.

Tekintet nélkül az akkori idők nehéz életkörülményeire, ezek az emberek — főleg budapesti lakosok — szívesen és nagy lelkesedéssel vettek részt a munkában, igyekeztek mindent a legjobban és a legrövidebb időn belül megcsinálni. Bennünket, szovjet tisztet boldoggá tett a munka részvevőinek ez a melegsége és nem mindennapi komolysága, kitartása.

Télen, a fagy beálltával egy időre leálltak a betonozási munkák. Ekkor tisztjeink elmondták az építőknak, hogy Szibériában például egész éven rakják a betont. A magyar szakemberek tanácskoztak, bevezettek néhány új módszert, és aztán újra nagy lendületet vett a munka.

S a helyen fokozatosan kezdett kirajzolódni a kömelvény sziluettje.

Egyszer munka közben találunk a műteremben a mestert. A művész a legnagyobb gondossággal formálgatja a szobor nőalakjának lábfejét. — Zsiga bácsi — kérdeztük —, miért vési ilyen szorgalmasan a lábujjakat? Hiszen mindegy, letről úgysem látja senki.

A szobrász szigorúan nézett ránk, és kis szünet után válaszolt: — Az emberek nem látják. De a madarak igen!

Meglehet, hogy ebben a tréfás válaszban kifejezte, hogy a művésznek milyen nagy fe-

lőssége van a művészet és az emberek előtt.

1947. április 4-én

Magyarország felszabadulásának második évfordulóján ünnepélyesen lelepték le a Gellért-hegyi emlékművet. A cikk egyik szerzője, Gromov alezredes (akkor főhadnagy — a szerk.) is megjelent a magyar szovjet barátságának ezen az őszinte és igaz ünnepén.

A tömeggyűlés valamennyi felszólalója beszédében hangsúlyozta annak a mély jelképszerűségét, hogy magasan Budapest felett a szabad Magyarországot megszemélyesítő bronzi nő alak az égre emeli a béke palmaággyát. És az sem kevésbé jelképes, hogy vele együtt a hegy felett a város felé emelkedik a szovjet harcok, a felszabadító nyugodt figurája, keményen állva a népek szabadságának és a békének őrhelyén.

A legkedvesebb, legmegragadóbb pillanata az volt az ünnepségnek, amikor a budapestiek koszorúk tömegét helyezték el az emlékmű talapzatán.

Hosszú oszlopban járultak az emberek az emlékműhöz, különböző foglalkozásúak, férfiak és nők, gyerekek és öregek: és kezükben csokrok voltak tavaszi virágokból... A Szabadság-szobrot átadták Budapest és az ország népének.

Megtisztelő feladat

volt megalkotni ezt az emlékművet, mely a monumentális alkotások művészi nyelvén örökök békére hívja az embereket.

Egy nagy kollektívának hatalmas, megfeszített munkája fejeződött be a magyar kormány által megállapított határidőre. És a Szabadság-szobor létezésének első napjától kezdve — ahogyan csak igazi művészi alkotás hathat — Budapest elválaszthatatlan részévé vált, beilleszkedett a tájba, s ma már úgy tűnik, mintha mindig ott állt volna a Gellért-hegy tetején, a Duna felett.

Most, amikor a magyar nép a fasiszta rabiga alól való felszabadulásának 20. évfordulóját ünnepli, jó ismét hangsúlyozni, hogy ez a köböl és bronzból álló Szabadság-szobor rendíthetetlenül áll a baráti Magyar Népköztársaság fővárosa fölött, mint a szovjet és magyar nép elszakíthatatlan barátságának örök szimbóluma.

Kitüntették a kiemelkedő munkát végző KISZ fiatalokat

Tegnap, szombaton délelőtt a KISZ megyei bizottságának székházában, bennsőséges ünnepség közepette adták át a KISZ Központi Bizottságának kitüntetésait azoknak a fiataloknak, akik az elmúlt időszakban, kiemelkedő munkát végeztek az ifjúsági mozga-

Kiváló Úttörővezető kitüntetését kapott: Kovács Imre a Debrecen városi úttörőtitkár, Lovász Gyula Hajdúböszörmény, volt városi úttörőtitkár, Pozsgai Anna püspökladányi járási úttörőtitkár. A KISZ kongresszusi versenyben elért kiemelkedő eredmé-

Molnár Viktor átadja Zsomolyi Juliának a kitüntetést (Szegő Ibolya felv.)

lomban. Molnár Viktor, a KISZ megyei bizottságának első titkára rövid ünnepi beszédében méltatta április 4-e jelentőségét, és az ifjúsági munkában kiemelkedő fiatalok áldozatos munkáját, majd átadta a KISZ K. B. kitüntetését. A KISZ Erdemérem kitüntetését kapta: Illés László, a KISZ megyei bizottságának titkára, Tóth Imre, a KISZ Debrecen Városi Bizottságának titkára. A KISZ K. B. Aranykoszorús KISZ-jelvényvel tüntette ki: Józsa Ludovikát, a Debreceni Agrártudományi Főiskola tudományos kutatóját, Vauger Sándort, a KISZ megyei bizottság munkatársát, Zsola Istvánt a KISZ megyei revíziós bizottságának elnökét, Sándor Lászlókat a KISZ megyei bizottságának osztályvezetőjét, Kőrösi Györgyöt, a Hajdú-Bihar megyei KISZ-bizottság több mint 150 fiatal jutalmazott tárgy, illetve jutalommal. Többen kapták meg a KISZ K. B. dicserő oklevelét.

nyekért Zsomolyi Julianna, a Hortobágyi Állami Gazdaság növénytermesztési munkacsoport vezetője, az Állami Gazdaság Kiváló Dolgozója, Ifj. Barta Ferenc, a berettyóújfalui Dózsa Tsz dolgozója, a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója és Seres Sándor a Derecskei Géppallosok Kiváló Dolgozója jelvényt kapta.

A pénteken és szombaton megtartott városi és járási KISZ-ünnepségeken két munkás és paraszt fiatal a KISZ Erdeméremmel, és tíz fiatal pedig Aranykoszorús KISZ-jelvényvel tüntettek ki. Tizenhat csapatvezető és úttörőaktivista a Kiváló Úttörővezető jelvényt, 130 pajtás pedig Kiváló Úttörő Munkáért jelvényt kapott. A megyei és Debrecen városi KISZ-bizottság több mint 150 fiatal jutalmazott tárgy, illetve jutalommal. Többen kapták meg a KISZ K. B. dicserő oklevelét.

Hajdú-Bihar megyei dolgozók kormánykitüntetése

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka Erdemrend aranyfokozatát adományozta Hámos Lajosnak, a berekböszörményi Szabad Föld Termelőszövetkezet elnökének, Kiss Jánosnak, a Hajdú-Bihar megyei Géppallosok Igazgatósága vezetőjének, Pinczés Juliannának, a balmazújvárosi Kossuth Termelőszövetkezet főkönyvelőjének, dr. Szabó Gábor egyetemi tanárnak, a Debreceni Orvostudományi Egyetem rektorhelyettesének.

Pénteken, április 2-án a felszabadulás 20. évfordulója alkalmából dr. Csanádi György közlekedés- és postaügyi miniszter kitüntetésekkel adta át a kiváló vasutas dolgozóknak. A Munka Erdemrend ezüstfokozatát kapta Józsa Imre, a MÁV Debreceni Igazgatósága pártbizottságának titkára. A Munka Erdemrend bronzfokozata kiüntetésben részesült Fekete Sándor, Debrecen állomás főnöke és Kiss László, a debreceni fűtőház motorvezetője.

Tizenöt kiváló MSZBT-aktivista kitüntetés

Április 3-án délelőtt a debreceni Csokonai értelmiségi klubban került sor azoknak a kitüntetéseknek az átadására, melyeket a Magyar-Szovjet Baráti Társaság Országos Felnöksége adományozott a legjobb hajdú-bihari MSZBT-aktivisták részére. Ünnepi beszédet dr. Gát László, az

MSZBT megyei elnöke tartott, s ő adta át a kitüntetések az aktivistáknak. Az MSZBT aranykoszorús jelvényével tüntették ki Bodó Pálnét, a megyei párt-vegyhajtóbizottság tagját, a derecskei járási pártbizottság első titkárát, Prostyák Istvánt, a Biharkeresztesi Járási Tanács vb-elnökhelyettesét, Török Mihály alezredesét, Sziklai Mihály alezredesét I. I. Polonk ezredesét, I. V. Sztrucsalin alezredesét, Lucmilla Olefirt és más, a magyar-szovjet barátság ápolásában kitűnt aktivistákat. A kitüntetésüket Illés László, a megyei elnökség tagja és V. P. Csermiszov elvtárs köszönte meg. Az ünnepségen részt vett Onosi László, a Hazafias Népfőnt megyei titkára, s ez alkalommal nyújtotta át dr. Kiss Ernőnek, az MSZBT megyei elnöksége tagjának az Országos Béketanács aranykoszorús jelvényt.

A Debrecenben tartózkodó szovjet delegáció szombati látogatásai

Az A. V. Fokin vezérőrnagy felvezetésével Debrecenben tartózkodó szovjet delegáció, amely a felszabadulási ünnepségek alkalmából érkezett városunkba szombaton, április 3-án délelőtt megtekintette Debrecen nevezetességeit, majd este részt vett a Debreceni Ruhagyár felszabadulási díszünnepségén.

Mihálynak, a városi pártbizottság első titkárának, valamint dr. Szilágyi Gábornak, a városi tanács vb-elnökének társaságában. Délután látogattak tettek a varsói szerződés értelmében ideiglenesen hazánkban tartózkodó szovjet egységeknél.

Román küldöttség érkezett a megyébe, a felszabadulási ünnepségre

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából az MSZMP Hajdú-Bihar megyei bizottságának meghívására a Román Népköztársaságból, a szomszédos Körös tartományból román küldöttség érkezett a megyébe. A küldöttség vezetője Purvu Ioan, a Körös

tartományi pártbizottság titkára, tagjai: Vidúan Constantin, a tartományi szakszervezeti bizottság elnöke és Zsori József, az ineuai rajoni pártbizottság titkára. A küldöttséget szombaton reggel a biharkeresztesi határállomáson C. Nagy Gábor, a megyei

pártbizottság titkára, Ambrus István, a megyei tanács vb-elnöke, Nagy Tiborné, a Debrecen városi pártbizottság titkára, Farkas István, a Szakszervezetek Megyei Tanácsának vezetőtitkára, Balla Gyula, a biharkeresztesi járási pártbizottság első titkára és dr. Nadas Vilmos, a biharkeresztesi járási tanács vb-elnöke fogadták.

A küldöttséget Debrecenben Vigh Mártonné, az egyéves pártiskola igazgatója és Ördög László, a Debrecen városi tanács vb-elnökhelyettese üdvözölték. A küldöttség szombaton délután megtekintette Debrecen nevezetességeit, majd este részt vett a Debreceni Ruhagyár felszabadulási díszünnepségén.

A román küldöttség látogatása a ruhagyárban

(Szegő Ibolya felv.)

Az országgyűlés ünnepi ülése

(Folytatás az 1. oldalról)

vértanúira. Erdemeik és áldozataik örökké emlékeztetnek maradásukra.

Számunkra valóban megváltás volt a felszabadító seregek megjelenése hazánk földjén. A szabadságot hozták nekünk a felemelkedés, az emberi élet lehetőségét sok millió elnyomott magyar számára. Népünk és országunk életében forradalmi és történelmi fordulatot jelentett a felszabadulás, ezért nevezük és érezzük április 4-ét legnagyobb nemzeti ünnepünknek.

Kérem kedves vendégeinket, elsősorban szovjet barátainkat, s mellettük azoknak az országoknak a képviselőit, amelyek a szovjet seregek oldalán részt vettek Magyarország felszabadításában, az itt megjelent román, bolgár, jugoszláv küldötteket, fogadják a hála és tisztelet kifejezését,

amit népünk, országgyűlésünk és a magam nevében tolmácsolok. Érezzék, hogy ez a hála és tisztelet népünk szívéből-lelkéből árad országuk és népeik felé.

Tisztelettel emlékezem meg ezen az ünnepnapon a fasizmus ellen harcolt szövetség többi országáról és népeiről is, külön kegyelettel azokról az angol, amerikai és lengyel katonákról, akik itt haltak hősi halált, magyar földben pihennek, s csehszlovák barátainkról, testvéreinkről, akik velünk egyek voltak a szenvedésben, és partizánharcukkal a mi sorsunkon is enyhítettek.

Ma ünnepel az ország, a magyar nép. Kérem kedves vendégeinket, osztozzanak örömmünkben, s szeretném, ha a nagy ünnepség örömeiben a szocialista család és valamennyi szomszédunk részt venne.

ténének legnagyobb tanulást, hogy egy nép, ha erős összefogja, öntudattal, felelősséggel és szorgalommal lát munkához, csodálatos erőfeszítésekre, történelmi nagy tettek megvalósítására képes.

Tisztelt országgyűlés! Javaslom, hogy az országgyűlés fogadjon el, iktassa törvények közé a forradalmi

munkás-paraszt kormány által a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságával, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsával, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnökségével egyetértésben benyújtott törvényjavaslatot, amely megőríti a magyar nép felszabadulásának történelmi jelentőségét.

Törvény a felszabadulás történelmi jelentőségéről

Dobi István beszédét hosszantartó nagy taps fogadta. A magyar nép felszabadulása történelmi jelentőségének törvénybe iktatásáról szóló törvényjavaslat a következőket mondja:

20 évvel ezelőtt történelmi fordulat következett be országunk és népünk sorsában. A fasizmus leverésére tömörült szövetségesek győzelmeinek, elsősorban a szovjet hadsereg áldozatos és diadalmas harcának eredményeként népünk felszabadult a sok évszázados úri zsarnokság és idegen elnyomás alól. Valóra vált, amiért a magyar nemzet legjobbjai, a kommunizmus és szocializmus, az elnyomott tömegek harcoltak: népünk elnyerte szabadságát, nemzeti függetlenségét, és végre megnyitott előtte a társadalmi fejlődés útja.

Kegyelettel gondolunk a magyar szabadságharcosokra, örök hálaval és igaz szeretettel emlékezzük hős felszabadítóinkra, a szovjet nép fiataljaira és a felszabadító harcokban részt vett román, bolgár, jugoszláv fegyvertársakra és más nemzetek fiaira, mind azokra, akik életüket áldozták, vérüket ontották népünk szabadságáért.

A szabad és önálló fejlődés útjára lépett magyar nép felszabadulása a népi nyomor, a földesúri rendszert, és szocialista társadalmi rendet teremtett. Két évtized alatt népünk szorgalma és teremtő ereje az elmaradott tőkésföldesúri Magyarországot a fejlett szocialista ipar, a fejlődő szocialista mezőgazdaság, a kulturális felemelkedés országává tette. Az egykor anyagi és szellemi nyomorúságban szülő, elnyomott nép ma szilárdan kezében tartja a hatalmat, gyarapítja anyagi, szellemi, erkölcsi erőt, szabadság és öntudatosan dolgozik, sikeresen gazdálkodik az ország javával és kincsével. Egész gazdaságunk szilárd szocialista alapokon nyugszik. Nem zsákmányol ki

többé ember embert, senki sem élőködhet más munkájából. Leraktuk a szocializmus alapjait, a Magyar Népköztársaság dolgozó embereinek országát.

A Magyar Népköztársaság ott van azoknak az országoknak sorsában, melyek állhatatosan küzdenek a békeért, a társadalmi haladásért. Népünk harcol az általános és teljes leszerelésért, hogy ne fenyegetsekké tömegpusztító fegyverek a ma élő és az utunk jövő nemzedékét, küzd a népek szabadságáért, minden nép nemzeti függetlenségéért.

Az országgyűlés hazánk felszabadulásának 20. évfordulóját alkalmából a következő törvényt alkotja:

Nagyrá értékelve azokat a hatalmas társadalmi, gazdasági és kulturális eredményeket, amelyeket a magyar nép a felszabadulása óta eltelt 20 év alatt elért.

Annak biztos tudatában, hogy a magyar nép oaadoni munkája eredményeként, a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal testvéri összefogásban lép fel hazánkban a szocializmus és népünk békében, boldogságban élhet, az országgyűlés a magyar nép felszabadulásának történelmi jelentőségét törvénybe iktatja.

Az elnökölő Vass István né ezután bejelentette, hogy a beterjesztett törvényjavaslatot a közgyűlés nem fogadta el, az országgyűlés egyhangú határozattal elfogadta a magyar nép felszabadulása történelmi jelentőségének törvénybeiktatásáról szóló törvényjavaslatot.

A. I. Mikojan beszéde

Igen tisztelt országgyűlés! Kedves elvtársak, kedves barátaim!

Engedjék meg, hogy köszönetet mondjak azért a nagy megtisztelésért, hogy mint a Szovjetunió képviselője jelen lehetek ezen az ünnepen, a Magyar Népköztársaság nagy ünnepén és részt vehetek az országgyűlés ülésén. Mi a Szovjetunióból a legfontosabb testvéri, forradalmi üdvözléteket hoztuk, s új sikereket kívánunk a szocializmus teljes felépítésén munkálkodó magyar népeknek. Tudjuk, hogy ez a nap a felszabadulás napja nyitotta meg a magyar nép számára azt az utat, amely a szocializmushoz vezet.

Mikojan ezután arról a hagyományos forradalmi barátságáról beszélt, amely népeinket összefűzi, arról az internationalista szolidaritásról, amelynek gyökere a messze múltba nyúlnak vissza, majd így folytatta beszédét: A magyar nép sikereiben nagy része van annak, hogy Magyarország proletariátusa már nem megosztott, mint valaha volt, hanem egységes, egy pártja van, a Magyar Szocialista Munkáspárt. Meggyőződésünk elvtársak, hogy önkéntes és önkéntesek éretek majd el, mert munkásosztályunk, marxista-leninista pártjuk és annak összeforrott, erőséges vezetői kollektívája, élén Kádár János elvtárrsal, hozzáértően, marxista-leninista módon vezeti a népet sikerrel-sikerre.

A szovjet nép, amely a kommunizmust építi, önkéntes van! A szovjet emberek érzik a magyar nép testvéri barát-

ságát. Barátságunk napról napra erősödik. Mi ugyanúgy, mint magyar barátaink is, minden erőnket latbavetjük, hogy ez a barátság továbbra is erősödjék.

Milyen meghatót bennünket az elvtársi, testvéri magatartás, amelyet a magyar nép a fasizmus elleni harcokban, magyar földön eszett szovjet emberek emléke iránt tanúsított. Megható szeretettel őrzik emlékeiket! Hálás köszönetet mondunk ezért. Készönjük azt is, hogy meghívást ünnepükre azokat a szovjet embereket is, akik részt vettek ezekben a harcokban. Nagyrá értékeljük, hogy az önk pártja, a magyar nép a Szovjetunió iránti szeretet érzésére neveli a fiatalokat. Legyenek meggyőződve elvtársak, hogy mi nem maradunk le ebben a testvéri versenyben.

Má, amikor pártunk, a központi bizottság, a szovjet kormány, legfelsőbb tanácsunk, minden szovjet ember testvéri üdvözléteit tolmácsoljuk a magyar népeknek, meg akarjuk mondani önöknek, magyar barátaink, hogy a világon a munkásosztály minden becsületese tagja, a haladás minden híve, önk mellett van, mindazon országok mellett, amelyek a szocializmus útjára léptek!

Ezután A. I. Mikojan felolvasta az SZKP Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége és a Szovjetunió Minisztertanácsa üdvözlését a Magyar Népköztársaság nemzeti ünnepé alkalmából, majd átnyújtotta Posztyikov szobrász „A világ-úrban” című szobromvétel.

Szovjet és magyar államférfiak táviratváltása

KADAR JANOS ELVTÁRSNAK, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárának, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnökének, DOBI ISTVÁN ELVTÁRSNAK, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének, BUDAPEST

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának elnöksége, a Szovjetunió Minisztertanácsa és valamennyi szovjet ember nevében szívből üdvözljük önököt, kedves elvtársak, valamint az egész testvéri magyar népet, nagy nemzeti ünnepükön — Magyarország felszabadulásának 20. évfordulóját alkalmából.

Az eltelt 20 esztendő Magyarország sorsa szempontjából történelmi jelentőségű volt. A magyar nép, miután kezébe vette a hatalmat, szilárdan és visszavonhatatlanul az új, szocialista társadalom építésének útjára lépett, s rendkívül mélyreható és nagyarányú változtatásokat hajtott végre. A mai Magyarország — a fejlett szocialista ipar, a szövetkezett mezőgazdaság, s a magas fokú, sajátos vonásokkal rendelkező kultúra országa. A Magyar Népköztársaság egységének és összefogásának további megszilárdításáért, a békeért és a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett éléséért, a gyarmatosítás szegyenletes maradványainak végleges felszámolásáért, s ezzel kivívta más népek jogos elismerését.

A szocialista Magyarország eredményei eltérhetetlen kapcsolatban vannak a Magyar Szocialista Munkáspárt — a magyar munkásosztály legjobb forradalmi hagyományait örökösének — tevékenységével. A Magyar Szocialista Munkáspárt alkotó módon alkalmazva a marxizmus-leninizmus tanítását Magyarország konkrét viszonyaira, a széles néptömegek tevékeny részvételével, magabiztosan választja meg a szocializmus építésének befejezését elhatározó VIII. kongresszusának irányvonalát. A magyar kommunizmus méltó módon hozzájárulnak a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységéért, a béke és a szocializmus erőinek további összefogásáért vívott küzdelemhez.

Az elmúlt 20 év alatt a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság között, pártjaink és népeink között a marxizmus-leninizmus — a proletár internationalizmus elvein alapuló ösztönös barátság, kölcsönös segítségnyújtás és együttműködés alakult ki. Mély meglepéssel állapítjuk meg, hogy az utóbbi években ezek a kapcsolatok még inkább elmélyültek és megszilárdultak.

Kedves elvtársak! Osztozva a Magyarország felszabadulásának 20. évfordulóját alkalmával érzett örömeinkben, tisztán szívvel kívánunk önöknek és minden magyar dolgozónak új, még nagyszerűbb győzelmeket maguk választotta útön — a szocializmus építésének útján.

Éljen a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság örök és megbonthatatlan barátsága!

L. BREZSNYEV, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára, A. MIKOJAN, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke, A. KOSZIGIN, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke Moszkva, 1965. április 3.

L. I. BREZSNYEV ELVTÁRSNAK, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága első titkárának, A. I. MIKOJAN ELVTÁRSNAK, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének, A. N. KOSZIGIN ELVTÁRSNAK, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének, MOSKVA

Kedves elvtársak! Népünk nagy nemzeti ünnepe, Magyarország felszabadulásának 20. évfordulóját alkalmából a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a forradalmi munkás-paraszt kormány, az egész magyar nép és a magunk nevében szívből köszönjük ünnepi jókívánságait, és elvtársi szeretettel küldjük üdvözléseinket önöknek, a kommunizmust építő testvéri szovjet népeknek.

A Szovjetunióval a második világháborúban aratott történelmi győzelme hozta meg a magyar nép szabadságát, nemzeti függetlenségét. Népünk élni tudott a szabadsággal: áldozatos, alkotó munkával kiemelte hazáját az elmaradottságból és eredményesen munkálkodik a szocialista társadalom teljes felépítésén.

A két évtizedes küzdelem, de a sikereken oly gazdag utunkon a szovjet nép mindig önzetlen segítségére kész, igaz barátunk volt. A jövőben is szent kötelességünknek tekintjük testvéri barátságunk erősítését, a szocialista társadalom egységének védelmét és egybeforrtóságának szilárdítását. Nemzeti ünnepükön további nagy sikereket kívánunk önöknek, az egész szovjet népeknek a kommunista társadalom építésében, a szocializmus erőinek összefogásáért, az emberi haladásért és a világbékeért vívott fardhatatlan harcukban.

DOBI ISTVÁN, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, KADAR JANOS, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke Budapest, 1965. április 3.

Nagy taps közben emlékedt szólamra Emil Bodnaras, a Román Munkáspárt Politikai Bizottságának tagja, miniszterelnök-helyettese, a Román Népköztársaság párt- és kormányköttségének vezetője.

Emil Bodnaras nagy tapsal fogadott beszéde után Zsivkov, a Bolgár Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, miniszterelnök-helyettese, a Bolgár párt- és kormányköttségének vezetője.

Ezután Alekszandar Rankovics, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság alelnöke, a Jugoszláv Kommunista Szövet-

Földes. Furcsa így ez a né Hiszen melyik község né földes? Mindegyiket szántó földet övezik, még földes, poros a legtöbb falusi utca. Anak idején, amikor a közsé a nevére kapták, földes volt a házak padlója is. Nincs tehát semmi különös a közsé nevében, ami felhívna magára a figyelmet. És talán rendkívül dolgokról sem adhat számot, aki a község életét figyel

Szép tavaszi nap, a napfény meg-megcsillan a házak ablakain, az emberek felszabadultabban, vidámabban lépkednek az utcán. Két asszonkannál a káriók élénk beszélgetésbe merülve a kúthoz igyekeznek. Egy pillanatra lehet, hogy bosszankodnak, mert közel van a kút, felét se tudták elmondani annak, ami begyűben van, de általában azért a közeli kút igen nagy

BESZÉ

áldása a földesieknek. Ot évvel ezelőtt kezdtek hozzá a törpe vízmű építéséhez, már második éve, hogy az első csapból megcsordult az egészséges, tiszta víz. Ma már hetvennégy kút adja a vizet, legtöbbször szeszgyárak méterre kell mennie bármelyik ház lakójának. Igaz, nagterhet vállalt magára a község. Hét éven keresztül a községfejlesztési alpból évi 50 ezer forint a törpe vízműre megy, ugyancsak ennyi ideig fizeti a lakosság a hozzájárulást. De már csak két éve, és tudjuk a hitelek utolsó feljért is, s addig elkészül a újabb tizenegy kút.

HATMILLIÓ A TAKARÉKBAN

A férfi, akivel beszélni szeretnék, nincs otthon. Az üzletbe szaladt el, egyetmást be vásárolni az ebédhez. Négvegyesórú bolt, egy önkiszolgáló vegyesbolt van, zöldség bolt, ruházati, vas-műszaki, üveg—porcelán, játékbolt, koscsönz, és ami szintén a kereskedelemhez tartozik: kisvendéglő, eszpresszó, háronitalbolt. A forgalomra sem lehet panasz, az elmúlt évben 32 millió forint volt a földművesvesszövetkezeti forgalma a községben. Ugyancsak szép eredményekről adhat számot a

— A MEGBIZATÁS elel kényes és veszélyes — mondotta az állambiztonsági csoportvezető. — Eppen ezért önként jelentkezőket kérek. Két kéz nyúlt a magasba. Az egyik Marsi Gyulán volt.

— Mint mondtam — ismételte immár az írodában a csoportvezető — rendkívül veszélyes a feladat. Rövidek bejelentés érkezett hozzá, hogy egy négytagú disszidens csoport akarja elhagyni az országot...

Marsi Gyula az állambiztonsági szervek főhadnagya akkor, 1956 szeptemberében már ötödik esztendeje dolgozott a Belügyminisztériumban. Sorsa, életútja nem különösen érdekes. Vasutas volt az volt édesapja is. Püspökladányból indult, megjárta a szolgálati lépcső fokait, kezte mint vonatvezető, aztán forgalmiszt-képzőt végzet megmósült, két gyermekül született. Egy tartalékos tiszt tanfolyam után beosztást nyert a BM-be. Az öt év elé tapasztalattal szolgált számaron, hiszen alhadnagyból soronkívüli előléptetésekkel lefőhadnagya. Sok feladatot megoldott. De a legérdekesebb az a bizonyos 1956 szeptemberi volt.

KORA REGGEL, százada társával egyetemben kimentek a Ferihegyi repülőtér polgári öltözékben. Megváltották a jetet, aztán körbenéztek. A csoportvezető meg egyszerű megkereste őket, futás nélkül még egy elisztatást adott, és önmaga meg

A béke és a társadalmi haladás oldalán van a nagyobb erő

Tisztelt országgyűlés! Húsz év alatt nemcsak nálunk történtek alapvető változások, hanem a bennünket körülvevő világban is. A szocializmus ma már több világrészre terjedt ki és 14 országból álló világhatalmú államot alkot. Szemünk előtt omlott össze az egykor megingathatatlannak hitt gyarmatvilág. Helyén független ázsiai és afrikai népek, országok jelentek meg. A Szovjetunió nagy technikai és katonai fejlődése, az egész szocialista világ megerősödése, Ázsia, Afrika új országnak függetlenségének, békeakarata, az emberiség béke-mozgalma megváltoztatta a világpolitikai erőviszonyokat. E'őször a történelemben a

béke és a társadalmi haladás oldalán van a nagyobb erő. Van lehetőség arra, hogy megakadályozzuk a világháborút.

A Magyar Népköztársaság tagja, része a szocialista világhatalomnak. Testvéri szövetségünk, szoros összefogásunk a szocialista országok, nemzetközi függetlenségünknek, politikai és gazdasági biztonságunk szocialista építőmunkánk zavartalanulásának. Előgedetlek lehetünk, hogy e történelmi erő részei vagyunk, és magunk is hozzájárultunk ahhoz, hogy az még nagyobb, még hatalmasabb legyen.

Tisztelt országgyűlés! A béke rend, a biztonság, a szociális emberi élet, a gazdasági gyarapodás, a kulturális és társadalmi felemelkedés jegyében örömmel ünnepeljük felszabadulásunk huszadik évfordulóját. Húsz év tör-

Homokbuckákon, ahol a jónak terem

Az egész határ egy nagy fehérség. Szinte vakít, ahogyan a nap sugarait visszaveri a homok. Mint apró drágakövek csillognak a parányi kemény kvarcsemmek. Nem tartja őket össze semmi. Egy-egy mára van halmozva s a nyírségi szél kénye-kevére szórja. Homokbuckák — amerre a szem ellát. Mit lehet ezen a nyírségi futóhomokon termelni? Az élelmes gyomnövények is kipusztultak itt, bármennyire idomult az anyaműjűk ehhez a talajhoz. Nyáron keskeny, szürke levelűkötön át is kiszívja a perzselő napsütés azt a minimális ned-

vességet, amelyet nagy munkával összegyűjtöttek. Itt igazán a természetes szelekció érvényesül: a gyengébb elpusztul. Gépkocsink csak lassan halad a homok dűlőutakon. Van időm eltűnődni: a Nyírségnek ez a része — bár Hajdú-Bihar megyéhez tartozik — a történelmileg kialakult szabócsiszatári nagy gyümölcsstermő táj része. Miért nem használják ki az emberek jobban a természet adta lehetőségeit, ezt az éghajlati adottságot? Hiszen a napfény olyan jónak érleli a gyümölcsöt, amely vetkedne a szabócsi alma hírével.

Gyümölcsfák a homokbuckákon

Tamásipuszta. A Debreceni Állami Gazdaság egyik kerülete. Itt találkoznak Nyerges János főagronómusssal. Mi terem ezen a sivő homokon — kérdeztem — elbeszélve íti élményemet s gondolataimat. — Termőfegyességként 100 kilogramm alma. Nem értem. En legfeljebb akácfát láttam, azt is keveset. — Mert éppen ott jött ahol még nincs betelepítve. Egyébként hosszú története van ennek a homoknak. De a történet lassan befejeződik s teljesen új kor kezdődik ezen a vidéken is.

Együtt folytattuk utunkat. S merőben más kép tárult előm. A homokdombokon nyílegyenes sorokban gyümölcsfák. Közöttük fehérlik a homok, de mégis más ezt látni. A fák árnyéka játszik a fényvel, s milyen jólesik a szemnek megpihenni ezeken az almafákon. — Nehéz és sok munka van abban, hogy ideig eljuthatunk — mondja Nyerges János. — Nem volt itt azelőtt egyetlen gyümölcsfa sem, az egész vidék sivár, reménytelenül gyenge termőerejű homok volt. Rozs, napraforgó volt a táj uralkodó növénye. S milyen keveset termelt. A lakosság nagy része kénytelen volt elvándorolni, az ország más vidékén keresni megélhetést, mert ez a nyírségi rész nem tudta eltartani őket. Az itt maradtak is hihetetlen alacsony életszínvonalon éltek. Még ma is nagyon sok zsúpfedeles ház árulkodik a múltóról és a szegénységről.

Érdekes módon, a régi tőkes társadalom nem hagyott ezen a vidéken telepítéseket, sem más beruházást igénylő létesítményeket, az ország hasonló jellegű részeitől eltérően. A felszabadulás után is maradt a gazdasági elmaradás. Nem volt indulóalap s az itt élő emberek nem tudták mihez kezdenek a gyenge homokterületükkel. — Most mennyi gyümölcs van ezen a dél-nyírségi részen? — A Debreceni Állami Gazdasághoz tartozó öt kerületben összesen 2169 hold szőlő- és

gyümölcsletelepítés van. 1951-ben alakult a gazdaság akkor 1200 holdon s belátható tény volt: ha az örökös gazdálkodási módot folytatjuk, akkor nem lesz más mint rozs, napraforgó és kevés takarmány. S nem tud a gazdaság munkaadókat biztosítani a lakosságnak. Meg kellett ragadni az egyetlen lehetőséget, az egyetlen célravezető módot: betelepíteni az arra alkalmas homokterületeket szőlővel és gyümölcsösökkel.

Mindent megfontolva így kezdődött meg 1953-ban a nagy munka. Nehéz volt. Az emberek nem ismerték a gyümölcs és szőlő munkát — ezen a vidéken nem volt ennek hagyománya — s mint minden új dolog ismeretlen, hűzódottak most is. Kezdetben lassan is ment a munka, de 10 év alatt nagyobb részt, a betelepíthető részeket, mégis elvégezték. Szakembereket neveltek, hogy pótolják a hagyomány hiányából adódó hozadékot. Ma már 129 kertészeti és szőlészeti szakmunkásunk van. Kertészeti főiskolát végzett mérnökök s közép- vagy felsőoktatási technikumot végzett szakemberek irányítják a munkát.

Sokan visszajönnek

A következő állomásunk Nyírmártonfalva. Szintén a gazdaság egyik kerülete. A központban ládahegyek. A főagronómus a területvezetővel tárgyal. En a ládákat javító, rakogató emberekkel beszélgetek. Egy idős, nagy bajszú bácsi viszi a szót: „Az én időmben nagyon szegény volt ez a határ. Nem volt erre gyümölcsfa. A szél szabadon hordta a homokot, nem állt útjába semmi. Legfeljebb néhány akác. S amit termeltünk rajta, az is éppen csak hogy megélt. Nem nagyon találtak itt munkát, hiszen a keveske rozs és napraforgó, amit termelt a homok, nem igényelt sok emberi munkát. Ma meg már kevés a munkaerő, alig győzzük ellátni a sok tenyészőt.”

A főagronómust kérdezem a munkaerő problémáról. — Valóban — mondja — ezzel számolnunk kell. A gyümölcs- és szőlőművelés sok esetben nagyon időszerű jellegű, s munkacsücsök jelentkeznek. Viszont az állandó munkakészletet nem méretezhetjük a munkacsücsök szükségleteihez. Azoknak az emberek-

nek, akik állandó jelleggel dolgoznak a gazdaságban egész évben kell munkát biztosítani. Ez az a létszám, amelynek folyamatosan munkát tudunk adni, lényegesen kevesebb annál, amelyet munkacsücsök idején foglalkoztatunk. Így aztán még ma is elég jelentős számú ember jár el a falvakból, de viszont mi is egyre többet tudunk foglalkoztatni. S amit munka van, azonnal visszajönnek a más-hol dolgozók. És az eljárt emberek a nyári munkacsücsök alkalmával, szabadságidejük alatt kiegészítő kereteshoz jutnak a gazdaságban. Természetesen igyekeztünk a telepítések végrehajtásakor azt szem előtt tartani, hogy a munkacsücsök a lehetőségekben belül csökkentésük. Ezt úgy próbáltuk elérni, hogy különböző érésű, illetve tenyészidejű fajokat és fajta-akat ültettünk.

Most április elején a fák még kopasz merednek az ég felé. A nyáron vakító színű homok is most nedvesen tapad. De azért mégis tavaszias már a hangulat. Sok helyen emberek látunk a határban. Metszik, permetezik a gyümölcsfákat. Készülnek a nyárra. Készítik a fák a következő termésre.

Gépek segítenek az embereknek

Nyerges János a telepítésekéről beszél, 1971-re fog termőre fordulni az összes telepítés, a 2169 hold. S akkor a tavalyi termésnek mintegy háromszorosával kell majd számolni, körülbelül 76 ezer mázsalvan. S már arra gondolnak, hogyan fogják bírni munkáskézzel. Nehéz lesz biztosítani ennny emberrel. De a gépesítést sokat segít.

A dél-nyírségi homokon megváltozott az élet. A vékony szálu roztáblák helyett, ma korszerű gyümölcs- és szőlőtelepeket lát az arrajáró. Kora tavasztól késő őszig sok embernek ad ez keresteti lehetőséget és biztos megélhetést, szép jövedelmet. Egy jól dolgozó gyümölcs- vagy szőlőtermelő megkeresi az évi 20-24 ezer forintot is. Lehetőségek, látványok teszik bizakodóvá az embereket s azokat a fiatal nyírségi lakókat, akik már csak elbeszélésekből ismerik a régi nehézségeit, küzdelmeiket. S az akkori sivár, terméketlen hirt homok, ma bőven termi a Nyírség aranyát.

Boda László

NAPLÓ
5. oldal — 1965. április 4

Földes. Furcsa így ez a név. Hiszen melyik község nem földes? Mindegyiket szántóföldek övezik, még földes, poros a legtöbb falusi utca. Annak idején, amikor a község a nevet kapta, földes volt még a házak padlója is. Nincs tehát semmi különös a község nevében, ami felhívja magára a figyelmet. És talán repdikvült dolgokról sem adhat számot, aki a község életét figyeli.

Szép tavaszi nap, a napfény meg-megcsillan a házak ablakain, az emberek felszabadultabban, vidámabban lépkednek az utcán. Két asszony kannakkal a karján élénk beszélgetésbe merülve a kúthoz igyekeznek. Egy pillanatra lehet, hogy bosszankodnak, mert közel van a kút, felét se tudták elmondani annak, ami a begyűkben van, de általában azért a közeli kút igen nagy

Országos Takarékpénztár fiókja is. A múlt év végén a község 5400 lakosának 1200 betétkönyvben több mint hatmillió forintja volt takarékbán. Ennek a pénznek döntő többsége Földesen a két termelőszövetkezetből származik. A lakosság kilencven százaléka a közös gazdaságok biztosítanak kenyeret, hozzávalót. A tsz-ekből származó jövedelem nem jelentéktelen. A nagyobbik szövetkezetben, az egyre híresebbé váló Rákóczián négy forint híján húszezer forint volt a múlt évben az egy tagra eső jövedelem, de nem sokkal maradt el mögötte a Lenin sem. A község termelőszövetkezetekben dolgozó lakosságának átlagos jövedelme 1964-ben 19 812 forintra alakult. A Rákóczián 50 forintot ért egy munkaegység, a szerződéses

lyokban nagyobb lenne az igény, mint a lehetőség. Hasonlóképpen kevésnek bizonyul már az óvodai hely is. Minden évben van legalább 50-60 gyerek, aki bár szeretne, nem lehet óvodás. Nyáron ugyan működik idénynapközi, de ez sem elegendő. A bölcsőde egyelőre nagyjából kielégíti az igényeket. Egész évben húsz, nyáron, a mezőgazdasági munkák idején még tizenöt kicsinek nyújtanak ellátást, szakszerű gondozást a község bölcsődéjében.

JÓ A NÉPESÉGI STATISZTIKA

De nem véletlenül írjuk így: egyelőre elég a bölcsőde. Egy pillantás az anyakönyv lapjaira sokat elárul a község életéről. Azaz helyesbíteni kell, a földési gyerekek nem itt kerülnek az anyakönyvbe.

Földesen

1965 tavaszán

BESZÉDES SZÁMOK, ADATOK

Áldása a földesieknek. Öt évvel ezelőtt kezdte hozzá a törpe vízmű építéséhez, s már második éve, hogy az első csapból megcsordult az egészséges, tiszta víz. Ma már hetvennégy kút adja a vizet, a legtávolabbi száznegyven méterre kell mennie bármelyik ház lakójának. Igaz, nagy terhet vállalt magára a község. Hét éven keresztül a közsegfejlesztési alpból évi 500 ezer forint a törpe vízműre megy, ugyancsak ennyi ideig fizeti a lakosság a hozzájárulást. De már csak két éve, és letudják a hitelek utolsó fillérért is, s addig elkészül az újabb tizenegy kút.

HATMILLIÓ A TAKAREKBAN

A férfi, akivel beszélni szeretnék, nincs otthon. Az üzletbe szaladt el, egyetmást be-vasárolni az ebédhez. Négy vegyesáru bolt, egy önkiszolgáló vegyesbolt van, zöldségbolt, ruházati, vas-műszaki, üveg-porcelán, játékbolt, könyvesbolt, és ami szintén a kereskedelmhez tartozik: kiskücskös, eszpresszó, három italbolt. A forgalomra sem lehet panasz, az elmúlt évben 32 millió forint volt a földművelésügyi forgalma a községben. Ugyancsak szép eredményekről adhat számot az

állattenyésztés is elég sokat hozott a konyhára, hiszen a felvásárlás végösszege a múlt évben lényegesen több volt, mint az előző esztendőkében.

400 CSALÁDI HAZ

Nyilvánvalóan a szövetkezetek jó eredményeinek van döntő szerepe abban, hogy a községi tanács vb-elnökéhez a múlt évben csak egy-két ember fordult azzal a kéréssel, hogy adja ki részére a munkavállaláshoz szükséges igazolást. Eljáró munkás nincs sok, legfeljebb, ha száz. A felszabadulás óta közel négyszáz családi házat építettek a községben, s ebből hatvanhárom többnek az utóbbi három évben rakták le az alapját. A község két orvosa közül az egyik nemrégiben tette szavát, hogy szeretne véglegesen fészket rakni, házat építeni Földesen.

Gyerekek. Az általános iskolának most 850 tanulója van. Összesen tizenegy tanteremben 34 pedagógus tanítja őket. Probléma az, hogy nincs rendes tornaterem és az is, hogy a nevelők közül nyolc képesítést nélküli, ami ugyan csak ideiglenesen gond, hiszen munka közben tanulnak, és megszerzik az oklevelet. Nyolcvan gyerek részére tudnak napközi otthoni ellátást biztosítani, az alsóbb osztá-

z asszonyok szívesen mennek szülni Püspökkladányba vagy a berettyóújfalui kórházba. A védőnők azonban pontosan tudják a számot, s a község statisztikája nagyon szép. 1963-ban 93 gyermek született, a múlt évben 107. Ez a szám magasan fölülte van az országos átlagnak. Ha pedig nemcsak a születéseket nézzük, hanem egészében a népességszaporodást, még kedvezőbben alakul a kép. 63-ban 57 haláleset volt, tavaly mindössze 33. A jövőről persze nehéz valamit mondani, de annyi bizonyos, hogy 1964-ben 53 ifjú párnak adták kezébe a házassági anyakönyvi kivonatot.

Húsz évvel ezelőtt petróleumlámpák halvány fénye köszöntötte a szabadságért Földesen. 1949 decemberének egyik estjén a községi párt-szervezet helyiségében gyűlt össze az első villanykörte, néhány hónap múlva egymás után villantak fel a lámpák a lakóházak szobáiban is. Ebben az évben eljut a villany a legtávolabbi utcákba, hivatalosan úgy mondják ezt: teljes egészében befejezést nyert a község villamosítása.

N. ZS.

A MEGBÍZATÁS

Elég kényes és veszélyes — mondotta az állambiztonsági csoportvezető. — Éppen ezért önként jelentkezőket kérek. Két kéz nyúlt a magasba. Az egyik Marsi Gyuláné volt. — Mint mondtam — ismételte immár az irodában a csoportvezető — rendkívül veszélyes a feladat. Röviden: bejelentés érkezett hozzánk, hogy egy négytagú disszidens csoport akarja elhagyni az országot... Marsi Gyula, az állambiztonsági szervek főhadnagya akkor, 1956 szeptemberében már ötödik esztendeje dolgozott a Belügyminisztériumban. Sorsa, életútja nem különösen érdekes. Vasutas volt, az volt édesapja is. Püspökkladányban indult, megjárta a szolgálati lépcső fokait, kezdte mint vonatfékezést, aztán forgalmi tiszt-képzőt végzett, megmőszült, két gyermekük született. Egy tartalékos tiszt tanfolyam után beosztást nyert a BM-be. Az öt év elég tapasztalattal szolgált számára, hiszen alhadnagyból soronkívüli előléptésekkel lett főhadnagy. Sok feladatot megoldott. De a legérdekesebb — az a bizonyos 1956 szeptemberi volt.

KORA REGGEL, százados társával egyetemben kimentek a Ferihegyi reptérre, polgári öltözetben. Megváltották a jegyet, aztán körbenéztek. A csoportvezető még egyszerű megkereste őket, felütés nélkül még egy eligazítást adott, és onnaga meg-

nyugtására is megkérdezte: — Mindenre felkészültek? A két fiatal tiszt bólintott. Bent a reptéren egyasztól távol álltak le. Csak a „szobakos” utazás előtti igazoltatást tapasztalták. Búcsúcsók, aggódó figyelmeztetések. Vajon nem csapták be őket? A bejelentés semmi pontosat nem mondott. A négytagú bandáról közelebbit nem tudott, keso este találkozott velük, sőtétben. Azt viszont tudta: fegyverük van, mindnek van fegyvere, így akarják a pilótát arra kényszeríteni, hogy Nyugatra vigye őket. A gép felemelkedett.

Harminc egyháyan ültek a gépen. Valaki hátra ment. Feszülten várakoztak: hátha fegyverrel a kézben támad a békés utasokra. Semmi támpont. Elöl egy mérnökember ült. Időnként igazoltan lehajolt, forgolódott ujjával dobolt a támlán. Ó lenne az egyik? Vagy csak a légitámasz idegessége? A két tiszt tudta, ha a bejelentés igaz, akkor nem barta meg a játék, akkor itt tűzhar lehet. Egy a lényeg: figyelni, figyelni, figyelni. — Szombathelyig, fiúk — mondotta még felszálláskor a csoportvezető — Szombathelyig figyeljétek. Ha addig nem történik semmi, akkor...

MIÉRT NEM motoztak? Villant Marsi agyába. Rég tülennének a dolgon. De hát

TÜZPÁRBAJBAN

az ügyész határozatlan ellene volt. Árgus szemek figyelik az államvédelem minden lépését, elég egyetlen melléfogás, s mánap már hársogja a Szabad Európa. Ah! Nem érdemes ezen gondolkodni... A gép lágyan landolt. Szombathelyre érkeztek. A két tiszt kiment, rágyújtottak. Az a mérnökember is leszállt. Egyenesen oda, Marsihoz. — Szép utunk van, igaz? — Igen. A főhadnagy elgondolkozott: mit akarhat tőlem? Itt támadnának a reptéren? Újabb kérdéssel fordult hozzá az utitárs:

— Meddig, meddig? — Hát... — Persze, Zalaegerszeg... — Igen. Ez lesz a főkolompós — vélte a főhadnagy. Pillanatok alatt tisztázták a századosal, tovább mennek. Szombathelyen egy pályafenntartási főnök is felszállt fiával: — Szépen érteszégített — mondotta az édesapa a fiúra mutatva — hát most legalább méltó jutalmat kap. Sétarepülést. Elvisszem Zalaegerszegre. Komoran bólintott a tiszt. Ha tudná... de mit is tudjon? Vaklárma az egész. Komolyan dühös lett. Az a csibész! Félrevezettek az egész csoportot!

ÖTPERCES UTAT tehettek meg Egerszeg felé. Egy be-

lonkabátos fiatalember kényelmesen felállt, ásitott, sportzsákjaért nyúlt. Lehajolt az úlsőre, kotorászott a zsákban. Egy nagyon elegánsan öltözött utas az újságot a vezető elé, odament a vezetőhöz. Marsi nagyot nyelt. Érezte, megszaporodik az érverése. Társa egészen odahűzódott az ülés szélére. Az elegáns ember a vezetőfülké ellenőrző nyílásához emelte az újságot. Ugyanabban a pillanatban a balonkabátos felemelkedett az ülésről, ráordított az utasokra: — Kezettek fel! Az első gyanus mozdulat, és lövők!

Kezében lefűrészt agyú, dobtáras géppisztoly. Az utasok meredten néztek a miniummal bemázolt fegyverre. Egy nő elájult. Reszketve emelkedtek fel a karok. Marsi lassan feltartotta a karját. A százados alig észrevehetően jobbra billentette a fejét. Jel az ellentámadásra. A százados már tüzelt is. A pisztolydörrenés valóságos robbanásnak hatott. A géppisztolyos összerándult. Marsi is benyúlt a belső zsebbe, a vezetőfülké felé figyelt elegánsra kapásból lött, az felordított. A banda harmadik tagja hatalmas forgópisztollyal támadt, egy töltyeni fűtyőve vágódott az utastér felé. Marsi két fej között előrelépett. Átvillant az agyán, valakit a pilóták közül is érhet golyó.

(MTI)

(MTI)

(MTI)

(MTI)

(MTI)

(MTI)

Csönd hullott közénk, sűrű fehér csönd. Faggatnám az emlékeiről, a múltból, arról a világról, amelybe beleszülettem.

Mire emlékszik? Mit tud már arról, mi volt a cseléd sorsa? Mit jelentett nagyszülői cselédségének lenni? Hajnali riadások, álmatlan fáradtságba hulló éjszakák, hol van már tőle mindez?... Csak én emlékezem az Uri muri lobogó éjszakájából Rozika riadt mozdulatára, csak én kerestem szememben azokat az esztendőket. De bátor szemem van, viszsa mer nézni rám. Gyors időtemetett be mindent.

Ott lakunk a gazdánál Földes, egyszobás lakásban. Száz holdja volt a gazdának. Apjának nem jutott föld egy kapa se. Nem ültetett krumpit, harmadba sem, húzta az igát másoknak, másokért. A szegedi tanúk között, ahonnan idejött, nem jutott föld az apjának.

Neki jut. Társadalmi ösztöndíjas vagyok. Kapok havonta nyolcvan forintot. Édesanyjaim ruhával, cipővel segítetek. A faluja küldte ide. A szövetkezet, amelynek 1950 óta édesapja is tagja. Odavitt a cselédsorsot meg a vére árán vett két hold földet, ott talált otthon magának, a szövetkezetben.

Csönd nő közénk, sűrű fehér csönd. Riasztatom az emlékeimre.

260 mur

Szabadok, hogy csak így van, otthon ruhában, de hát nem messire indult, az üzletbe szaladt le csupán.

Megkívántam egy kis tézstafélát — mondja — és nincs itthon vanília. Gulyásleves lesz az ebéd meg díszcsiga.

Mióta dolgozik a szövetkezetben? — 1959-ben léptem be, öt hold földet hoztam magammal. A növénytermesztésben dolgozom, a múlt évben 260 munkaegységem volt, ez ebben a tsz-ben 13 ezer forintot jelent.

Ezenkívül miből van meg a jövedelme? — Van a háztáji, van két tehennem, minden évben nevellek borjút, tavaly eladtam ősszerződéses hízót.

Mekkora családod tart el ebből a jövedelemből? — Két fiam van, egyik tizenegy, másik tizenkét éves, mind a kettő jó tanuló. Az egyik különösen nagyon szereti a biológiát, szakiskolába is jár, állatorvos szeretne lenni. A másik még nem választott, de hátrár, majd elválik, hogy mihez lesz kedve.

A felesége nem jár dolgozni? — Csak alkalmadtán jön a szövetkezetbe, a 260-ból 5 is

Egy

Olyan szerencsés helyzetben van, hogy főberleti lakás tulajdonosa. Igaz, a lakás kicsi, kis szoba és még kisebb konyha, de egy embernek éppen elég. A bútor is szép, modern, nem sokára letelik a részlet is, akkor már teljesen magának mondhatja majd a kis fészek minden darabját. Azután valóra válthatja a régi vágyát is: televíziót vesz, hogy az este ne legyenek olyan magányosak.

Anyagi gondjai nincsenek. A fizetés nem túlságosan nagy ugyan, de egy egyedülálló nőnek nem is kell sok. Maga főnökné, magának tartja a reggelit, munkába indulás előtt a lakást. Csak az a baj, hogy ha este később megy haza, éjfél is van, mire a szoba bemelegszik. Szépen öltözik, de nem feltűnően, úgy mondja, egy magányos nőnek nem is szabad, mert az emberek könnyen „szájukra veszik”.

Pedig az emberek merésze nagyon fontos munkaidő utáni órák jó is az tölti ki, törődik a másokkal, gondjával-bajával. Aktív társadalmi munkás — így mond

tudományi egyetem harmadéves hallgatója, összefoglalónak beillő mondatokat fogalmaz, amikor felkeresem az irodájában.

MIT JELENT MA A KOZUGY?

— A közügyekben való részvétel attól kezdve növekszik, hogy a termelőszövetkezeink egyre jobban gazdálkodnak. A fejlődés vitathatatlan. Az egy tagra eső jövedelem példának okáért 1962-ben 24 és félszer forint volt a közvégső átlagot számolva. Tavaly közel 40 ezer forint. Az egy szántóegységre eső gazdasági eredmény 1962-ben három és félszer forint, 1964-ben ötezerháromszáz. És így tovább. Ez a gazdasági haladás, egyöntetű rendeződés és emelkedés hozza magával, hogy egyre több ember kapcsolódik be a közügyek intézésébe. Még nem számoltuk össze a község valamennyi társadalmi munkását, de körülbelül kijönne az ezer fő. Annyi, mint amennyinek valamikor pusztán csak választójoga volt. Tizenhat női tanácsot is van. Nyolc tanácsi állandó bizottságunk hatvan aktivistával dolgozik. Figyelemmel kísértük, a tavalyi tanácsági beszámolókon négyszáz ember szólalt fel, hallatta hangját. Javaslatok száza születnek nap mint nap.

— Mit jelent manapság az önkormányzat?

— A helyi tanács a gazdasági, intézője a helyi gazdasági, kulturális, egészségügyi problémáknak. Nagyrészt rajtuk múlik, mint fejlődik a község. Évi 600 ezer forint közfejlesztési pénz áll rendelkezésünkre, ehhez 360 ezer forint állami támogatás. Épült a községi iskola, hatvanháromezres óvoda, három kilométer hosszban betonoztuk a járdát, 12 kilométernyi villanyhálózatot építettünk. És most készül a vízmű! A víz jelen-

Hadas Gyula: A demokrácia lényege, hogy mi intézzük az ügyeket.

tős részét a Hajdúsági Iparművektől kapjuk. Április 6-án, 7-én cövekelik a vezeték nyomvonalát és ahogy utánként készül a vezeték, úgy kapcsoljuk be a vizsgálóállást. Hárommillióba kerül a régi nagy gond megoldása, a jó ivóvíz biztosítása. Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy lám, a tanács a lakosság javaslatát, kívánságát alapján mindenkor a legfontosabb célt tűzheti ki maga elé és a nép államának segítségével végrehajthatja. Ez manapság az önkormányzat. Nem bologató testület cselekvés nélkül, hanem a tettek kollektívája.

— Az nekem a legnagyobb jogom mégis, hogy örökös tudok a családomnak, a hat gyermekemnek. Egyikük örökös, a másik boltvezető, többi technikus, pénztáros, járásbírósi ember, parasztszászony a mai élet rendje szerint.

A tanács végrehajtó bizottságának elnöke, Pásztor András, aki munkásember volt, most pedig az állam- és jog-

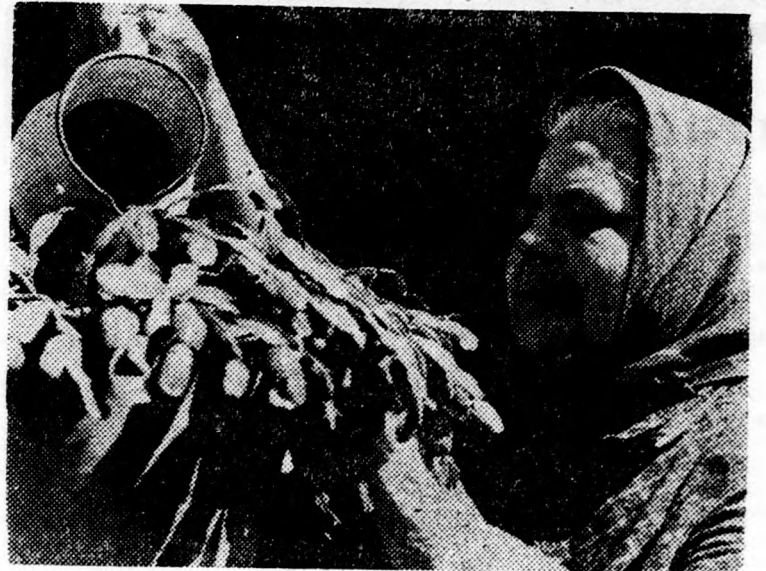
— Jó helyen kopogtat, ha a szabadság régi és mai dolgairól akar hallani. Szenvedő részesei voltunk a múltnak, élvezői a jelennek. Az uram kézbesítő volt a községnek. Nem sokáig, csak a legközelebbi választásig. Nagy csudára én is szavazati jogot kaptam, gondolták, hogy községi ember feleségeként a kormány pártja adom a szavam. Bemennünk szavazni, nyílt volt, rögtön kérdezték a férjem: „kire szavazol Józsi?” Az uram kihúzta magát: „Szavaztam a községnek, a régi községi önkormányzatban.

Az ügyintézésre is mondom példát. A műhelyemet a községtől béreltem, a háznak a község volt a gazdája. Rossz volt a tető, elmentem, hogy

A szabadság kistükre

— Hány választójogosultja volt Hadháznak? — Ezernél nemigen több. — Az asszonyok? — Azok nem kerülhettek sevével megválasztottak, választónak is ritkán. En képviseletestületi tag voltam, de a feleségemnek nem volt szavazati joga.

Balogh Józsefné, aki virágokkal borította a szavazófülkét

— Hányan voltak közemberek? — Hányan? Hát ahány képviselőtestületi tag volt. Húszan a választótag, meg tízen választók, a legtöbb adót fizetők, vagyis a leggazdagabbak.

— Kivülálló meg sem jelenhetett a testületi ülésen, mint manapság?

— Néző lehetett, de meg nem szólalhatott. Tudom, most felszólalhat bárki, javasolhat, tanácsot adhat. Most demokrácia van mindenkinek. Talán inkább az a baj, hogy még mindig nem szólnak elegendő. Pedig most lehet. Régen tartani kellett a szánkat.

A fő utcán Hadas Gyula nyugdíjas iparos házába kopogtatok. 1950 óta tanácstag, 1958 óta tagja a községi tanács végrehajtó bizottságának, serény közember.

Igy emlékszik vissza a régi időkre:

— Százötven kispáros nevében kértük egy polgári-köri gyűlésen Müller Antal főbírótól, hogy a képviselőtestületben kapjunk legalább egy helyet. Valamelyik barátomat és engem jelölt volna a testület. A főbíróék felhorkantak: ki az a Hadas, hol vágta ki a küldökét? A kispároságnak lényegében nem volt választott képviselője a régi községi önkormányzatban.

Az ügyintézésre is mondom példát. A műhelyemet a községtől béreltem, a háznak a község volt a gazdája. Rossz volt a tető, elmentem, hogy

A munkásemberből lett tanácselnök ajtaja mindennap nyitva van az ügyes batos dolgaitak intézők előtt

Emlékezetes dátumnak tartják Hajdúhadháza 1805 decemberének tizenkettedik napját, amikor Boeckai Korponán kiadta 9254 hajdú szabadalom levelét és letelepedési helyeket jelölt ki. A kőbor hadinép békés életre táborozott le Hadháza is, katonai rend szerint négy tizedben. A tizedek között árkokat vontak határuk és eme elhatárolás zezugos kanyarait mindmáig örzik az utcák szinte kiismerhetetlen kacskaringói. Am a hajdúszabadalmi jogokat nem tisztelte sem király, sem főúr, sem német, sem török. Hadháza régi címerében lángoló bástyatorony látható. Szimbóluma ez a meg-megújuló pusztításnak. A történelem századai nem voltak kíméletesek a hadháziak iránt.

... AZ RABOKRA KÖTTETIK AZ LÁNCZ...

Megilletődve lapozom a történelmi krónikát. Vajon miről beszélnek Hajdúhadháza elmúlt századai a ma élő emberek?

1660-ban Ahmed pasa rontott rá, tüzzel felegette, tövestül elpusztította, a férfiakat felkoncolta, a nőket, gyermekeket rabságra vetette. A levágott fejeket egy halomra hordatta, lovakkal meggázolta, aztán lenyúzatta. A debreceni főbírótól rendelt parancsolattal késeket és láncot: „... Azt is parancsolom ti nektek Bíró! hogy egy hosszú láncot is hozzátok, az mely láncnak a hosszúsága nettven eüles legyen, az Rabokra köttetik az Lánc...”

A szabadságot felkelt II. Rákóczi Ferenc így találja őket, mint önmaga leírja: „... a hajdú nyomorék, mert egész télen az uccákon vájt lyukakban szalma és fa nélkül lakott. Az avart szakgálják és azt égetik.”

1790-es országgyűlési követének panaszlajstromot adott át Hadháza a „város 12 sebé-

Szöllös Sándor: A döntő szó mindig a jegyzőé, főszolgabíróé volt.

ről”. hogy terjessze a király elé: közzötk az erőszakos adóztatásról, a szabadság semmibe vételéről, a jogtalanul szedett harmincadról, vámról, a királyi kamara sápjáról és mert a város önkormányzata szolgabírói hatalom alá vételt.

E nemesi hajdúszabadalmakat érintő sérelmek a telkekkel, városbeli örökösödési joggal bíró törzsökös, hajdúkérelmei voltak. De egyre többek voltak Hadháza olyanok, akiknek panaszja kétszeres erejű volt. A szegényeké, szolgáké, akik még a maradék hajdúszabadságot sem élvezhették.

A hajdú-önkormányzat szerint a várost a hadnagyi igazgatója és mellette a tizenkét esküdtől álló magistratus. Ennek volt még tagja a magistratus fiscalis, vagyis a tisztügyi és a notárius, vagyis a jegyző.

A XVII. századból való hagyományos hadnagyi eskü szövege ezt mondta: „... mint szegénynek, mint gazdagnak, jövevénynek lelki tehetségem szerint igaz Törvényt szolgál-tatok...” De a törvényt csak a vagyonosokat szolgálta. Ahogy a város gazdasági rendje alakult.

Volt idő, amikor a földiek szabadfoglalásuk voltak, az

NAPLÓ
6. oldal — 1965. április 4.

„MONDD, MIT ÉRLEL ANNAK A SORSA...”

Szegényember lánya

Csönd hullott köznénk, sűrű fehér csönd.

Faggatnám az emlékeiről, a múltból, arról a világról, amelybe beleszületett.

— Mire emlékszik?

Mire emlékszik? Mit tud ő már arról, mi volt a család sorsa? Mit jelentett nagyapja cselédjének lenni? Hajnali riadások, álmatlan fáradtságba hulló éjszakák, hol van már jóle mindéz?... Csak én emlékezem az Úri muri lobogó éjszakájából Rozika riadt mozgólámpájára, csak én kerestem szememben azokat az esztendőket. De bátor szeme van, vizsgálja mer nézni rám. Gyors idő teltetett be mindent.

— Ott laktunk a gazdánál. Földes, egyszerű lakásban. Száz holdja volt a gazdának.

Apjának nem jutott föld egy kapa se. Nem ültetett krumplit harmadába sem, húzta az igát másoknak, másokért. A szegedi tanyák között, ahonnan idejött, nem jutott föld az apjának.

Neki jut.

— Társadalmi ösztöndíjas vagyok. Kapok havonta nyolcszáz forintot. Édesanyámék ruhával, cipővel segítetek.

A faluja küldte ide. A szövetséget, amelynek 1950 óta édesapja is tagja. Odavitt a cselédsorsot meg a vére árán vett két hold földet, ott talált otthon magának, a szövetségben.

Csönd nő körénk, sűrű fehér csönd. Riasztgatom az emléke-

ket, de azok megbújnák a jelen védőszárnyai alatt, mint félénk madarak. A lány, aki szemben ül velem, nem akar emlékezni a múltra. Nem szeret erről beszélni. Hallgat, vagy ujjait morzsolja. És én megértem őt.

— Hány cipője van?

— Hát... van vagy nyolc pár... de sokat nem hordok, mert nem szeretem...

Rozika, esett kis Rozika, látom villanni meztelen lábát a kegyetlen nyári napon, Rozika, esett kis Rozika, milyen jó, hogy rád már csak emlékezni kell!

— Mit csinál, ha hazamegy?

— Agrármérnök leszek.

— Hány holdon?

— Háromezeröt száz holdja van a szövetségnek.

Oszibarackok hamvas húsa érik a földnek. Gyümölcs, gyümölcs. A szegényember feketé hajú lánya ott jár majd közöttük gazdaként. Ő lesz a szövetségben az első agrármérnök, ő lesz az első, aki egyetemről került oda vissza.

Azt mondja, apja meg anyja sokat olvas. Ő sportolni szeret. És ha végez, visszajön tanulni, gyümölcsstermesztő szakmérnök szeretne lenni. Azt mondja, apja meg anyja a televíziót nézik a szövetségben. Apja is, aki deres fejjel fogja meg először saját kapája nyelét. S a lány két év múlva hazamegy. Előtte a tág határ és a sűrű fehér csönd végleg belepi a földes cselédlakást.

persze csak módjával — helyet esték, amikor olyan jó lenne bármilyen fölösleges, csakcska Csak egy dolog nehéz. Az dologról is, de beszélgetni esti csend. Hosszú téli szótalan valakivel.

Családi fénykép

Hat lány, egy fiú meg a szülők. A legidősebb gyerek most huszonnyolc éves, a legkisebb tizenhét. A képen még fiatalabbak. De az édesapa haja a képen is nagyon szürkének látszik, most pedig már fehér, olyan fehér, mint a frissen leestett hó.

Középen ők ülnek, az édesanya és az édesapa. Most

tek. És mind nagyon jól tanult. A legidősebb most érettségizik ugyanott.

Aztán megint a szülőkre téved vissza a szemem a képen. — Ha egy-egy vasárnap sétálni indultunk az erdőre, tele volt velünk az utca.

Az édesapa mosolyog. Így is mertem mindig őt is, az édesanyát is, a legidősebb lányt is,

JÓZSEF ATTILA:

Mondd, mit érlel...

Mondd, mit érlel annak a sorsa, akinek nem jut kapanyél; kinek bajszán nem billeg morzsa, ki setét gondok közt henyél; ültetne krumplit harmadába, s nincs szabad föld egy kapa se, s csomókban hull a hajaszála, s nem veszi észre maga se?

Mondd, mit érlel annak a sorsa, akinek őt holdja terem; lompos tyúkja kárál a torsra, s gondjai fészke a verem; s igája nem zörög, sem ökre nem bög elnyújtva — nincs neki — s mélyéről párolog a bögre, ha kis családját eteti?

Mondd, mit érlel annak a sorsa, ki maga él, maga keres; levesének nincs sava-borsa, hitelt nem ad a fűszer; egy tört szék van, hogy begyűjtson, repedt kályháján macska ül, ritmust lóbál az ajtókulcon, néz, néz, s lefekszik egyedül!

Mondd, mit érlel annak a sorsa, ki családjáért dolgozik; veszekszenek, kié a torzsa, és csak a nagy lány néz mozt; a nő mindig mos — lucok holtja — szájez mint a főzelek, s a szigor a lámpát ha eloltja, csend fülel, motoz a setét?

Mondd, mit érlel annak a sorsa, ki a gyár körül ögyeleg; helyén a kapszlit nő kapdossa s elfakult fejű kisgyerek; s a palánkon hiába néz át, hiába cipel kosarat, szatyrot, — ha elalszik, fölrázzák, s lebukik, hogyha fosztogat?

Mondd, mit érlel annak a sorsa, ki sórt mér, krumplit, kenyeret, hozomra, újságpapírosba s nem söpri le a mérleget; s ritkás fény közt morogva rámol — az adó hosszú, nagy a bér — s mi haszna sines, hiába számol többet a petróleumért?

S mondd, mit érlel annak a sorsa, ki költő s fél és így dalol; felesége a padlót mossa, s ő másolás után lohol; neve, ha van, csak árúvédjegy, mint akármely mosóporé, s élete, ha van élte még egy, a proletár-utókoré?!

mindketten ötvenöt évesek. Az apa mintakészítő szabász a ktsz-ben, az anyja tűzőszakmunkás, de keveset dolgozott a szakmában. Volt itthon mit csinálni, volt olyan idő, hogy egyszerre mind a hét gyerek iskolába járt.

A legidősebb leány tanár. Most várja a második gyereket. Nevelőtanár Pallagon.

A fiú közigazdász. Elvégezte az egyetemet, itt dolgozik az Építőipari Vállalatnál. És tanul most is, az építőipari technikumot végzi.

A harmadik gyerek leány, a negyedik is, az ötödik is, a hatodik is. A legidősebb kivételével mind a közigazdászai technikumban érettségiz-

csupa derű, csupa mosolygás.

— Volt, hogy húsz órát dolgoztunk egy nap. A gyerekeknek enni kellett, ruha kellett, iskolába jártak.

Csupa derű a szeme most is. Ott nyugszik benne a békkéssé tisztá forrása.

— Nem volt sok bajunk a gyerekekkel. Megszokták, hogy nekik is segíteni kell, megszokták, hogy dolgozni kell. És ezt természetesnek tartják ma is.

— Szórakozni jártak?

— Keveset. Színházba ritkán, moziba gyakrabban. Most is járunk moziba, fizetéskor hoznak a gyerekek mozijegyet, és elmegy együtt a család.

Mert együtt érezzük magunkat a legjobban.

— Egyik lányom Pesten dolgozik a Gépi Adatfeldolgozó Vállalatnál. És sokszor sir, annyira szeretne hazajönni.

Mi a titka ennek? Nem tu-

dom. De érzem, hogy olyan közel vagyok a boldogsághoz, hogyha akarnám, megérinthetném. És ennek a boldogságnak a forrása ott rejtőzik a szemekben. Békkésség lakik ott és derű.

Munka nélkül

Aldor éppen munka nélkül voltam. Igen, 1932-ben, mert azt mondta ugye, akkor írták ezt a verset? Akkor nem volt munkám. Éppen akkor nősültem.

Asztalos vagyok én, asztalos szakmunkás, ahogy most mondják. Ha nem csal az emlékezetem, 1925-ben szabadultam.

Sokat voltam munka nélkül, sokat. Minz legényember. Ugy 26-tól jószerint 33-ig nem is volt állandó munkám. Akkor kezdett itt terjedni a rádió, hát én rádiódobozokat fabrikáltam otthon, hogy valamiből éljek. Resteltem már a dolgot, hogy apámék tartanak el. Munka meg nem volt.

Aztán 33-ban bekerültem ide a bútorgyárba. Itt dolgoztam a sógorom, ő kerített be. Azóta én itt dolgozom, soha egyetlen percet se hagytam abba a munkát. De akkor, 32-ben, akkor munka nélkül voltam.

Művezető vagyok. Még két évem van a nyugdíjig. Van egy kis kertem a Bocskai-kertben, oda szoktam nyáron ki-menni, meg majd ha nyugdíjban leszek, akkor is oda me-

gyek ki. Mert én azt gondolom, hogy a téletesség, az a hálála az embernek.

Van két fiam. Az egyik a Derecskei Gépművelő géplakatos. A másik az mérnök lesz, egyetemre jár. Repülő-gép-tervező mérnök lesz. A honvédség ad neki ösztöndíjat, meg kapott már hadnagyi címet. De azért még a múltkor is „kizsebelte” a hadnagyi címét. De azért még a múltkor is „kizsebelte” a hadnagyi címét. De azért még a múltkor is „kizsebelte” a hadnagyi címét. De azért még a múltkor is „kizsebelte” a hadnagyi címét.

Ketten élünk az asszonyval. Van televízió, azt szoktuk nézegetni, azt nagyon szeretjük. Minden másort. Van sok könyvünk is, a hadnagyi fiamnak is. Ő kicsi korában annyit könyvet széttépett, most meg annyira szereti. Most vett neki az anyja a nevenapjára egy könyvszekrényt, már tele van könyvvel. Én is szeretek olvasni, Jókait, meg Mikszáthot, már én csak ilyen régimódi vagyok.

Nem panaszkodhatom. Igazán nem. De akkor, tényleg, akkor, 1932-ben munka nélkül voltam.

A forgalom: évi ötmillió

En voltam Debrecen első boltosa — mondja, s bajusza alatt mosolyogva rögtön hozzáteszi — persze csak akkor, ha valaki Hadház felől jött a városba. Huszonhárom évig volt kis üzletem a Kassai úton, sok szegény ember járt oda, tőlem késő éjszakai dolgoztam, takarítottam, csomagoltam, számláltam meg.

Öt éve vagyok üzletvezető, egy-két kiló tengerit vagy itt ebben a fűszer-csemege boltban, ahol 1952 óta egyfolytában dolgozom. Akkor lettem vezető, amikor önkiszolgáló rendszerűvé alakították át. A környék lakói idegenkedtek az új formától, de már nagyon megszokták, öt év alatt majdnem megduplázódott a forgalom, most felül van az évi ötmillió. 30—35 mázsa cukrot adunk el havonta, s a tavaszi hónapokban az összes forgalom tíz százalékat teszi ki az édesség. A környék lakói ide szoktak be-szaladni a közeljében dolgozó asszonyok is, van állandó vevőkörünk. Csak az a baj, hogy ha húszféle van egy áruból, a vevők biztosan a huszonegyediket keresik.

A költő

Attila harmincketté éves volt, amikor szíve fölött egymáshoz érték a szárszói sinek. Fényes sineken kattogott a sorsa. És ott ért véget a szárszói temetőben. Mi is lehetett más a vége?

Neki nincs egy ósz hajaszála meg még, pedig bár fiatalember, már idősebb, mint Attila volt, amikor a sinekkel összenőtt a teste.

— Fél-e a költő?

— Nem félek. Nincs mítől.

Dobol az asztalon a hosszú ceruzával. S a ritmusból felém megint Attila üzen: „A semmi ágán ül szívem, kis teste hangtalan vacog, köréje gyűlnek szeliden s nézik, nézik a csillagok.”

— Akarod hallani a történetem? Nagyon egyszerű az.

Életem olyan keményen és törtően indult, mint a nyírségi por, ha belekapaszkodok a szél, s messzire nyargal vele. Onnan jött ő is a sivár homokon meglapult nyírségi tanyák közül, tanyasi házból, cselédek, nagykezü nagyapák unokáiként. Taposta gyerekként a földet barna rögeit, kereste a madártojást a szikkadt nyírségi fák között. Gimnázium, egyetem, idig vezet a sorsa, az íróasztalig, amelynek két oldalán ülünk. Az ő sorsa? Nem, ez a történelem. Az történelem, hogy a cselédek fia egyetemet végzett. Pedig elő-

ször megfuttat az egyetemről is, aztán mégis visszajött. Hozta magával ősei ezeréves macakosságát, és hozta a szelid szabolcsi akácok mámorító illatát.

Ez sít a verseiből. A keménység és a szelidség. Kemény, mint akit a nyírségi szél szikkasztott, és szelid, mint aki mindig visszahajlik a föld szívére.

— Hamar befutottam. Talán túlságosan is hamar. So'at írtam, sok versem megjelent, mi marad meg belőle, ki tudja?

— Az utókor?

— Talán az utókor is emlékezik rá. De én a jelenben élek. Ez az én korom, lüktető szívvel, szárnyalásáival, bottársaival. Számomra ez a legizgalmasabb, a jelen.

„Kemény és szigorú koromat alázattal szeretem” — írta a jelenről a költő s ez a szeretet emeli a XXX. századig.

Felesége tanárnő. Attiláról beszél a diákjainak, a költőről, akinek szíve fölött egymáshoz futottak a szárszói sinek. (Az oldalt írta: Bényei József és Nagy Zsuzsa)

NAPLÓ
7. oldal — 1955. április 4.

m harmad-
összefoglaló-
tokat foglal-
eresem az

való rész-
növekszik,
vetkezeteink
alkodnak. A
an. Az egy
m példának
és félezer
átlagot szá-
szel 40 ezer
ntoegységre
mény 1962-
ezer forint,
rnszáz. És
gazdasági
rendeződes
a magával,
ember kap-
zúgyek in-
számoltuk
valamennyi
át, de kö-
sz ezer fő,
nyinek va-
sak válas-
nat, női ta-
Nyolc ta-
bizottságunk
l dolgozik.
ik, a tava-
szólal fel,
Javaslatok
p mint nap.

260 munkaegység

lényege,
ügyeket.

ági Ipar-
rilis 6-án,
ék nyom-
tancánként
kapcsol-
tást. Há-
regi nagy
jó ivóvíz
onképpen
a tanács
kivánsá-
or a leg-
ki ma-
llamának
hajthatja,
mányzat.
let ese-
a tettek

főterén
kmű áll
ik saját
jogainak
45. ápril-
ilencezer
hogy ne
nyér és
nem sok
zó szék-
almi dá-
ha sehol
és pora

iremlék-
az utolsó
az ő em-
apon az
be néző
tűt.

István

SZÓT ÉRTENI AZ EMBEREKSEL

Beszélgetés a pártmunkáról egy járási tikkárral

Tizennégy esztendővel ez előtt találkoztam először Kállai Imre elvtárral, a polgári járási pártbizottság első titkárával. Akkor a megyei pártbizottság agitációs és propaganda osztályának munkatársa volt. Egy népevelőknek szóló kiadványon dolgoztunk. Sietniük kellett vele, mert már tavaszodott, és nekünk kellett érveket adni a tavaszi munkákhoz. S most itt ülünk néhányan Polgáron a tikkári szobában, és a több mint másfél évtizedes pártmunkás tapasztalatokról, élményekről beszélgetünk.

A Naplóban most ért véget egy sorozat, amelyet a felszabadulás huszadik évfordulójának tiszteletére indítottunk. A sorozatban szándékosan csoportosítottuk úgy az eseményeket, a megemlékezés alapját jelentő korabeli újságcikk-idézeteket, hogy a megemlékezés csak a megvalósított céllitűzésekről, az eredményekről szóljon. Tették ezt azért, mert bár voltak hibák, kudarcok is az elmúlt évek során a politikai, gazdasági, kulturális munkában, ezt a két évtizedet mégsem a hibák és kudarcok, hanem mindenekelőtt az eredmények, az előrehaladás jellemzi. És ebben a kemény küzdelemben — amelyek nyomán azok az eredmények létrejöttek, amelyekről említett híradásainkban beszámoltunk — országrésze volt azoknak, akik a párt politikai, gazdasági, kulturális célkitűzéseiért ügymond „az első vonalban küzdöttek” — a pártmunkásoknak.

Kállai Imre

Elvtárs azok közé tartozik, akik kora ifjúságuktól fogva a munkásszót, a nép ügyéért küzdenek. Akik, ha kellett, éjt nappalát egyforma lelkesedéssel, hittel és meggyőződéssel munkálkodtak a párt által kitűzött célok valóságváltásán. Nem rajtuk múlt, hogy munkájukat nem mindig kísérte siker. Bár ezekben az években is előrehaladtunk, de sok volt a hiba is. Igaz, gondok, problémák ma is előfordulnak. De a gondok és nehézségek abban a munkában adódnak, melyet már a helyes politikai vonal megvalósításáért, egy új társadalmi rend felépítéséért folytatunk. Ezért egy pártmunkás gondja, öröme, sikere és kudarca mindig összefügg, összetartozik a közösség gondjával és eredményével.

Az elmúlt húsz esztendő alatt Kállai Imre elvtársnak mindkettőből — a gondból és az örömből is — egyaránt jutott. Néhány esztendő hiján 20 éves pártmunkás múlt áll mögötte. De ha onnan számoljuk az időt, amikor az első találkozásra volt a munkásszómozgalommal, mint fiatal bőriparti munkásnak — aki először vett részt szakszervezeti küldöttgyűlésen, mint a bőripartók hajdúhadházi szervezeteinek küldötte, — akkor egy negyedszázadot is nyugodtan mondhatunk.

Amikor

aziránt faggatom: melyek voltak az elmúlt évek során legnagyobb politikai élményei, vagyis, hogy mit jelent szerinte a pártmunkás számára az a fogalom: politikai élmény, csupa egyszerű történeteket mond el. Ilyeneket: Megszerveztünk egy termelőszövetkezetet, megalakítottuk a pártbizottságot és hasonlókat. Látszólag valóban nem nagy dolog. De aki tudja, mit jelent lelküdni a maradiságot, a régihez való ragaszkodást, rávezetni az embereket valami újra, ha nem is mindig lehetnek meggyőződve róla, hogy jobb lesz, mint a régi volt, az tudja csak igazán értékelni az ilyen egyszerűnek látszó kijelentést: megalakítottunk egy termelőszövetkezetet. A beszélgetésben is mindig ilyenekre tér vissza Kállai elvtárs, amikor pártmunkás-életéből, tapasztalataiból idéz.

Szerintem legényesebb dolog egy gyakorlati pártmunkás számára: szót érteni az emberekkel. Az egyetértésnek viszont az az alapja, hogy a párt politikai vonalát a tömegek elfogadják, magukénak érzéik. Másfél évtizede, 1949 őszétől dolgozom mint függetlenített pártmunkás. Míg ide nem jöttem Polgárra, 1957 elejéig a megyei pártbizottság agitációs munkatársa voltam. Tapasztalataim

vannak arról, hogy mit jelent szót érteni az emberekkel, ha jó a politikai vonal, és mit jelent akkor, ha hibák vannak a politikával.

Most már egyszerebb

megítélni a párt akkor — az ötvenes évekre gondolok — tevékenységét. Most már jól ismerjük, jól látjuk az akkori évek hibáit. De akkor nem volt ilyen egyszerű. Mi, akik az akkori politikának is gyakorlati végrehajtói voltunk, őszinte hittel tettük és csináltuk, amit csináltunk. Olykor felmerült bennünk valami kétely vagy bizonytalanság, de ezek okát inkább magunkban, a mi tanácsalanságunkban vagy tehetetlenségünkben kerestük.

Elmondok egy esetet. Talán 1952-ben volt, amikor a berettyóújfalui járás egyik községében egy gyűlésen vettem részt. Felkeresett egy juhászember, és előadta, hogy ő méltatlanul tették a kulákliszta alá, hiszen világlejtében sohasem volt, egy talpalatnyi földje sem. Egész családját cseléd és pásztor volt mindig. Mint aztán megtudtam, a földosztás során nem földöt kért a földosztó bizottságtól, hanem legelőt, mert a saját legelőjén akart juhászokni. Nagy családjára való tekintettel kapott is sokat, több mint 25 holdat. Így aztán kulákliszta alá került. De mit mondhatna volna neki? A rendelet szerint kulák volt, vállaltuk kellett az ezzel járó következményeket. De akkor megmozdult bennem valami, hogy ezt az embert önhibáján kívül értem méltánytalanságot. És én azért nem felejtém el ezt az esetet, mert számomra mélyebb, elgondolkoztatóbb élményt jelentett.

A beszélgetés

során az is szóba került, hogy Kállai elvtárs 1953-ban egy fél esztendő ideiglenes megbízatással már volt járási tikkár Polgáron. Helyettesítette az akkor iskolán levő járási tikkárt. Így került említésre egy — a témához tartozó — 1953-beli eset. Erre így emlékezik Kállai elvtárs:

— Hogy a legfontosabb dolog szót érteni az emberekkel, arra innen a polgári járásból is elmondanék egy esetet. 1953 nyarán, a Nagy Imre-féle program elhangzása után a járásban is több szövetkezetben megkezdődött a bomlás. Igen nagy munkába, sok-sok agitációba, vitába került, hogy a szövetkezeteket úgy-ahogy összetartsuk. Az

egyik községben szintén sok baj volt a szövetkezetekkel. Mint mindenütt, itt is úgy volt, hogy néhány hangadóra hallgattak, azok adták a tanácsot, az „útmutatást”. Jelezték nekem, hogy mivel kellene beszélni, kit kellene meggyőzni, s akkor valószínűleg együttmaradna a szövetkezet.

Ha most visszagondolunk

azokra az időkre, akkor azt tarthatjuk egyik legnagyobb eredménynek, hogy most kölcsönös a bizalom, a megbecsülés a párt és a tömegek részéről. Az a nagyszerű, lelkesítő ma, hogy még ha nehézségek vannak is, vagy adódnak is — hiszen enélkül talán nem is lehet egy ilyen gigászi munkát elvégezni, mint amelyet ma

ezes. Pedig sajnos akkor ezek a negatívumok szintén jelentkezték a munkában.

Ha most visszagondolunk

azokra az időkre, akkor azt tarthatjuk egyik legnagyobb eredménynek, hogy most kölcsönös a bizalom, a megbecsülés a párt és a tömegek részéről. Az a nagyszerű, lelkesítő ma, hogy még ha nehézségek vannak is, vagy adódnak is — hiszen enélkül talán nem is lehet egy ilyen gigászi munkát elvégezni, mint amelyet ma

Kállai Imre

ja. Ha találkozom vele, minden bátortás ellenére, még most is van benne egy kis restelkedés a tizenkét év előtti kis incidens miatt.

A felelőség

és az önállóság kerül ezután szóba. Mert nem elég csak dolgozni, végezni a munkát, a munka következményeit is vállalni kell, ami más szóval felelőséget jelent.

— Önállóság, felelőség, öszinteség, így lehetne ezt együttesen megfogalmazni. Mindannyian emlékszünk rá, hogy voltak idők, amikor egy-egy eredménytelenség nem a saját munkánk fogyatékosságát vagy a politikai célkitűzések irreálisitását vizsgáltuk, hanem mindenütt az ellenséget kutattuk és kutattuk mi is. Emlékszem, hogy egyszer (de más alkalommal is) határozatunk azt, hogy központba küldendő jelentést, mert mindig kevésnek bizonyultak benne az eredmények. Túl sok benne a negatívum — mondták —, ahogy akkor divatos volt ez a kife-

fejtetésünk —, a párt őszintén feltárja a problémákat, sőt éppen ezért fordul mindig őszinte bizalommal a tömegekhez, hogy segítségüket kérje. Ezért könnyebb, összehasonlíthatatlanul könnyebb ma a pártmunka gyakorlati területén dolgozni. Most nem lakkozott, megszipitott, hanem őszinte, a hibákat, a munka fogyatékosságait, a nehézségeket bátran feltáró jelentéseket kérnek tőlünk.

Lehet, hogy egy kicsit leegyszerűsíttem az önállóság fogalmát, de régen minden nagyobb mezőgazdasági munkakampány előtt — pl. tavaszi növényápolás, aratás, vetés, őszi betakarítás — a központi határozatokat vártuk (amelyek mindig meg is jelentek), hogy mi is kiadhasunk a mi megyei kiadványunkat, hogy most vetni kell, most aratni kell stb. Azt hitük, hogy ha nem írjuk meg a brosúrában, hogy tavasz van, és vetni, kapálni kell, az emberek nem tudják. Ezért jobban igyultunk egy-egy kiadvány időben megjelentése miatt, mint a vetés, vagy

Nem lehet

egy rövid cikk keretében több órást beszélni minden gondolatát leírni. Nem is lenne teljes az emlékezés, ha csak az emlékezésnek is éppen az a legfőbb célja, hogy mai munkára serkentsen, s a régebbi emlékeket, tapasztalatokat méglegre téve, a mai tennivalóhoz adjon lelkesedést, perspektívát.

A perspektívát említve eszembe jut — emlékezik Kállai elvtárs —, hogy 1949 elején, amikor az első öt éves terv agitációja folyt, igenis volt lelkesedés. Az újjáépítést szolgáló hároméves terv eredményes befejezése után az emberek bizalma megmúlt a párt iránt, és tudták lelkesedni az első öt éves terv célkitűzéseiről. A baj akkor kezdődött, amikor a hibás politikai vonalért felelős vezetői hibái miatt, minden napi gondot és nehézséget a szocializmus építésével járó áldozatvállalással kellett megmagyarázni. Ezért ezek a — kicélt bizonytalanul — tapasztalatok is nehezítették a munkát, amikor az elmúlt években a termelőszövetkezetek szervezése folyt. Ha az emberek régebben csalódtak is a szövetkezetben, ennek nem a szövetkezeti mozgalom, hanem a hibás politika volt az oka. S amikor 1956 után újra kezdtük a szövetkezetek szervezését, bizony nemegyszer szemünkbe vetették az előző évek hibáit. Parázs vitákban, érvek és ellenérvek összecsapásában születtek és fejlődtek itt a szövetkezetek. A vita nemegyszer el is fajult. De a vita végén azért rendszerint barátsággal váltunk el, mert őszinték voltunk, határozottan érteltünk, hogy a fejlődés útja nem lehet más a faluban, csak a szövetkezet.

S ma mit tapasztalunk? Aki 1958–60-ban legjobban ágált, szörtőlódott

az szövetkezet ellen, az ma megállít az utcán, és szemrehányóan mondja: Rég nem volt a szövetkezetekben, vagy nem volt a legutóbbi közgyűlésünkön. A hangsúly itt a fogalmazáson van: szövetkezetekben! Mert valóban arról van szó, hogy a járásban egyre inkább magukénak érzik az emberek a szövetkezetet. Ha a problémák arányait akarnám csoportosítani, azt lehetne mondani, hogy a szövetkezetek szervezésének idején a felvetett problémák háromnegyede magánjellegű, egyéni ügy volt. Most ez az arány mindenképpen fordított. Ma a szövetkezet tagjainak gondját, problémáit a közösség ügye teszi ki. A járásban a parasztság itt is, mint másutt, igen sokrétű volt. Mégis azt mondom, hogy a szövetkezetek tagsága szinte egyenlőre nőtt. Alig lehet már felfedezni olyan határokat, amelyek egykor szétválasztották a falu társadalmát. Bár meg kell mondanom, hogy nehéz, küzdelmes élet folyik itt, de meg is van az értelme. A szövetkezetek útja, a gazdasági eredmények feléle ívelnek. 1960 óta a szövetkezeti gazdálkodás eredményességét jellemző adatok állandóan emelkednek. Csak az elmúlt évi eredményeket tekintve általában 14–15 százalékkal nőtt a tagok részesedése az előző évhez képest.

Sok érdekes élmény

epizód szóba került még a beszélgetés során. Megható jelei, bizonyítékai a bizalomnak azok az apró, lényegtelennek látszó — de az illető számára nagyon is lényeges — ügyek, ügyes-bajos dolgok is, amelyekkel naponta rendszeresen felkeresik az emberek a járási bizottságot vagy a járási pártbizottság első tikkárát. Vagy ha nem tudnak vele beszélni a pártbizottságon, megállítják az utcán hazafelé menet, és ott kérnek tanácsot, vagy mondják el problémáikat. Mert végeredményben ez a munka teszi ki a pártmunkás életét, ebben van a legfőbb öröme, boldogsága: dolgozni az emberért, az emberért. Dolgozni a jövőjükért, segíteni gondjaikban, problémáikban. Ezért dolgozik a párt, ezért dolgoznak a párt szervei és alapszervezetei, ezért dolgozik, a politikai végrehajtásán munkálkodik a járási pártbizottság első tikkára Polgáron és másutt is.

Kállai Imre elvtárs az elmúlt húsz évre emlékezve ebben, az emberekért való gondoskodásban látja a jövőt. Ez a pártmunkás legszebb küldetése!

Pallás Imre

„Már beszédted, mire az Aman-Kutan nevű helységre elértük. Úgy döntöttünk, hogy ott várjuk be a napfelkelést. Veszélyes és értelmetlen dolog lett volna éjjel kint lenni az erdővel borított hegyek között. Godjajev az őrség és a portya kijelölésére Tankusics Sándort bízta meg. Tankusics Gábris Istvánt nevezte ki a felderítő csoport parancsnokává.

István Plehanov segítségével, aki jól tudott úzbégül, kikérdezte a helybéli lakosságot hol éjszákázhattak az emir banditái. Az egyik vadász ajánlkozott, hogy megmutatja az utat, és szédítő ösvények mentén vezette el a lovasokat észrevétlenül közelítették meg a falu szélső házáit. Gábris parancsára előkészítették gránátokat.

— Minél több zajt — rendelkeztet Gábris —, és tüzeljétek, mint egy egész század. Csak ne kiabájjatok. A hang-

Ivan Fjodorovics Kuc a kozák lovasok egyenruhájában

ról rájönnek, hogy kevesen vagyunk.

Az éjszaka csendjét robbanások verték fel. Csatogni kezdtek a puskák. A hegyi visszhang sokszorosan verte vissza a fegyverek zaját... (I. F. Kuc: Nyeregen töltött évek, Vojenizdat, 1964.)

1941. SZEPTEMBER 23.

A szovjet hadsereg első csapatai az ország déli részén magyar földre léptek, s megkezdődött az a nagy hadművelet, melynek célja az ország teljes felszabadítása volt. A csapatok nyugodt felvonulással délkelet felől Isza Piljev vezérére, a Szovjetunió kétszerezes hősének lovashadserege biztosította.

Ivan Fjodorovics Kuc vezérőrnagy, a 6. gépesített gárda lovashadtest parancsnoka röviddel azelőtt parancsot kapott, hogy központosítsa erőit Arad és Temesvár körül. Az arany tölgyfaáglyas eszenruhát alatt megdobbant a forradalom katonájának a szíve: „No lám, fiúk, mégis megtartottam az ígéreteimet!”

Október első napjaiban lépett át a határt kozákjai élén Ivan Fjodorovics Kuc. Nagy és köd fogadta az enyhé időre számító csapatokat. A főparancsnokság repülőgépekkel indította a határszélbe bundákért és bundabélésekért...

1965. FEBRUÁR

A hajdúszoboszlói Hőgyes E. gimnázium II. C. osztályának tanulói osztályfőnökük vezetésével kiderítették, hogy a városukat felszabadító szovjet csapatok parancsnoka I. F. Kuc vezérőrnagy volt. Hosszu kutatás után sikerült kapcsolatot teremteniük a vezérőrnaggyal, s ekkor meghívó levelet küldtek Moszkvába, melyben az MSZMP városi végrehajtó bizottsága, a városi tanács vb és a gimnázium meghívták Ivan Fjodorovics Kucot az április 4-i ünnepélyekre. A meghíváshoz csatolták Hajdúszoboszló felszabadulásának a szemtanúk elbeszélése alapján rekonstruált

Tiszta és erős barátság

A debreceni Fűvészkeret utcai iskola tanulói szovjet pajtásokkal leveleznek

A debreceni Fűvészkeret utcai általános iskola sok pajtásának szovjet levelező partnere van. Egy-egy új címért nagy versengés folyik: sorsolással döntik el, hogy ki lesz a boldog címzett. Főleg Moszkva-környéki, leningrádi, ukrániai gyerekekkel leveleznek a fűvészkeretiek, de a murmanskai, asztraháni vagy szibériai pioniroktól is érkeznek levelek. Olykor kedves ajándékok csomagokkal lepik meg egymást. Albumok, leporellók, könyvek és nyakkendők érkeznek a Szovjetunió legkülönbözőbb tájairól. Mert ahogyan a levelekből kiderül, a szovjet gyerekek is kéri, keressik a magyar címeket. Nem egy orosz levél végződik így: „Kedves barátom, nagyon megköszönöm, hogy szívesen küldtél nekem, hogy az osztályunk többi tanulója is levelezhesen!”

— Szerintem legényesebb dolog egy gyakorlati pártmunkás számára: szót érteni az emberekkel. Az egyetértésnek viszont az az alapja, hogy a párt politikai vonalát a tömegek elfogadják, magukénak érzéik. Másfél évtizede, 1949 őszétől dolgozom mint függetlenített pártmunkás. Míg ide nem jöttem Polgárra, 1957 elejéig a megyei pártbizottság agitációs munkatársa voltam. Tapasztalataim

nagyon köszönöm neked, amit küldtél nekem. Nagyon izlették a finom cukorkák és a dió is. En is kimondhatatlanul boldog vagyok, hogy tetszett neked az orosz baba, amelyet küldtem. Tudtam előre, hogy ilyenről majd tetszedsz.

Ma vasárnap van, megyek az uszodába edzésre. Biztosan irtam már, hogy úszással és könnyűatléti-kával foglalkozom, első osztályú ifjúsági versenyző vagyok.

Nálunk Moszkvában most elég hideg van, rengeteg hó esett. Nagyon várjuk már a tavaszt. És barátságmal és az egész családdal együtt nagyon várjuk azt az időt is, amikor először hozzánk. Moszkva csodálatos város, de ahogy a fényképekről látom Debrecen is nagyon szép.

Kedves Pista! Kérdezed levélben, hogy mit szeretnék kapni tőled nők napjára? Ha nem tartod szerénytelennek a kérésemet: egy szép kendőt szeretnék kérni tőled ajándékként. Nemsokára itt lesz már-

8-a. Adt át nevemben edesanyádnak forró jókívánásaimat, kívánok neki sok boldogságot az életben.

Várom válaszatod, szeretettel üdvözölöm osztálytársaidat. Az unokabátyámat nagyon várja a megígért címet! Viszontlátásra! Várom válaszatod, szeretettel köszöntelek: Gálja.

Gál Pista gyorsan válaszolt. „Kedves Gálja! Tegnap kaptam meg a leveledet, aminek nagyon megörültem. Leveledben egy szép kendőt kértél tőlem. Kívánságodat a legnagyobb örömmel, azonnal teljesítettem. Így legalább tudom, hogy hasznát veszed ajándékomnak.

Néhány nap választ el bennünket április 4-től. Én — te is tudod — nagy ünnep, hisz ezen a napon szabadult fel hazánk a fasizta elnyomás alól. Mi, úttörők nagyon készülődünk erre a napra. Az iskola szavalkórusa is készül erre az ünnepségre. Az úttörő csapat tagjai pedig a felszabadulás után épült útemek, gyárak, lakóházak, új létesítmények makettjeit készítik el. Az úttörők

nagy felvonulást tartanak majd a városban.

Egyet s más írok még magamról is. Most nagyon izgatott vagyok, mert felvételre készülek a gépípari technikumba. Holnap és holnapután lesz a felvételi vizsga, nagyon boldog lennék, ha sikerülne, hiszen tudod mennyit irtam már neked is arról, hogy ott szeretném folytatni tanulmányomat, a nyolcadik osztály elvégzése után. A tavaszi szünet április 4-től 20-ig tart. Úgy tervezem, hogy a szünet alatt rádiót fogok építeni. Többet nem írok, mert nem marad másorra. Válaszatod várva szüleiddel együtt szeretettel üdvözöl: Pista.

A nagyon kedves és meleg kapcsolatoknak sok szép bizonyítéka van még. Kicsit meghatódik az ember, amikor ezeket olvassa, Natasa Peren írja Szosznovkából Oláh Gusztinak:

„Kedves Gusztí, kérdezted, hogyan zártam az első félévet. Köszönöm, nem rosszak az eredményeim. Volt egy pár négyesem, a többi mind ötös volt. Leveled további részében arra kértél, hogy meséljek neked Válya Kotyikról. Válya Kotyik a szovjet népkövölő fia volt. Sepetovkában élt. Már kezdetben, amíg teljesen önállóan harcolt, sok borsot tört a megszálló német fasizták orra alá. Aztán kapcsolatba került a

földalatti szervezettel. A szervezetben veszélyes feladatokat vállalt magára, teljesítette is őket, de ezek után lehetetlenség volt számára Sepetovkában maradni. Ekkor belépett a partizánosztágra...
Oláh Gusztí válaszából:

„Kedves Natasa! Nagyon köszönöm a képeslapokat és a szép leírást Válya Kotyikról, a hős partizánfőnököt. Erdekesen írtál róla. A következő leveledben kérlek írd meg, hogy melyik magyar munkásmozgalmi hősről akarsz hallani. Örömmel fogok írni neked róla. A magyar nép is büszkén tekinthet vissza azokra a hőskökre, mártírokra, akik életüket áldozták a szabadságért, a jobb jövőért.”

Idézhetnék tovább abból a sok-sok levélből, amit a Fűvészkeret utcai gyerekek adtak ide, hogy elolvassam őket. Más-más megfogalmazásban. De mindegyiknek ugyanaz a lényege: az őszinte szeretet, amely közelhözza egymáshoz a távoli tájak gyermekeit.

Mányi Judit

NAPLÓ
8. oldal — 1965. április 4.

NAPLÓ
8. oldal — 1965. április 4.

FÉLÉVSZÁZADOS BARÁTSÁG

(MOSZKVAI TUDÓSÍTÓNK ÍRÁSA)

történetét és a városban el-
esett szovjet harcosok névsor-
rát.

1965. MÁRCIUS 1.

Ivan Fjodorovics Kuc a kozák lovasok egyenruhájában

ről rájönnek, hogy kevesen
vagyunk.

Az éjszaka csendjét robbanások
verték fel. Csattogni kezdtek a puskák. A hegyi
visszhang sokszorosán verte
vissza a fegyverek zaját... (I. F. Kuc: Nyeregben töltött
évek, Vojenizdat, 1964.)

1944. SZEPTEMBER 23.

A szovjet hadsereg első csapa-
tái az ország déli részén
magyar földre léptek, s meg-
kezdődött az a nagy hadműve-
let, melynek célja az ország
teljes felszabadítása volt. A
csapatok nyugodt felvonulását
délkelet felől Isza Plijev ve-
zérőre, a Szovjetunió két-
szeres hősnéje lovashadse-
re biztosította.

Ivan Fjodorovics Kuc vezér-
őrnagy, a 6. gépesített gárda
lovashadtest parancsnoka rö-
viddel azelőtt parancsot ka-
pott, hogy központosítsa erőit
Arad és Temesvár körül. Az
arany tölgyfaállás egyenru-
ha alatt megdöbbant a forra-
dalom katonájának a szíve:
„No lám, fiúk, mégis megtar-
tottam az ígéreteimet!”

Október első napjaiban lép-
tet át a határt kozákjai élén
Ivan Fjodorovics Kuc. Fagy és
kód fogadta az enyhe időre
számító csapatokat. A főpa-
rancsnokság repülőbunkékat in-
dított a hátrországba bundákért
és bundabélésekért...

Megkezdődött a határ menti
német védelmi vonal felmor-
zsolása.

1965. FEBRUÁR

A hajdúszoboszlói Hőgyes
E. gimnázium II. C. osztályá-
nak tanulói osztályfőnökük
vezetésével kiderítették, hogy
a városukat felszabadító szov-
jet csapatok parancsnoka I. F.
Kuc vezérőrnagy volt. Hosszú
kutatás után sikerült kapcsola-
tot teremteniük a vezérőr-
naggyal, s ekkor meghívó leve-
let küldtek Moszkvába,
melyben az MSZMP városi
végrehajtó bizottsága, a városi
tanács vb és a gimnázium
meghívták Ivan Fjodorovics
Kucot az április 4-i ünnepsé-
gekre. A meghíváshoz csatol-
ták Hajdúszoboszló felszaba-
dulásának a szemtanúk elbe-
szélése alapján rekonstruált

NAPLÓ
3. oldal — 1965. április 4.

ham el őket: a zsákban röpcé-
dulákat kaptak, a cárizmus és
a kapitalista háború ellen agi-
tálnak. Nem szóltam senkinek,
s a következő vasárnap már
hárman vettük át a titkos kül-
deményeket. Ez volt az én el-
ső forradalmi iskolám...

A másik sem váratott soká-
ig magára. Kitért a forradal-
om, és Ivan Fjodorovics a
Vörös Gárda soraiba lépett.
Hamarosan kisebb lovas-csapa-
t parancsnoka lett, s a mög-
götte hullámzó kozákkucsmák
között mind több és több pi-
ros huszársapka tarkította a
sorokat: magyar hadifoglyok
voltak.

Miként ismerkedett meg
velük? Ivan Fjodorovics nem-
rég oroszul megjelent, Nyere-
gben töltött évek c. könyvé-
ben részletesen beszámol ar-
ról, hogyan csatlakozott hozzá
a forradalom első napjaiban
hat magyar fiú, Tankusics
Sándor fegyvermester, Szabó
Miklós kovács és még négyen:
Gábris István, Nagy Sándor,
Nemes Géza és Polics Mihály.
Amikor szervezték a Vörös
Hadsereget, ő is beállt hat ma-
gyar barátjával, majd a ma-
gyar hadifoglyok között már
eredményesen dolgozó párt-
szervezet segítségével, mely-
nek vezetői Székely József,
Bócz Károly, Magyar Béla és
Spitzer Manó voltak, önkén-
tes lovasszázdot szerveztek.

Ivan Fjodorovics Kuc köny-
ve ennek a századnak dicső-
ségei haditetteit eleveníti fel,
melyek során magyarok, oro-
szok, türkmének harcoltak a
forradalom ellenségei ellen
egészen 1920-ig (A harcok egy
epizódját örökíti meg a be-
vezetésül idézett részlet is.)
1920. Nemzetközi Brigád,
benné egész magyar zászlóalj
segíti a buharai nép felkelését.
Az emir elűzése után Kuc és
társai Frunzehez csatlakoznak,
Vrangel majd Mahno ellen
hadakoznak Ukrajnában. E
barátságkövacsoló években,
esti táború, rotyogó magya-
ros gulyás mellett ígerte szá-
mtalanszor Ivan Fjodorovics
magyar bajtársainak, hogy
egyszer a harcok után ellátó-
gat hazájukba...

Ivan Fjodorovics Kuc köny-
ve ennek a századnak dicső-
ségei haditetteit eleveníti fel,
melyek során magyarok, oro-
szok, türkmének harcoltak a
forradalom ellenségei ellen
egészen 1920-ig (A harcok egy
epizódját örökíti meg a be-
vezetésül idézett részlet is.)
1920. Nemzetközi Brigád,
benné egész magyar zászlóalj
segíti a buharai nép felkelését.
Az emir elűzése után Kuc és
társai Frunzehez csatlakoznak,
Vrangel majd Mahno ellen
hadakoznak Ukrajnában. E
barátságkövacsoló években,
esti táború, rotyogó magya-
ros gulyás mellett ígerte szá-
mtalanszor Ivan Fjodorovics
magyar bajtársainak, hogy
egyszer a harcok után ellátó-
gat hazájukba...

IVAN FJODOROVICS

MEGTARTOTTA

IGÉRETÉT

Feketézünk.
— Olyanra főztem, amelyet
maguknál szokás — mondja
derűsen Ivan Fjodorovics. —
Tavaly, amikor Magyarorszá-
gon jártam, majd megmérge-
ztek a sok erős kávéval. Igazán
nem ilyen fogadtatásra vár-
tam!

Közvetlen, jókedélyű — iga-
zi orosz ember.

Ivan Kuc tehát ellátogatott
hazánkba, megtartotta bará-
tainak tett ígéretét. Nem a ta-
valyiról van szó: ez már a
második látogatás volt. Az el-
sőre több mint 20 éve került
sor, 1944 október első napja-
iban, amikor a felszabadító
csapatok egy hadteste élén
valahol Gyula alatt átlépte a
határt.

Néhány nap alatt megsem-
misítették a határ menti német
vonalakat. Gyula felszabadi-
tása után Békés, Békéscsaba,
Szeghalom irányába nyomul-
tak előre. A németek elkése-
redetten védekeztek s kihasz-
nálták a folyók, a Körösök, a
Berettyó természetes védelmi
vonalát. A szovjet csapatoknak
a felrobbantott hidak helyébe
mindentűl átkelőhelyet kellett
építeniük. De a folyóknál erő-
sobb szövetséges, a magyar la-
kosság segítette őket. Vésztö-
négy éjszaka két zeller kért
kihallgatást a vezérőrnagytól.
Mindketlen részt vettek a né-
met védelmi vonal kiéptésé-
ben, s elmondották, hogy az
gyenge, szakadozott, ök meg-
mutatják, hol lehet áttörni. A
13. gépesített lovashadosztály
Kuc parancsára támadásba

kultúrház sarkán ásták be ma-
gukat. A szovjet csapatok rö-
vid harcok után felszabadí-
tották a várost.”
(A Hőgyes E. gimnázium II/C
osztályának gyűjtéséből)

— Forró napok következtek
— meséli tovább Ivan Fjodo-
rovics. — A németek megne-
szeltek, hogy a szovjetek
visszavonták főerőiket, és
megpróbálták körülzárni az
ottmaradt hadtestet. 12-én
megkísérelték Szoboszlót is el-
foglalni, de a szovjet csapatok
visszaverték a támadást. A
hajdúszoboszlói furdó közelé-
ben székely parancsnokságon
ezt követően lövésekre, ágyú-
zajra lettek figyelmesek. A
hang Hajdúszovát irányából
jött, a másik hadosztály tá-
borhelye felől. Kuc telefonon
hívta a hadosztályparancsno-
kát. A vonal túlsó végén sen-
ki sem válaszolt. Idegesítő
percek múltak el. Végül je-
lentkezett a telefonfügyelet.
A hadtestparancsnok felelős-
sége vonta a katonát, hogy
merje elhagyni szolgálati he-
lyét.

— Tigrisre vadászunk, ve-
zérőrnagy elvtárs! — hangzott
a meglepő válasz.

— Tigrisre? Hát Indiában
vagytok ti? — kiabált a tré-
fán felháborodva Kuc. Pedig
nem is ment tréfára a dolog.
A másik hadosztály stábjának
udvarára valóban „tigris” tört
be, méghozzá valódi német
gyártmány, és páncéltornyá-
nok hosszú csövéből igencsak
szaporán köpködte a lövedé-
keket. A telefonbeszélgetés
végére azonban sikerült ártal-
matlanná tenni, s a szovjet
oldal ellentámadásba ment át.

A fasiszták rövidesen komo-
lyabb akcióba kezdtek; ekkor
zajlott le a híres debreceni
tanácskatas melyet azóta is em-
legetnek Hajdú-Biharban.

Német páncélos hadosztály
indult, hogy eltiporja a lovas-
hadtestet. Az ellenséges tá-
madás kezdetét már messziről
zúgás, dübörgés jelezte, aztán
hadtest feladata volt, hogy
felbukkantak a tankok azaz

A debreceni hadseregpar-
portok közül ismét kiűnt a
6-ik gárdalovashadtest. Pa-
rancsnokával, Kuc vezérőr-
naggyal együtt, a Szuvorov-
rend II-ik fokozatát kapta. A
nyolcadik és a tizenharmadik
gárdahadosztályt Vörös Zászló
Erdemrenddel tüntették ki, a
másik, szintén nyolcadik, tá-
vol-keleti hadosztály a győze-
lem emlékére megkapta a
„Debreceni Hadosztály” címet.

A győzelmes harcok egész
embert követeltek, azonban
Ivan Fjodorovics még így is
talált arra időt, hogy egykori
magyar harcótársai után ér-
deklődjön. Sajnos, egyikükkel
sem tudott találkozni. Debre-
cenben bajszos, magyar férfi
kereste Kuc vezérőrnagyot,
turkesztáni ismeretségére hi-
vatkozva. Ivan Fjodorovics
akkor éppen a parancsnoksá-
gon volt és segédírtja má-
napra hívta vissza a férfit.
Reggel azonban a csapatok
váratlanul továbbindultak, és
Ivan Fjodorovics ma sem tud-
ja, ki kereste azon a napon
magyar barátai közül, él-e
még s mi történt vele azóta?

A debreceni hadművelet
győzelmesen véget ért. Ivan
Fjodorovics helységekbe
sorolva vázolja a további út-
vonatát, a harcokat, melyek
délkeletről előkészítették a fő-
város felszabadítását. Nagy-
kálló, Nyíregyháza, aztán nyu-
gati irányba tett fordulat,
Hatvan, Balassagyarmat, ...
és végül, december 9-én a Leg-
felsőbb Parancsnokság paranc-
sa, mely megállapítja, hogy a
2-ik Ukrán Front csapatai
Ercsi, Aszód és Balassagyarmat
felszabadításával teljesít-
tették a budapesti hadműve-
letről rájuk eső részt, és en-
nek során 150 helységet sza-
badítottak fel. Az okmányon
ott szerepelt I. F. Kuc vezér-
őrnagynak, a 6. gárda lovas-
hadtest parancsnokának neve
is.

EPILOGUS

A háború véget ért, a har-
cosok otthonukba tértek, I. F.
Kuc gárdavezérőrnagy tartalé-
kos állományba került. Jelen-
leg nyugdíjas, pihen és emlé-
keinek él. Vagy mégsem?...

Ott jártamkor állandóan
szólt a telefon. Az asztalon
meghívók heverték: előadás
egy hadosztálynál, veteránta-
lálkozó, fellépés a Szovjet-
Magyar Baráti Társaság ren-
dezvényén, előadás a mosz-
vai rádió magyar műsorában,
egy gyárban, az egyetemen és
ki tudja, még hol.

A polcokon vastag dossziék-
ban fényképek, kéziratso-
mók, féltve őrzött dokumen-
tumok, melyek egy újabb
könyvet engednek sejtetni.
Ivan Fjodorovics emlékének és
dolgozik.

Szucsák Eleméz

Felszabadult Hatvan is. Ivan Fjodorovics Kuc gárda-
vezérőrnagy megtekinti a városi

Benjámín László:

Örökké élni

A termőföldek zöld vetése,
a csitri lányok nevetése,
két part között a híd,
a folyók esti ó-éjsztije,
cinkék, rigók hajnali füttye
már engem gazdagít.

Mennyivel több a szén, a vészon?
a szomszédban mi fő a gázon?
hol épül új üzem?
Fenn Abaujban, lenn Zalában
hány szem bújik meg a kalászbán?
Mindemhez van közöm!

S hogy mindazt, amihez közöm van
dédelgessem, védjem, javítsam:
ez már gondom, jogom.
Szemem előtt a teljes élet,
saját egem borul fölem: egy
ország a birtokom!

Nem érdemtellenül szereztem:
mértőztem érte munka közben,
bukott gazdáival.
Kezemben engedelmest eszköz
— nem fegyver süket fegyverek közt —
művészet és ipar.

Mert fegyver ellenem volt nemrém!
Gazdát mellemnek szegzedék,
oidalamnak a kést,
de már kihúztam, már e roppant
kor olvasztó tűzére dobtam
a rozsdás szenvedést.

Megolvad, kiforrja salakját
és megváltoztatván alakját
világot alakít:
é világra nézek sóváran,
még csak derengő vázlatára,
bár csaknem megvakít.

Mint csiszolt, nagyító tükörbe
nézve hatalmas lesz a törpe —
állok e kép előtt
s borzongva, ahogy a neander-
volgyi bozontos állatember
állna a gép előtt.

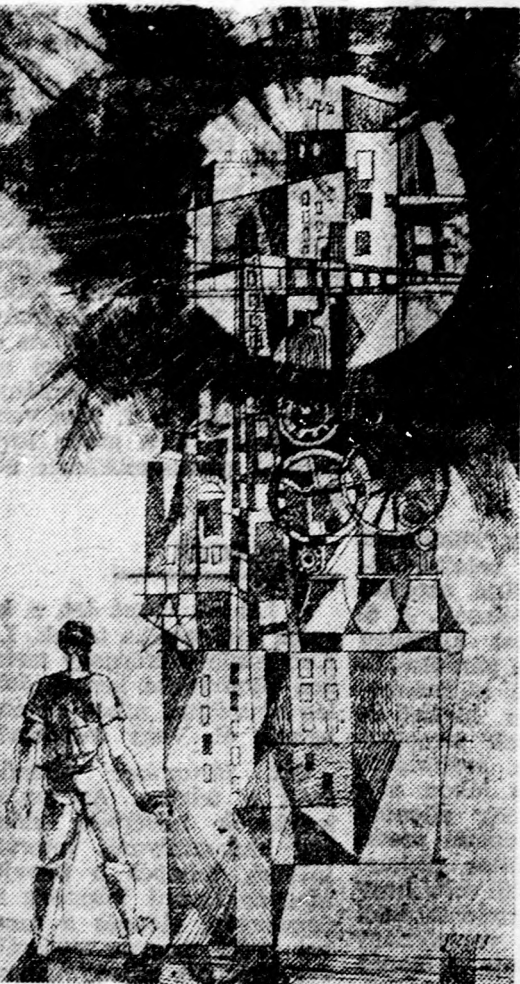
S bár szolgál engem már a gép is,
az össel együtt állok én is,
csak egy sorban vele:
ha egész ember is, nem állat:
az újja teremtetett világnak
vagyok ősemberem.

Mint ő, már nem egy árva bottal —
főfegyverkezve öntudattal
teremtek, és tudom:
az élet napról-napra jobb lesz,
és mégis szegényen halok meg,
ha megoly gazdagon...

Egem és földem kincse mennyi!
Gazdagságom csak számbavenni
egy élet nem elég.
Edességgel, mint kast a méhek,
telítik életem az évek.
S mi jön utána még!

Mind gazdagabb lesz — s mind szegényebb
az egymást váltó nemzedékek
során a távozó:
a föld oly távlatokba fordult,
hogy látára a könny kicsordul
és elfutad a szó...

Mi dolgom?... Mint csepp a folyamba,
olvadok hőmpolygó koromba,
végzem, amit kimért,
szolgálva magamat — s az országot,
a nép, az emberiség harcát
az örök életért!

Benjámín László: ÖRÖKKÉ ÉLNI

NAPLÓ
10. oldal — 1965. április 4.

„Szabadság! Tégy gazdaggá minket!”

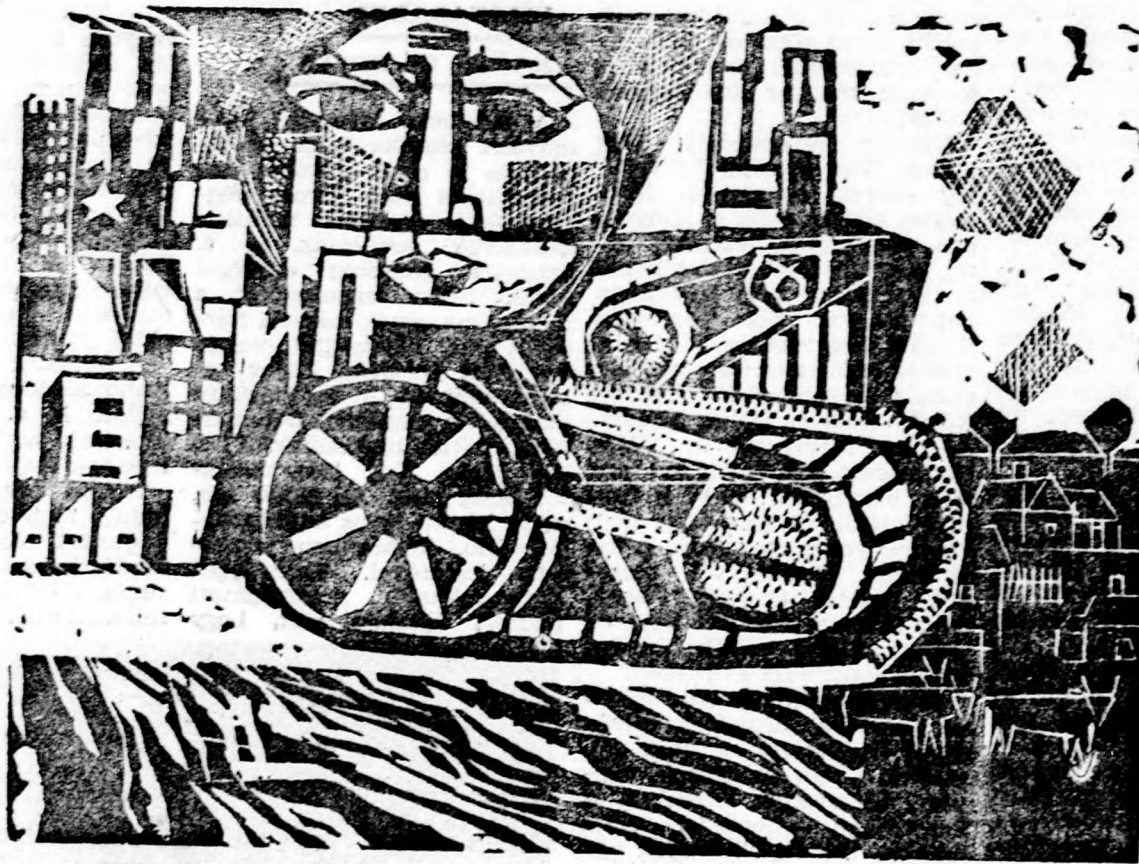
Ecce poeta! Ime a költő, aki érzékeny
szívvvel, érzékeny lelkiismerettel figyeli
a kor vajdásból fogant változásait.
Ime a költők, akik korunkat alázattal
szeretik, akik az emberiség virágzó ta-
vaszán hittél és szeretettel írnak a mi
világunkról. Költőket idézünk és ver-
seket. A versek arról a húsz esztendőről
vallanak, amelynek során a romokból
új világot építettünk, amelyben alkotó
hatalmas kezek teremtettek új országot.
Szavuk igaz szó, hitük forró szenve-
délyel lobog. Vallanak a felszabadulás-
ról, a megváltozott faluról, az építésről
s az emberről, akinek sorsa szemünk
előtt kitéjlesedett.

Új kor nyitányát halljuk. Korét,
amelyben kaptárunkba gyűl az illatozó
nemzeti jólét; korét, amelyben az em-

ber megtanulja, hogy mindenhez köze
van, ami ebben az országban történik.
Az új ember szavai ezek, azé az em-
beré, aki élni tudott a szabadsággal,
amely húsz esztendővel ezelőtt felszálló
füst és oszló győtrelem között adta meg
jelenünk és jövőnk biztos alapjait.

A költő szava messze hangzik. S ha
igaz, tiszta szép szavakra figyelünk,
bennünk is erősödik a hit, bennünk is
szilárdul a tudat: miránk is vár a sor,
nekünk is van tennivalónk itt. Mind-
annyiunk feladata: magunk-gyarapító
tettek kellenek. A felszabadulás husza-
dik évfordulójára emlékezve ezt sür-
getik ezek a versek is.

(Az illusztrációkat Józsa János
készítette)

Váci Mihály: SZABADSÁG! TÉGY GAZDAGGÁ MINKET!

Váci Mihály:

Szabadság! Tégy gazdaggá minket!

A Duna-Tisza esztét szalagján
szívünk fölött egy amulett-ország.

A téli tájon didergő faluk
az ingem alá bújnak melegedni.
Egy-egy tanyára leve felszokognak
az ifjúság előzászlai dalai.

Meztelen szívvel érzem még a bundák
durva szerelmét, — dédelgető melegét.
A világhozó szegénység
anyai ölet még áldva emlegetem.
De nem akarok meghatódni többé!
Levetkezem a lélek szürhímzései,
s a gondolat kalotaszegi
kacsaringóit magamról lefejtem.

Durópába értünk végre
a népvándorlás kétezer éve után!
S az értelmes erő láncfalpas traktorával
szagantam fel gyorsabban ezt a tájat:
— tűnjön el a falvak borzassága és
a tanyák sündisznó-szuszorgása.

Hogy gyűlölm már
amit még annyira szeretek!
— a szegénység megáldott erekiéit,
a befogott tehénkének kajla bánatát,
a szigorúság nyávozó imáit,
a pislogó szemekben
a babonák ragályos trachomáját.

Lassan széd a vert történelem.
Segítségért hangosan kiáltok —
szabadság! — Tégy gazdaggá minket!
Gazdagság: Térdelj ide mellénk
az Alföld szőnyegére, bñbelődj velünk
Neked csak játék, móka és ajándék,
— mi meg itt ültörölünk kis nyakettjaldéret!
Ertőköveidből rakd ki símalinkat.
Rakogass palotákat, mintha dominóznál.
Hol mutató ujjal a porba rajzoloz:
csatorna kéklük, — hát firkálgass e tájra.
Ujjaidat márted a homokba — megfogannak,
s szőlőgyökerekkel szorítod magadhoz a hazát
Szabolcsnak vezényl fémpéldődobozt.
Adj a parasztnak a booi helyett
mú-t bögő gépet, mely szeleden követel.
Adj neki felhúzó kis gyárakat.
Mellőljük térdel és szinte játszogatva
zúmmogteti a buzgoló ipart.
Meglátod — így majd elfelejti
a hóna alá bújó kiscsikókat.

Szabadság! Tégy gazdaggá minket!
Gazdagság: Tárj ki szárnyainkat!
Bogárka nép voltunk — csak kaparásztuk
lettünk dobozának fedelét.

Az emberiség tavasza virágzik
— Sűrűve, zsongva beporozni
virágait
miránk is vár a sor,
hogy kaptárunkba gyűljön
az egyenlő sejtekbe osztott,
illatozó nemzeti jólét.

Garai Gábor:

Új kor nyitánya

Garai Gábor: ÚJ KOR NYITÁNYA

Illyés Gyula:

Mozgó világ XV.

Illyés Gyula: MOZGÓ VILÁG XV.

Aki megszültél s fölneveltél,
őreg tanya, őreg anyó,
mert olyan vénmód dúdolgotát,
tollfosztásoknál, száretéknél
annyi őreg, őreg, őreg
szót, eneket
döbögő, tanítató,
— hogysis értessem meg veled? —
a lányom lettél.
Add a kezed.

Átlátszó esőkabátjaidat,
szeretem nájonharisnyáidat,
tűsarkú cipőidet, műanyag
április-áprilia rügyekben,
suhánó kerekpárod,
még az új szavaidat, itt
még a nyakradiókat is,
szeretem minden változód,
ahogy szemérmesen
ezt is, meg azt is fölpróbárod,
fordulsz, magadat megcsodárod
s megindulsz, keresve szemem:
igazán jól csinárod?
Jól csinárod.
Gyere velem.

Kapuk nyíltak, csukódtak
országos léghuzatban.
Ön-vérében merült el
a Megbocsáthatatlan.
A had dűledéken még egy utolsó akna kivirágzott...

Temesd el azt a szétszúllott világot!
Nézd: csupa bñ, csupa rom!
Míg jobb napod ígérte serken
április-áprilia rügyekben,
csak néhány döbönt szempár mereng a beomló
[partokon]

Építéd fel házatát bár a megmaradt kövekből,
mégsem lesz az a régi
Verj bár a hid-roncsból új hidat, egy szögét se
[csereid ki,

de többé az sem a régi.
Más válik tartják, más habarcsok kötik e kort,
nincs út visszatérni.
Múltad csak úgy lesz hagyaték s tanulság,
ha ki tudsz belőle lépni.
Tavasza, tavasz, Napkelet fia hozták kormosan, vé-
[resen]

Nem volt büvös királylány, de mint Álom! hugod,
ifjú a széplőtelen.
Még hörögött a fegyver. Bűntudat s szorongás képében
Által az új elébe:
csak remélni merted, hogy fölfele mélyül
jövőd meredélye

De tavasz, tavasz volt, fölzállt a füst és
oszlott a győtrelem.
Új kor nyitánya volt — tudod — ma már történe-
[leim]

Határ, mint Heraklitos oszlopa és törvény,
akár a gravitáció.
Szabályja szétfolyt a hajszálerekenben, —
már meg nem máshatód.
Tőprengtél olykor: véletlen ajándék,
vagy sörögött, tapsvihar, térszéné?
De ünneped mélyén iszik a dűsabb igazság:
muszáj-sors alkonya.

magad-gyarapító tetteid kezdete.

Üzerek, merénylők, öns kis basák után
vedd végleg birtokodba
egyetlen léted talpazataként.
Belőle magasodva
emelt fölvel állhatsz e viharvert földön —
jőjjön akármel.
Gerincéd: Közös Rend erkölcsös segítsen
emberül megállni.

A sza

Felszabadulásunk 20. évfor-
dulójára igen nagy számban
jelentek meg a legkülönfélébb
könyvek, összeállítások, tanul-
mánykötetek. Múltan emelke-
dik ki ezek közül a Kossuth
Kiadónál megjelent, A szabadság
hajnalán c. visszaemléke-
zés-gyűjtemény.
A kötetben életünk legkül-
lönösebb területein dolgozó
emberek — munkások, köz-
életi személyiségek, nyugdíja-
sok, értelmiségiek — vallanak
egy év történetéről: a fasiszta
rendszer végnapjairól, a de-
mokratikus Magyarország szü-
letéséről, szabadságunk haj-
naláról.

A felszabadulás
való visszatekintések tükrözik
azt az erős erjedést, mely a
fasiszta korszak utolsó szak-
aszában élt Magyarországon. A
visszaemlékezések, melyeknek
célja egyedül az emlékezés,
megcáfolják azt, hogy a mag-
yar népből felszabadulásunkat
megelőzően hiányzott a forradalmiság. A magyar nép-
ben megvolt a hajlam és a
tettrekészség a tökes-nagybir-
tokos rend háborús, népellenes,
függetlenségünket eláruló po-
litikájával szemben. Azonban
az ellenforradalmi rendszer
fennállásának utolsó pillana-
táig hatalmas pártfogóra talált
a német fasiszmusban. A mag-
yar burzsoá rend soraiban
keletkezett réseket kitöltötte
a német katonai gépezet.
A magyar munkások, pa-
rasztok, értelmiségiek — kö-
zöttük a visszaemlékezés írói —
az ellenforradalmi rendszert
és a német fasiszmus elleni
harcot életük kockázatásával
is vállalták.
A visszaemlékezéseknek

a felszabadulás után
történekről írott része igazol-
ja az előbbieket. Amint sike-
rült kiadni az ellenforradal-
mi rendszert támogató német
katonai gépezet, azonnal
erős demokratikus mozgalom
indult meg a felszabadult te-
rületeken. A demokratikus tö-
rekvéses csakis úgy kaphat-
tak lábra akkora erővel, ha
azoknak a felszabadulás előtti
időszakban előzményeik vol-
tak. A gyárak munkások által
való megindítása, a paraszto-
k a földreformnál messzebb
mutató „tűlkapásai” csakis
így érthetők meg. (Bakó K.)

Fegyver

Moszkva, tyimirjazevi ke-
rület, Március 8 utca 4. szám.
Hatalmas, pirostégás épület
hívja fel figyelmemet: ez a
205-ös iskola. Az udvaron
még sok a hó, a gyerekek
vidáman ficáncolnak. Néhá-
nyan közülük a vastagtörzsű
fák mögé bújnak, és hógolyó-
val dobálják a lányokat.
Ügyet sem vetnek rám, én a
száraz aszfalton egy kréta-
val rajzolt szívet, s közepé-
ben két nevet — Ira és Szer-
gej — pillantok meg.
Az igazgatói irodában felt
arcú, zömök, fúrge járású
asszonyka, Rogova Jelena Mi-
hajlovna fogad. Helyet kí-
nál, és az iratokat mutatja.
Ezeket az iratokat az iskolá-
sok gyűjtötték, akik feldol-
gozták a 205-ös iskola egy-
kori tanulóinak, nevadója-
nak életútját.
Éppen hogy bepillanttam
az iratokba, feljegyeztem né-
hány adatot, kopogtak. Az
úttörővezető jött a diszte-
rembe hívott bennünket. A
teremben pár akkandós
pionirok várokoztak. A szün-
padhoz állított asztalnál ül-
tettek le, éppen a falon levő
márványtáblával szemben.
Huszonhárom nevet olvastam
meg. Ezek a fiúk a második
világháborúban haltak hősi

A szabadság hajnalán

Felszabadulásunk 20. évfordulójára igen nagy számban jelentek meg a legkülönfélébb könyvek, összeállítások, tanulmánykötetek. Méltán emeljük ki ezek közül a Kossuth Kiadónál megjelent, *A szabadság hajnalán* c. visszaemlékezés-gyűjteményt.

A kötetben életünk legkülönösebb területein dolgozó emberek — munkások, közéleti személyiségek, nyugdíjasok, értelmiségiek — vallanak egy év történetéről: a fasiszta rendszer végnapjairól, a demokratikus Magyarország születéséről, szabadságunk hajnaláról.

A felszabadulás előtti időszak

való visszatekintések tükrözik azt az erős erjedést, mely a fasiszta korszak utolsó szakaszában élt Magyarországon. A visszaemlékezések, melyeknek célja egyedül az emlékezés, megcélolják azt, hogy a magyar népből felszabadulásunkat megelőzően hiányzott a forradalmiság. A magyar népben megvolt a hajlam és a tettekre készség a töltés-nagybírtokos rend háborús, népellens, függetlenségünk eláruló politikájával szemben. Azonban az ellenforradalmi rendszer fennállásának utolsó pillanataig hatalmas pártfogóra talált a német fasiszmusban. A magyar burzsoáz rend soraiiban keletkezett réseket kitöltötte a német katonai gépezet.

A magyar munkások, parasztok, értelmiségiek — köztük a visszaemlékezők írói — az ellenforradalmi rendszer és a német fasiszmus elleni harcot életük kockázatásával is vállalták.

a felszabadulás után

történekről írott része igazolja az előbbieket. Amint sikerült kiverni az ellenforradalmi rendszert támogató német katonai gépezetet, azonnal erős demokratikus mozgalom indult meg a felszabadult területeken. A demokratikus törekvések csakis úgy kaphattak lábra akkora erővel, ha azoknak a felszabadulás előtti időszakban előzményeik voltak. A gyárak munkások által való megindítása, a parasztnak a földreformnál messzebb mutató „tülkapásai” csakis így érthetők meg. (Bakó K.

Bár a visszaemlékezések csak az eseményeknek egy-egy apró részletét villantják fel, a kötet elolvasása után mozaik-szerűen összeáll előttünk az akkori Magyarország arculata. A szerzők és témák különbözősége ellenére a könyv élénk tárja a felszabadulás-korabeli magyarországi helyzet főbb vonásait.

A visszaemlékezések két részre oszthatók. Az első részhez tartoznak azok az írások, melyek a felszabadulást megelőző idősakra emlékeznek, a másodikhoz azok, amelyek a felszabadult területek életéről szólnak.

A kisújszállási por, Bakos Gy.: *Urajk nélkül*, Timmer J.: *Tavaszi Tatabányán*.

Ha a visszaemlékezések két részre oszlanak is, egy gondolat tartja bennük a folyamatosságot: a munka, a harcok élén mindenütt

a kommunisták

Már a felszabadulás előtti jártak.

Hovanyecz László

Megjelent az Alföld ünnepi száma

Hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából az Alföld című irodalmi és művelődési folyóirat szerkesztősége ünnepi számot jelentet meg.

Az Alföld ünnepi számát a szerkesztőség évfordulót köszöntő cikke vezeti be. A szépirodalmi rovatban Gábor Zoltán, Juhász Géza, Tornai József, Boda István, Németh Ferenc, Konczek József, Bihari Sándor versei jelentek meg. A szépprózát Kis Ervin elbeszélése, és Dienes László regényrészlete képviseli.

Külön rovat cikkei szólnak a felszabadulás 20 év előtti koráról — a második világháború befejeződésének idejéről. Olvendi Ignác a Debrecen előterében lezajlott felszabadító harcokról ír, Szilágyi Miklós a Nemzeti Bizottság közigazgatási és kulturális tevékenységét méltatja. Kiss Tamás az Alföld indulásának előzményeit írja meg, Kovács Kálmán a Magyarok című folyóirat történetéből idéz.

akciókat is kommunisták szervezték. Bátor kommunista csoportok bénították a magyar fasiszmust a bánhidai távvezeték, a kelenföldi vasút felrobantásával, a városi színház-beli nyilaslövés szétverésével.

De a kommunisták az első a felszabadult területek életének és munkájának megindításában is. Így ír erről a kötetben Juhász Géza, a Kossuth egyetem professzora: „Láthatóan a kommunisták voltak az átalakulás motorjai: csak nekik volt abban gyakorlatuk, mi ilyenkor a tenivaló. Meglepett, hogy javaslatainkban mekkora körültekintéssel vesznek számba minden értékes hagyományt.” (110. old.)

Ezek a visszaemlékezések nem egyszerű visszatekintések, hanem jelentős történelmi dokumentumok is. Nagyszerűen illusztrálják azt a harcot, amelyet a magyar nép vívott a kommunisták vezetésével történelmének legnagyobb sorsfordulóján.

A NAPLÓ tárlata

Balla László (1906)

Debrecenben született. Csaknem negyven éves volt, amikor nehéz és tanulságos tapasztalatokkal felszabadult. Fémipari szakiskolába járt, egy életre megtanulta a fémelek keménységét, szívósságát és kitartását. Küzdött, hogy festő legyen. Anyagi okok miatt nem sikerült az iparművészeti szakiskolán tovább-

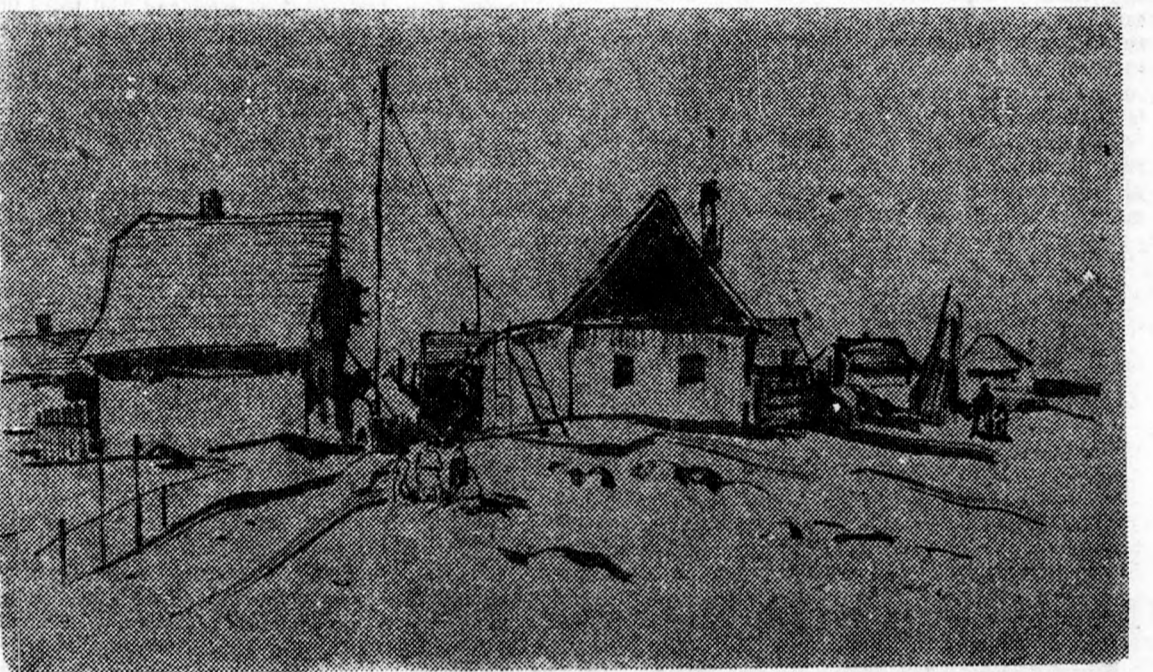
tanulnia, így hát saját maga a Bodrog-parton, a Balatonon, olvasztotta művészi álmait, Jár Németországban, Erfurt, vegyítette, edzette és öntötte formába: festő lett. 1931-ben már kiállító-művész — Budapestben, a Múcsarnokban, a Nemzeti Szalonban állít ki.

Részt vesz a város képzőművészeti életében. 1949–51-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskolát és a vasúti képzőművészeti kört vezet. Szerepel Debrecen freskópályázatán, egy III. és egy közösségi feladatokban.

Menyhárt Józseffel 1948-ban Debrecen élni akar címmel kiállítást készít az újjáépülő városról. A Nagytéplom körüli harcokat nagyméretű rajzban örökítette meg.

A Csapókeretet festi, külföldi utcarészleteket, a munkások békés, szegényes otthonait, ahonnan elindul az erő. Fest Tokajban, Erdőbényén,

Valóság szeretete, az élet szeretete Balla Lászlónál egybeforr a festéssel, szerelmese a színek, a fények, a mély árnyékokból elővillanó tónusoknak. M. A.

Balla László: CSAPÓKERTI HÁZAK

Jevgenyij Lutjиков EMLEKE

Moskva, tyimirjzevi kerület, Március 8 utca 4. szám. Hatalmas, piros téglás épület hívja fel figyelmemet: ez a 205-ös iskola. Az udvaron még sok a hó, a gyerekek vidáman ficáncolnak. Néhányan közülük a vastag törzsű fák mögé bújnak, és hölgylóval dobálják a lányokat. Úgyet sem vetnek rám, én a száraz aszfalton egy krétával rajzolt szívét, s közepében két nevet — Ira és Szergej — pillantok meg.

Az igazgatói irodában télt arcú, zömök, fürgé járású asszonyka, Rogova Jelena Mihajlovna fogad. Hellyel kínál, és az iratokat mutatja. Ezeket az iratokat az iskolások gyűjtötték, akik feldolgozták a 205-ös iskola egykori tanulóinak, névadójának életútját.

Éppen hogy bepillantam az iratokba, feljegyeztem néhány adatot, kopogtak. Az úttörő vezető jött. A diszterembe hívtak bennünket. A teremben pir. ikkendős pionírok várakoztak. A színpadhoz állított asztalnál ültettek le, éppen a falon levő márványtáblával szemben. Huszonhárom nevet olvastam meg. Ezek a fiúk a második világháborúban haltak hősi

halált. Köztük van Jevgenyij Lutjikov hadnagy, a Szovjetunió hőse is.

Arra eszmélek, hogy engem köszöntenek, s kérnek, beszéljek Magyarországról, Püspökladányról, ahol az iskola régi diákja, névadója hősi halált halt. Szerencsémre nemcsak a lexikont néztem meg otthon, de az iskolába jövetel előtt Marosi Bélától, a moszkvai magyar követség dolgozójától is érdeklődtem, akinek egy Püspökladány melletti falu a szűkebb pátriája.

Rövid ismertetem után a pionírok megmutatták a múzeumot. A vitrinekben látható Jevgenyij Lutjikov sok-sok fényképe, tiszta ötös bizonyítványa, a pionír folyóirat, melynek Zsenya állandó tudósítója volt. A múzeumban őrzik azokat a leveleket is, melyeket Zsenya Lutjikov a frontról szüleinek írt.

Az iratokból, tablóból megtudom, hogy Zsenya 1939-ben végezte el az iskolát, a moszkvai energetikai intézetbe jelentkezett. Két hónapig tanult ott, mikor bevonult katonának. Van a gyűjtemények között egy angol könyv, melyből a fiatal diák sikeresen fordított. Láttam iga-

zolványát, mely arról tanúskodik, hogy Jevgenyij Lutjikov tagja volt a Szovjetunió diák földrajz-társasága elnökségének.

Aztán egy térképre figyeltek fel. Zsenya harci útja cím alatt Szmolenszk, Moszkva, Tula, Orjol, Ploeski, Bukarest, Kolozsvár, Arad, Püspökladány nevek sorakoznak. A szomszédos tabló képén csonka templomtorony látható. Felette a felirat arra figyelmeztet: ebből a toronyból öltöztet meg a hős szovjet katonát.

A lelkes pionírok azt is feljegyezték, hogy Zsenya kis korától kezdve szívesen ment országjárásra, s különösen boldog volt, mikor édesapjával járta a hegyeket. Minden dicsőretet megérdemelték a 205-ös iskola diákjai, akik volt iskolatársunknak hősi életútját ilyen szépen megörökítették. Bücszöl az kívántam nekik: legyenek olyanok, mint Zsenya Lutjikov, és megígértem, hogy címüket magyar úttörők rendelkezésére bocsátom.

Ei kell mondanom, hogy még mielőtt az iskolai ünnepség kezdődött volna, az igazgatónő telefonon felhívta Lutjikovékát, hogy magyar

újságíró találkozik a gyerekekkel, és meghívta erre a találkozásra a fiú szüleit, Kuzma Makarovic Lutjikovot és Olga Georgijevna Lutjikovát.

— Sajnos a férjem most jött ki a kórházból — mondotta Olga Georgijevna. — Magam is gyengélkedem. Azt viszont nagyon szeretném, ha feljönne hozzánk az újságíró... — Rövid szünet után még hozzátette: — Persze csak akkor, ha nem fél a ragályos betegségtől, a házban ugyanis skarlátos beteg van... Ez a figyelmesség csak tetőzte izgalmamot. Képzeli csak el, a skarláttól félt engem annak a fiúnak az édesanyja, akit Püspökladányban Magyarország felszabadítása közben a templomtornyából fasiszta golyó ölt meg...

Fehérhajú, sápadtarcú asszony nyit ajtót, s tessékkel a szobába. Jobb kéz felől az ablakokban játékok sorakoznak a bal felőli sarokban íróasztal áll, mögötte hatalmas szekrény tele könyvekkel. A szoba közepén nyugálda, abban pihen a házigazda, Kuzma Makarovic Lutjikov. Vele szemben fia mellszobrának gipsz modellje.

A szobából feljaro vezet még két kisebb szobába. Az egyikből gyerekhang hallatszik. Olga Georgijevna máris siet felfelé, én meg egy szék-re telepszem. — Magyarországról jött, fiam? — kérdezi az öszhajú apa, aki gyakran szenved a magas vérnyomástól. Most is ezért ápított kórházban. — A múlt év novemberében Magyarországon betegedtem meg. A fiam sírjánál voltam a Kerepesi temetőben — mondja áhitatosan, majd a mellszoborra mutat. — Kisfaludi-Strobl Zsigmond készí-tette.

Azt már másoktól tudom, hogy a szobrászművész fényképről próbálta a hős hadnagyt megmintázni, végül is

azonban édesapja állt mokegell, így készült el a fiú mellszobra, melynek eredetije a Kerepesi úti temetőben van sírjánál.

Az érdekelné, hogyan került fel a fiú holtteste Püspökladányból Budapestre. Ezenlőre azonban nem kérdezek semmit, de Kuzma Makarovic mintha kitalálná gondolatomat.

— A fiamat ott a harc színhelyén temették el, utána viték közös sírba. A háború után, 1949-ben nem volt könnyű megtalálni. Püspökladány vezetői azonban segítségemre voltak, nagyon köszönöm nekik most is, hogy olyan kedvesek voltak. Több tanultam meg azt a magyar szót is, hogy fiú... Szeme, mely az előbb fátyolnak tűnt, most fénylik, és halványkéknek látszik. Közben visszajön a kisszobából Olga Georgijevna, és almával, édes-séggel kínál. Megkérdezi, hány éves vagyok, s egy nagyot sóhajt: — Zsenya most lenne negyvennégy.

Szóba kerül az iskola, és megtudom, hogy az éde-apa gyakori vendég ott, de az édesanya csak a névadó ünnepeken volt jelen. Arca megrezdül, amint mondja: — Nem vagyok képes elismenni... Magyarországra is csak a férjem jár... A kisszobából kiabálás hallatszik: — Nagymama, nagypapa gyertek már!

Olga Georgijevna feláll, és a kisfiúhoz siet, Kuzma Makarovic ezalatt albumot tesz elélem. A képek egyetlen gyermekét, Zsenyát ábrázolják. Kis korában, amint járnai tanul, később, amikor édesapjával hegyre mészik, édesanyjával beszélget. Csak az album lapjai zizegnek, török meg a csendet. Pár perc múlva azonban a kisszobából megint hangzik: — Nagypapa, gyere már!

Felmegyek a lépcsőn, nézgetem a hat év körüli legényeket, aki minduntalan a nagy-papát hívja.

Mikor visszajövök, megjegyzem: — Az iskolában megismerkedtem az önök életútjával.

Kuzma Makarovic rámnéz, és csendesen mondja: — Falusi tanító voltam, majd anatómiát tanítottam... — De ezt már az egyetemmen, Kijevben, Leningrádban, Moszkvában, miután megjárta a polgárháború frontjait.

Elmosolyodik. — Látom, jól megjegyezte. — A gyerekek mindent feljegyeztek. Azt is, hogy Olga Georgijevna tanítónő volt, majd elvezette az állatorvosi egyetemet.

Igenlőn bólint és az íróasztalra mutat: — Látom, érdekli a munkám. Ha egészséges engedi, most is dolgozgatok. Külföldi szakirodalmat fordítok rendszerint.

Kedvesen marasztal meg, de látom, hogy fáradt, pihennie kell. Búcsúzom. Azt jegyzi meg: — Az Önök hazájának sorsa nagyon közel nőtt szívem-hez...

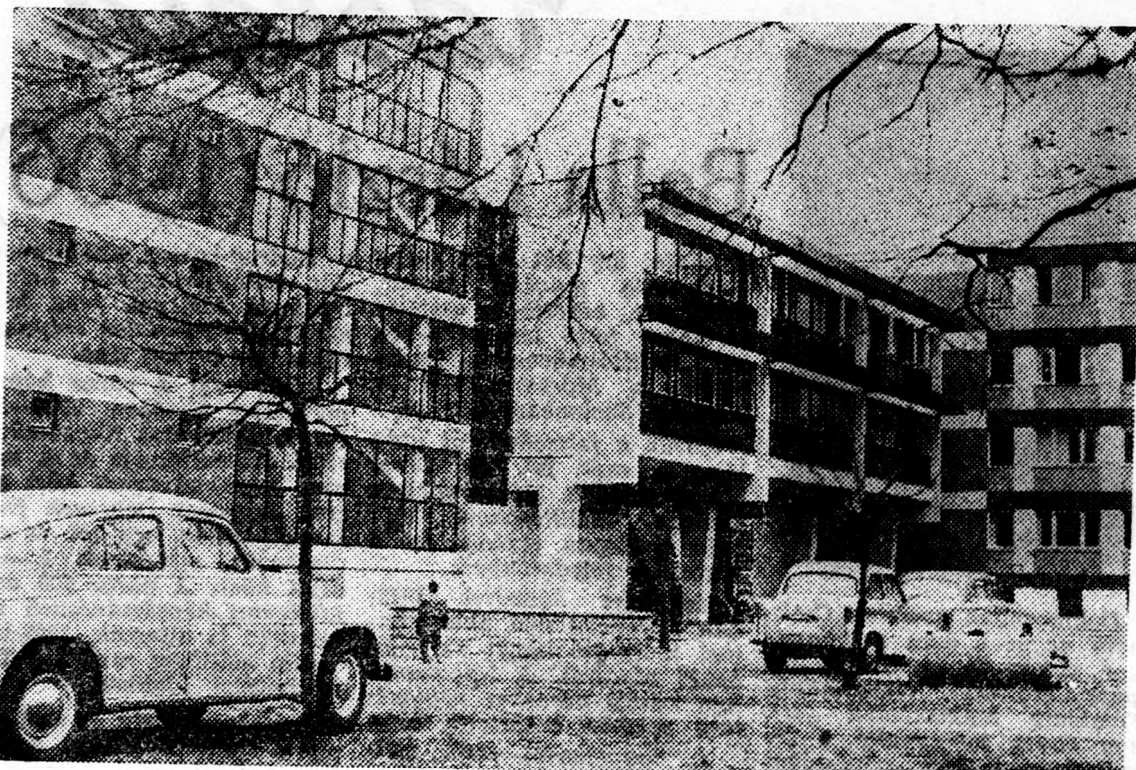
Az ajtóhoz Olga Georgijevna kísér. Míg kabátomat veszem fel, elmondja, hogy a kisfiú nevelt lányuknak a fia. — Akkor fogaituk örökbé Surát, amikor Zsenya meghalt... — szeme könnyel telik meg, nagyot nyel és akadovza folytatja: — Sura szülei a háborúban estek el. Fiunk helyett is szerettük. Mikor férjhezment, férje a mi nevünket vette fel, és a kis unokát, akit mi nevelünk, úgy hívják mint a fiúnkat: Zsenya Lutjikovnak...

Hirtelen kezét nyújt, és könnybelábadt szemmel, rezignáltan mondja: — Ne tudják meg soha a mai fiatalok, mi az a háború.

Bányász Béla

A DEBRECENI EGYETEMEK

a felszabadulás után

A Kossuth Lajos Tudományegyetem kollégiumi épülete

Debrecen iskolavárosként, egyetemi városként szokták emlegetni. Több nagy múlttal rendelkező felsőoktatási intézménye van, amelyek hatása, jelentősége az ország határain is túlterjed.

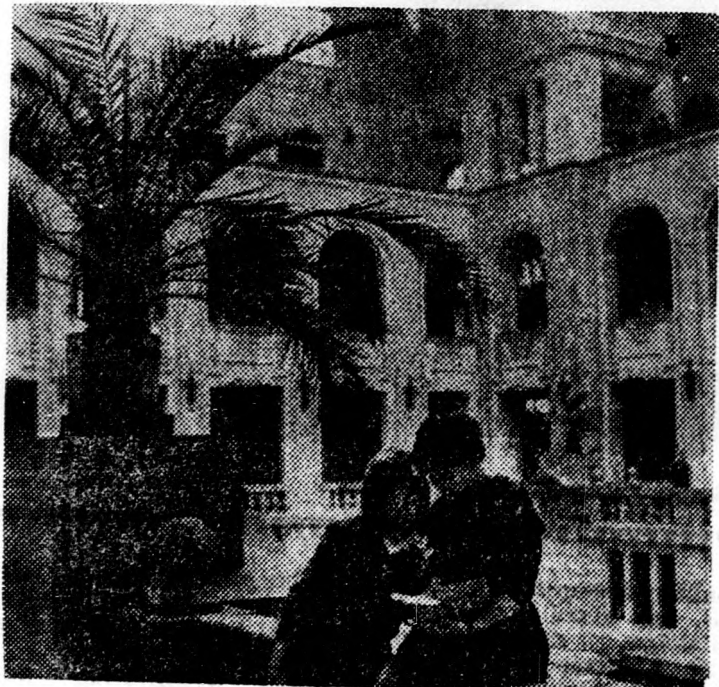
Felszabadulásunk után „más nép, más fajta raj” foglalta el az egyetemek padjait, nagyszámú munkás- és parasztszű-

magyar-idegennyelv, néprajz, pedagógia, népművelés, történelem-földrajz, történelem-idegennyelv), a természettudományi karon (matematika-ábrázoló, matematika-fizika, kémia-fizika, biológia-kémia, biológia-földrajz tanári szak, vegyészs, fizikus és matematikus kutatóképzés folyik. Összesen 36 tanszéken. A ta-

díjas, 254 hallgató társadalmi ösztöndíjas. A rendszeres anyagi támogatás 100-tól 1000 forintig terjedhet.) 1964-ben új kollégiumot avattak, amelyvel 600-zal emelkedett a diákotthoni helyek száma.

Több éve testvéri kapcsolat jött létre egyrészt a debreceni, másrészt a rostocki, a lasi, a kijevi és a lublini egyetem között — ami oktatók és hallgatók cseréjét jelenti. A felszabadulás óta mintegy 506 alkalommal jártak külföldre oktatók, 135 esetben külföldi konferenciára. 1965-re az oktatók száma elérte a 260-at, jelenleg négy Kossuth-díjjal kitüntetett professzor dolgozik az egyetemen.

Magasabb szintre emelkedett az oktatók körében folyó és szakmájuk világnézetét, értékességét kapcsolódó ideológiai nevelőmunka. Az első és legfontosabb feladat az egyetemen a kommunista szakemberképzés. Az országos érdek és a szakemberképzés színvonala is megköveteli az egyetemi oktatóktól az intenzív tudományos munkát. A tanszék az országos jellegű kutatásokból is kiviszik részüket, elsősorban alapkutatásokat folytatnak.

A Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvarán

Iők gyermekei vették birtokukba a tudományok székházát.

A KOSSUTH LAJOS TUDOMÁNYEGYETEM

Épületében 1949-ig négy kar működött: a bölcsész-, a jogi, az orvos- és a teológiai kar. 1950-ben megszűnt a jogi és teológiai kar, különvált az orvoskar és megalakult a Kossuth Lajos Tudományegyetemen a bölcsészkar mellett a természettudományi kar.

Egyre növekedett a szakok száma az egyetemen, ma 29 szakpárosítás van a bölcsész-karon (magyar-történelem,

nulmányi idő az 1959-60-as tanévtől öt esztendőre emelkedett. Jelenleg 1910 nappali, 1040 levelező és 58 esti tagozatos hallgató tanul a Kossuth Lajos Tudományegyetemen.

A felszabadulás óta már 2 631 középiskolás tanárt, kutatót bocsátott útjára az intézmény, levelező tagozaton 263 hallgató végzett eddig.

Államunk jelentős anyagi támogatást nyújt a továbbtanuló ifjúságnak. 1964-65-ös tanévben 1 010 hallgató közül 1 170 kapott diákotthoni elhelyezést s 1 868-an részesülnek rendszeres pénzbeli támogatásban, ösztöndíjban. (53 hallgató népköztársasági ösztön-

A DEBRECENI ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEMEN

1944. december 7-én kezdték meg az előadásokat 53 hallgató részvételével.

Új intézeteket, klinikákat szerveztek. Megalakultak a fül-orr-, gége-, urológia, fogászati, II-es belgyógyászati, II. sebészeti klinikák, a kórélettan intézet, a mikrobiológia, és az ortopéd klinika. Később különvált a biológia — majd a műtét —, a tbc-klinika, a röntgenklinikai és az egészségügyi szervezéstani intézete. Az 1945-46-os tanév végén 33 orvosdoktor avattak. Az 1963-64-es tanévben 141 orvosdoktor.

A hallgatók létszáma 986 volt 1964-ben.

Változás következett be az oktatás szellemében is. Ruzsnyák akadémikus felhívta az orvosgyógyászati vezetőinek figyelmét 1950-ben, hogy az oktatás szemléletét változtassák meg.

A tanulmányi idő 6 évre emelkedett, 1951 fordulópontot jelentett az egyetem életében. Ekkor alakult az orvoskar önálló intézményévé Debreceni Orvostudományi Egyetem néven. Minden addiginál szélesebb körű intenzív oktató és kutató munka indult.

A klinikák modern gyógyászati felszereléseket kaptak — az ágylétszám 1944-ben 680 volt, 1964-ben 1 768-ra emelkedett —, központi laboratórium létesült, többek között telekobalt-mélyterápiás berendezést kaptak, 17-ről 29-re emelkedett a tanszék száma. Megalakult a központi orvoskar könyvtár, jelentős kötetgyűjtemmel, a volt Kenézi könyvtár anyagából. 250 hallgató számára új kollégium létesült, a hallgatóknak több mint a fele diákotthoni elhelyezést kapott. Az 1963-64-es tanévben 977 hallgató részesült állami támogatásban.

A Debreceni Orvostudományi Egyetemen működő telekobalt-mélyterápiás berendezés beállítás közben

Az utóbbi években több külföldi egyetemmel — a rostocki, a brnói a kijevi tudományegyetemmel — teremtett baráti kapcsolatot az orvostudományi egyetem. Évenként 50-70 hallgató tanul külföldi kórházakban — pozsonyi, kaszai, drezdai, magdeburgi, wroclaw klinikákkal rendszeres hallgatócserét bonyolítanak le.

1964-ben 392 tudományos közlemény jelent meg bel- és külföldi szaklapokban, s a felszabadulás óta már nyolc orvosi tankönyv jelent meg — több kiadásban — a Debreceni Orvostudományi Egyetem oktatóinak a tollából.

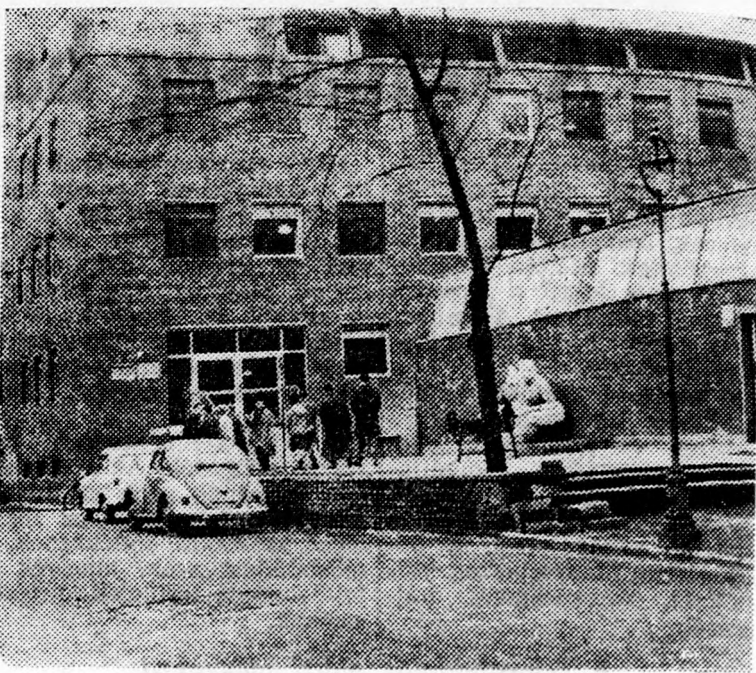
Fiatalfelsőoktatási intézmény

A DEBRECENI AGRÁRTUDOMÁNYI FŐISKOLA.

1953-ban mint hároméves oktatási idejű, főiskolai státusszal rendelkező mezőgazdasági akadémia kezdte működését 16 oktatóval és 200 első éves hallgatóval.

Az oktatás egy úgynevezett nagyméretű középiskolai épületben folyt akkor, a gyakorlati oktatás pedig egy 1400 katasztrális holdas tangazdaságban.

Az intézmény Debrecenben, a Bősörményi úton kezdte meg működését. A gyors és korszerű anyagi fejlesztés következtében egyre inkább alkalmasabbá vált a magasfokú mezőgazdasági szakemberképzésre. Ennek eredményeként

A Debreceni Orvostudományi Egyetem kórélettani intézete

1957-ben négyéves lett az akadémia, oktatói egyetemi státuszokba kerültek, 1962-től pedig egyetemi jellegű főiskolaként működik. Jelenleg 501 nappali, 464 levelező hallgatója van az intézménynek, s eddig 936 hallgató szerzett itt diplomát. Ezek közül közvetlenül a mezőgazdasági területen 659-en, a mezőgazdasági igazgatásban 127-en, az oktatásban, kutatásban 49-en, más mezőgazdasági területen 100-an és nem mezőgazdasági területen 11-en dolgoznak.

A főiskolán 17 tanszék működik. A tanszék egyben a kutatás egységei is. A terme-

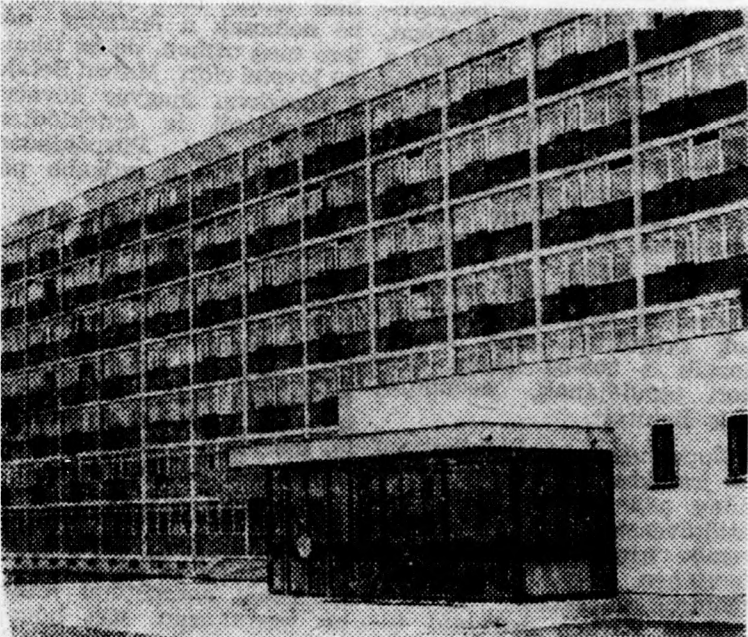
alkalmazásához vezetnek, és termékeny tudományos kapcsolatok forrásává válnak.

Az évről-évre fejlődő, korszerűsödő tangazdaság ma már 4500 katasztrális holddal rendelkezik. A gyakorlati oktatáson kívül nagy szerepe van a tangazdaságnak a kísérletezésben, lehetőséget ad a mezőgazdasági kutatásra. A főiskola széleskörű kapcsolatot tart fenn a gyakorlattal. Több mint negyven termelőszövetkezetet lát el szakmai tanácsokkal, a különböző tanszék oktatói öntözöttek műszaki és agronómiai terveit készítik el. A

főiskola jelentős feladatot lát el a felnőttképzés területén is. A levelező oktatás komolysága és súlya egyre nő, a mezőgazdaságtudomány és a mezőgazdasági gyakorlat rohamos fejlődése szükségessé teszi a további képzést, amely egyik alapja a termelés fokozásának.

Az 1963-64-es tanévben a hallgatóknak 95 százaléka részesült pénzbeli juttatásban. Új 600 személyes korszerű diákotthon, hat tanszék elhelyezésére alkalmas tanügyi épület, előadótermek, szemináriumi és gyakorlati tantermetek kaptak az intézmény. A 20 éves fejlesztési terv keretében 1980-ig fog épülni a felsőfokú mezőgazdasági szakemberképzésnek ez a jelentős bázisa.

Muraközi Ágota

1964 őszén avatták az agrártudományi főiskola új kollégiumát

KERESZT

Néhány sor szü

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36
37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48
49	50	51	52	53	54
55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66
67	68	69	70	71	72
73	74	75	76	77	78

VIZSZINTES

1. Idegen nem. 4. Gyárású megkezdésével új iparág honosodott meg Hajdú-Biharban. 10. Görög. 13. Budapest pályaudvaránálunk focistorna (névelő). 15. Produktív. 17. A gallium vegyjele. 18. O. G. 19. Határozószó a forrás tőlt. 21. EA. 22. Európai nép. 23. Lehelutó lomb. 24. Férfinev. 25. Országok, közigazgatási egységek választóvonalai. 28. LLH. 30. Nem sok varrész. 32. Idegen én. 33. A rossz színész. 36. UOL. 37. Ruhátartozék. 39. A Paraszbecsület bariton szerepe. 40. Bizzu. 41. Az Operaház tervezőjének nevével. 42. Német személynevek. 43. LAR. 44. Olasz névelő. 45. Eptómunka (a 2-ik kockába kétegyedű betű kerül). 46. Új község Hajdú-Bihar térségében. 48. Ázsiai nép. 50. EFTA. 52. Számos magánhangzó. 53. Novendék szarvasmarha. 54. Mutatónevmás. 56. Tengeri rabló. 59. Két olasz névelő (ék. hiba). 61. Gyakorító igeképző. 62. Nagy. (dunántúli város). 63. Angol kutyafajta. 65. Ókori nép. 67. A 45. vízszintes tulajdonnévként így is írják. 68. Összevert vegyi anyag! 70. Kisebbit az összeget. 72. Nagy főtt hús. 73. Közéleleti hírlapnévszó. 74. Hajdú-bihari üzemi termék. 75. Többség.

FÜGGŐLEGES

1. Ez is új község. 2. Folyó a Szovjetunióban. 3. Tiltószó. 4. Ókori filozófiai iskola székhelye. 5. Ver. 6. Ifjúmunkások rétegszervezete volt. 7. RTL. 8. Több e! 9. Sütemény. 10. Határozó ragja. 11. Pusztája. 12. Európai hírű gyár. 13. Munka. 14. ... szes (borsap). 15. E napig. 20. Püspökladány üzem. 23. Az anyag elemi részecskéje. 25. Polytionossághány. 27. A 37. vízszintes névelővel. 28. Csokolai szerelme. 29. Lelekesítő szó (—). 31. Zairós testvér. 34. A 10.

HETI H

— És tessék mondani, ez csak hazai fogyasztásra lesz?

1945

— Esküszöm magának, hogy sohasem vágyom többé külföldre!

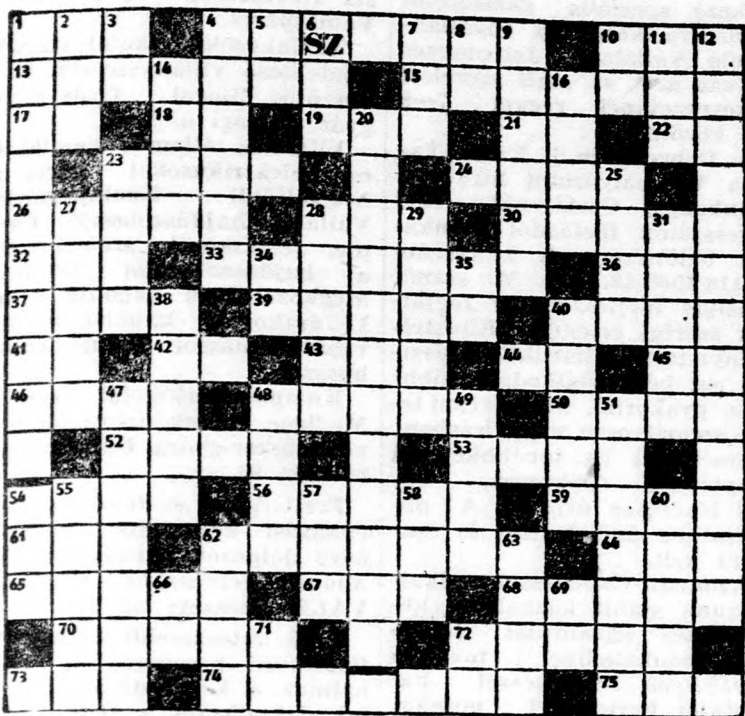
Az agrártudományi főiskolán jól felszerelt kémiai laboratóriumban kísérleteznek az első éves hallgatók

NAPLO

12. oldal — 1965. április 4.

KERESZTREJTVENY

Néhány sor szűkebb hazánkról

VIZSZINTES

1. Idegen nem. 4. Gyártásuk megkezdésével új iparág honosodott meg Hajdú-Biharban. 10. Görnyög. 13. Budapestben pályaudvar nálunk focsatorna (névelővel). 15. Produktív. 17. A gallium vegyjele. 18. O. G. 19. Határozószó a fordítottja. 21. E.A. 22. Európai nép. 23. Lehullott lomb. 24. Férfinév. 26. Országok közigazgatási egységei választóvonalra. 28. LLH. 30. Néngek varrásokoz. 32. Idegen én. 33. A rossz színész. 36. UOL. 37. Ruhartartók. 39. A Parasztbecsület bantonszerepe. 40. Bizmu. 41. Az Operaház tervezőjének névbetűi. 42. Német személynév. 43. LAR. 44. Olasz névelő. 45. Eptómunka (a 2-ik kockába kétjegyű betű kerül). 46. Új község Hajdú-Bihar térképén. 48. Ázsiai nép. 50. EFTA. 52. Számos maganhangozó. 53. Novendék szárvasmarha. 54. Mutatónévmás. 56. Tengeri tabló. 59. Két olasz névelő (ék. hiba). 61. Gyakorító igeképző. 62. Nagy... (dunántúli város). 64. Angol kutya. 65. Okori nép. 67. A 45. vízszintes tulajdonnévként így is írják. 68. Összekevert vegyi anyag! 70. Kisebbit az összeget. 72. Nagy fedett hintó. 73. Közeli-keleti hírfügynökség. 74. Hajdú-bihari üzemi terneke. 75. Többség.

FÜGGŐLEGES

1. Ez is új község. 2. Folyó a Szovjetunióban. 3. Tiltószó. 4. Okori filozófus iskola székhelye. 5. Ver. 6. Ifjúságiakok rétegszervezete volt. 7. RTI. 8. Több e! 9. Sütemény. 10. Határozó raga. 11. Pusztája. 12. Európai hírű gyártmányunk. 14. ... tesz (becsap). 15. E napig. 20. Püspökudányi üzem. 23. Az anyag elemi részecskéje. 25. Folytonossághiány. 27. A 37. vízszintes névelőhíány. 28. Csokonai szerelme. 29. Lelkesítő szó (i=). 31. Zseiros testvér. 34. A 10.

függőleges párja. 35. Idegen cég-rövidítés. 38. Tartósi. 40. Fenl. 47. Nehezkésen mozog. 48. Könyvespolc régi elnevezéssel. 49. El-avult ruhadarab a fordítottja. 51. Természetli kincs, jobbra a függő. 1. alatt említett község határából. 54. Vissza: szófajta. 55. Testrésze. 57. Banán közepé! 58. Vissza: a fogalom kifejezésére szolgál. 60. Fizikai fogalom. 62. Fém. 63. Fundamentum. 66. Papírmérték. 69. Közös több idegen nyelvi. Magyarul buzdítás, angolul tagadás. 72. Betű az abécé elejéről. Megfejtésül beküldendő: Vízszintes 4., 13., 46. és 74., függőleges 1., 12., 20. és 51.

Az Ady Endre művelődési ház hírei

— Szabás-varrás tanfolyam indul az Ady Endre művelődési házban, Vörös Hadsereg útja 28. C. I. em. Megbeszélés április 5-én, hétfőn délután 5 órakor. — Szüneti moderntánc-tanfolyam a Bartók-teremben (Aranybika), beiratkozás tanfolyamkezdéskor: április 4-én délután 2 órakor.

Három megye művészeinek tárlata a Déri Múzeumban

Három megye képzőművészeinek közös tárlatát nyitják meg ma, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel Debrecenben, a Déri Múzeum kiállítási terméiben.

A Magyar Képzőművészek Szövetségének kelet-magyarországi területi szervezete Debrecenben ezúttal először rendezi meg tavaszi tárlatát. A hazánk felszabadulásának 20. évfordulóját ünneplő kiállításon Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar és Szolnok megye 26 művészeinek 78 festményét, grafikáját és 18 szobrárt látathatja a közönség.

— Várható időjárás vasárnap estig: Kisebb felhővonalások, legfeljebb egy-két helyen eső. Mérsékelt szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 13—17 fok között. (MTI)

— A Debreceni Ruhagyár művelődési termében április 4-én, Zenei vasárnap délután, kitérő tánczenei, bűf.

— Április hó 5-én, 14 órakor a Petőfi ált. iskolában (Szabó Kálmán u.) az I. ker. területén levő belterületi parcellák kiosztásával kapcsolatban megbeszélést tartok. Kérem az érdekelteket a megbeszélésen megjelenni szíveskedjenek. Mezőgazdasági előadó.

— Áramszünet lesz április 6-án 5 órától 17 óráig Debrecenben az alábbi helyeken: nyíregyházi vasútvonalról keletre, a Ruyter és Honti utcáktól északra eső városrészen. Léteai úton a 37. számú végig, Keresztési utcán a Csuka utcáig, Szép u., Új u., Vadliba u., Rippl-Rónai u., Szarvas u., Lahner u., Ungvári szőlőskert, Zádor u., Kontsek u., Kándó Kálmán u., Erkel Ferenc utca.

— Értesítjük vendégeinket, hogy folyó év április hó 6-án 17 óráig áramszünet miatt melegvíz zuhanat biztosítani nem tudunk. Nagyerdő gyógyfürdő.

— A Debreceni Közlekedési Vállalat közli, hogy a Béke úti vonalon a vágóhídi villamosmegálló a Tengerész utcához helyezte át.

Lottónyeremények

A 14. játékhetre beérkezett 6 284 963 darab szelvény. Öt találat nem volt. Négy találat 36 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 130 936,36 forint. Három találat 4 265 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 552,50 forint. A kettőtalálatos szelvények száma 120 192 darab, ezekre a nyereményekre egyenként 18 forint 40 fillért fizetnek. (MTI)

— A debreceni kishegyesi úti I. számú szociális otthonban is megemlékeztek hazánk felszabadulásának 20. évfordulójáról április 3-án. Az ünnep alkalmából kiállítást is rendeztek azokból a kézimunkákból, melyeket az otthon lakói készítettek erre az alkalomra. A kiállításon az otthon fejlődését illusztráló fényképeket is bemutatnak.

— Dr. Trautmann Rezső építésügyi miniszter szombaton az Építésügyi Minisztériumban kiosztotta az 1965. évi Ybl Miklós-díjakat. A kiemelkedő tervezői, műemlékvédelmi és városrendezési munkáért kilenc építész kapta meg ezt a kitüntetést. (MTI)

— A KPM Debreceni Közüli Igazgatósága közli, hogy a Déli sori fő gyűjtőcsatorna Vörös Hadsereg útján húzódó szakaszának építése miatt április 5-én 7 órától június 5-én 7 óráig a 4. sz. fő közlekedési út 229-105 km. szelvényét (Széchenyi utcai torkolat) a forgalom elől lezárja. A 4. sz. fő közlekedési útvonal az alábbiak szerint módosul: Széchenyi utca—Külösvásártér—Erzsébet utca—Petőfi tér—Teleki utca—Bánk utca—Wesselényi utca—Hajnal utca.

— KISZ-hetek rendeztek a debreceni Fazekas gimnáziumban. A diákok ifjúsági nagygyűlést tartottak, melyen elítélték az amerikaiak vietnami agresszióját. Az iskola történelmi szaktőre április 1-én tartott gyűlést, melyen Juhász Géza nyugalmazott egyetemi tanár saját élményei alapján beszélt hazánk felszabadulásáról. Április 2-án „Húsz év tükrében” címmel kulturális bemutatóverseny volt az osztályok között, melyen az első helyet a III./F. osztály szerezte meg.

— Tanfolyam indul a tanári kolonizetben, április 5-én délután 2 órakor a postás kultúrothonban kezdődik és haladók részére. Tanítás minden nap. Tanfolyamvezető: dr. Koncz Ernőné táncpedagógus. 1858

— Értesítjük a város vízvezetékállomásra bekapcsolt fogyasztókat, hogy március 30-tól előreláthatólag május 10-ig a városi vízálózat mosását végzik. A mosás ideje naponta este 21 órától reggel 5 óráig. Felhívjuk fogyasztóink figyelmét, hogy a mosás ideje alatt nyomáscsökkenés lesz. Ezért a köztől időpontban a víznyomástól függetlenül nem lehetett bekapcsolni a vízálózatot. A városi vízálózat tisztításából eredő zavarokért fogyasztóink szíves elnézését kérik. Debreceni Víz- és Csatornák Vállalat.

— Az Új Élet parki óvodában pénteken kedves ünnepségen emlékeztek a felszabadulásról. Ebből az alkalomból meghívtak egy szovjet és egy magyar katonát, akiket orosz nyelven Bánfalvi Attila kis óvodás üdvözölt. A tolmács szerepét egy édesanya töltötte be, aki a szovjet katonát elbeszélésével lefordította a gyermekeknek. A dalos, táncos, vidám ünnepség igazi élményt jelentett a négy óvodás csoportnak.

— Értesítjük vendégeinket, hogy április 4-én mindhárom debreceni fürdő zárva tart.

KÖZGAZDÁSZ TOVÁBBKÉPZÉS DEBRECENBEN

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem közgazdász továbbképző tagozata — 1965. év őszén — Debrecenben is indít egy 2 féléves komplex továbbképző tanfolyamot.

A tanfolyamon részt vehetnek azok, akik közgazdasági egyetemi végzettséggel rendelkeznek, továbbá azok, akik nem rendelkeznek ugyan ilyen végzettséggel, de hosszabb idő óta gazdasági munkaterületen irányítói (vezető) munkakört töltenek be.

A továbbképző tanfolyam előadó egyetemi tanárok, tanszékvezetők, gazdasági életünk vezetői. Az előadások címet a Figyelő c. lap közli. Az előadások minden második héten, a hét ugyanazon napján 14—18 óra között lesznek az Irodaház (Vörös Hadsereg útja 42.) III. emeleti nagytérmében. A tanfolyam vizsga nélkül zárul, a rendszeresen résztvevők bizonyítványt kapnak.

Azok a közgazdászok és gazdasági vezetők, akik a továbbképzésen részt kívánják venni, április 12-ig szándékukat írásban jelentik be a megyei tanács vb pénzügyi osztálya vezetőjének. További felvilágosítást ad: Bartók József, megyei tanács pénzügyi osztály, II. emelet 220. szoba, telefon: 18-80, 212 mellék.

Megeyi tanács végrehajtó bizottsága

HETI HUMOR

— És tessék mondani, ezt jó meg kell csinálni, vagy csak hazai fogyasztásra lesz?...

— Elég kicsi, öt bírálnakhatjuk...

MEGVALÓSULT JÓSLATOK

1945 — Esküszöm magának, hogy sohasem vágyom többé külföldre!

1965 — Hála istennek én is megkaptam az útlevelet!

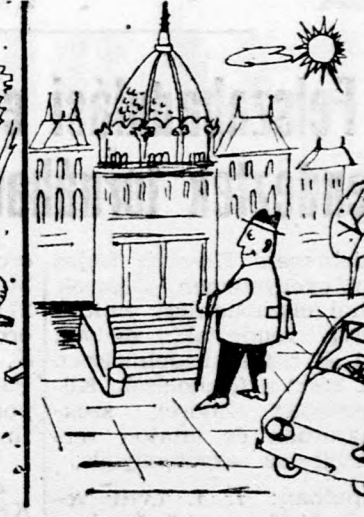
1945 — En ebben a társadalomban is az leszek aki voltam... — Tűzkövet, zaharint tessék...

1965 — Totót, Lottót tessék...

1945 — Szakikám, ha itt valaha is rend lesz, akkor én országgyűlési képviselő leszek!

1965 (és az lett.) (Kesztyűs Ferenc rajzai)

Építessen családi és társas házat

Építőipari szövetkezetekkel. Szerződéskötéstől kulcs-átadásig mindent elintéznek

DITALAN TERVEZÉS

KISIPARI SZÖVETKEZETEK A MEGYE MINDEN RÉSZÉN

Most aktuális
Most olcsóbb!

FERFI BALLONKABÁT
530,- Ft helyett 260,- Ft

NŐI BALLONKABÁT
460,- Ft helyett 250,- Ft

KÜLÖNBÖZŐ SZINEKBEN KAPHATÓK!

AZ OPERA LUXUS UBORKATEJ

hatóanyagai, a növényi savak és sók a vérkeringést serkentik, erős frissítő hatást gyakorolnak a bőrre.

AZ OPERA LUXUS UBORKATEJ

a nap bármely időszakában alkalmazható, mert a gyors beszívódást az újszerű anyagok biztosítják.

AZ OPERA LUXUS UBORKATEJ

zsíros, normál és száraz arc bőrűek részére egyaránt ajánlható.

IMRE SÁNDOR
nyugdíjas hajdú

március 31-én, életének 77. évében csendesen elhunyt. Temetése a hó 7-én, szerdán du. 1 órakor a Köztemető díszravatalozójából a ref. egyház szertartása szerint lesz.

Bánatos felesége és a gyászoló család
Lakás: Szabolcs u. 13.

HEVESI MIHÁLY

temetésén megjelentek, ravatalára koszorút helyeztek és mély fájdalomukat nyitették.

Öv. Hevesi Mihályné és gyermekei

IX.VIT TÁRGY SORSJÁTÉK

FOBB NYEREMÉNYEK:

Berendezett családi ház garázzsal, Moszkvics autóval, balatoni telek vikendházzal, autóval, vikendházak autókkal, hűtőgépek, televíziók, magnetofonok, rádiók és még 10 000 nyeremény.

VIT-SORSJEGY

Kapható: KISZ-szervezeteknél, úttörőcsapatoknál, továbbá hirdetésekben, postahivatalokban és postai kézbesítőknél. — Ár: 3,50 Ft — Húzás: július 11-én

Apróhirdetések

Bátorozott szoba házasapárnak kiadó. Kishelyi út 42.

Előcsészelt 3 szobás komfortos lakásom egy 2 szobásra. Garai u. 10.

Eladó komplett topolyaháló, ruhás- és szerzőmosszékény, 38-as női cipők. Vár u. 11. folyosón szemben.

Átvénnék szövetkezeti vagy örökösök 2 szobás költségtérítéssel. Honvéd u. 69.

Eladó 1 nagyméretű használt konyhabútor. Erzsébet u. 12.

Észérjő sima szőnyegszőnyeg kapható. Cauka u. 15. vághidnál.

Szövetkezeti lakást átvennék 1 szobás, másfél-szobás vagy két szobás. Szamoly u. 2. fezt. 3.

Vasárnap reggelről pár napra szőlőmészéket felveszünk. Homokkert, Szabó Kálmán u. 66.

Külön bejárattú szép nagy bútorozott szoba kiadó. Kertváros u. 19.

Bátorozott szoba kiadó. Mezei u. 8.

Érdék nagy Bocsonádi kapitány méhcsaládok, úres kapitányok, hozzávaló felszerelések. Dobozai u. 23. Szabó.

Nagy Bocsonádi 8 méhcsalád eladó. Berettyóújfalui, Kálmán tér 8. Barabás Mihály.

Nagy 8 hónapos süldő eladó. Karám u. 24/A.

Beköltözhető kettős ház eladó. Landier Jenő u. 23. volt Temető u.

Házfelújított lakásom főberendezéssel. Dobozai u. 10. Érdeklődni 3 óráig.

Intelligens fiatal házasapárnak bútorozott szoba kiadó. Rákóczi u. 66.

Eladó állg használt Fáklya kombinált moszékény és szobabútorok. Vasárnap 9-3 óráig. Dózsa Gy. u. 26-28. Kovács István.

NSU Lambretta 125-04 robogó eladó. Március 21 tér 4/B, III/21. Andor.

200 négyzetű háshelyi Adyval eladó. Érdeklődni Györfy, István út 73.

Egy gyermek gondozását lakásom vállalom. Bajcsy-Zs. u. 53. 3. ajtó.

8 darabos álló sötét fűderesztet szobabútor eladó. Gyár u. 3.

Nyugven-tüvezes forint készpénzért veszek beköltözhető házat vagy hátrésk. Megbízottam Bakóci, Bolintanis u. 8.

Szövetkezeti vagy OTP gépkocsit átvennék. Mikórcsai út 1. Munkágyi osztály. Telefon: 17-20.

Eladó 9 db választott malac. Érdeklődni Csiga János, Bellegel 688. Petőfi Tsz.

250 négyzetű gyümölcsös háshely eladó. Lahner u. 2/B. Gyulai út és nagy Bocsonádi kapitány eladó.

Rákóczi u. 32. számú ház beköltözéssel megosztva is eladó.

Szept. u. 90. szám alatt egy jól ellátott 2x1 szoba, konyha, nyárikonyha, melkény, lakóterem, lakóterem ház eladó.

150 négyzetű telek eladó. Vécsei u. 36.

Eladó Eötvös u. 114. sz. ház. 2 szoba komfortos lakásos részével beköltözhető.

Miskolci új bérházi 2 szoba összkomfortos lakóterem. Érdeklődni leveleiben. Dr. Baló József Miskolc IV. Park u. 19. címen.

900-as Wartburg gépkocsi eladó. Megtekinthető 9-től 3 óráig. Árpád tér 24.

Méhéskes figyelem! Egy állg készletet léptet 30 deka méltéget adunk díjmentesen. Méhész Szövetkezet Eger. Dobó tér 7. Kérje tájékoztatónkat.

Beköltözhető kertes családi ház eladó. Balogh M. u. 8/B, Téglyskert.

Két szobás szövetkezeti lakást átveszek. Cím: a Tóthfalusi tértől.

Jó állapotban levő 500 köbcentis oldalkocsis NSU motorkecskár eladó. Erdeklődni 14 óráig. Nagy Sándor telep, Torockó u. 4.

KÖZVEZÉSEK, KÖZVEZÉSEK, KÖZVEZÉSEK

férfi és női

SEGÉDMUNKÁKAT,

önálló brigádokat is, budapesti munkára felkészült. Szállást biztosítunk. Jelentkezéssel személyesen az

EM 43. SZ. ALLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

központjában. Budapest XI., Dombóvári u. 19. szám alatt. (Mégközelíthető 4-es, 47-es villamosal.)

'XXXXXXXXXXXXXXXX'

Bécsi zongora, Klubfőtelek pufokkal, művészemlékeztető elcsészelt eladó. Csapó u. 22. I. em. Szántó.

Dinnyés kertünk új teleptésdi gyümölcsösbe. Vörösmarty Mtsz Debrecen, Bethlen u. 26.

7000 km-t futott Pannónia motorkecskár eladó. Kálmánhegyi u. 23.

Pannónia motorkecskár eladó. Blaháné u. 3. Nagyk.

Házfelújított lakást cserélek főberélt szoba, konyha, szepszert. Ságvári E. u. 4.

Zongora prima állapotban, rövid, fekete, bécsi, köpandós, eladó. Bellegel 181. Szabadság telep, 1-es autóbussz végállomásánál.

Eladó Mercedes üzemképes személygépkocsi. Televíziót, motort beszámitok. Megtekinthető Mikszáth K. u. 27.

Kisipari háromajtós székely eladó. Lissz P. u. 8. II. em. 12.

Eladó hátrésk kerttel, 2 szobás beköltözhető lakással. Monostorpályi út 36. 10. sz. ajtó.

Bátorozott szoba fűrdőszoba-használatú kiadó. Kishelyi út 4.

Kolozsvári két szoba komfortos plusz 1 szoba komfortos modern házasapár elcsészelt hasonlóra bútoron, esetleg ráfűtéses debreceni, esetleg budapesti. Érdeklődni Debrecen, János u. 44.

Eladó egy magzó, rádió, szennyezés, villanyvasaló. Timár u. 21. Kis.

2 szoba összkomfortos kertes ház 60 000 forintért eladó. Hold u. 36.

Modern mély gyermekkel jól állapotban eladó. Hámán Kató u. 56.

Eladó három és fél lóerős benzinator, Verolex rokkantkocsi, üzemképes állapotban. Hajdú-böszörményi, Pálffy Zsigmond u. 33. Bakó Pál.

Külön bejárattú kis szoba egy vagy két dolgozó férfi részére kiadó. Létai u. 8.

Központifutásos vagy távfűtéses kettős szobás komfortos örökösök kezesek megvételre. Ajánlatot 12-15-ös telefonon reggel vagy esti órákban kérlek.

Kéver sertes fele eladó. Rigó u. 72.

Honok u. 139. számú családi kettős szobás félkomfortos, alpinított beköltözhető ház eladó.

Kertes családi ház beköltözhető eladó. 520 négyzetű telekkel, Hajdú-böszörményi, Bőszörményi u. 13.

Lakásomon gyermekgondozást válllok. Adó u. 1/B.

Eladó sürgősen 3 szobás komfortos ház. Szechenyi utcában, megbeszítés Jókai u. 11.

Eladó Budai Nagy Antal ház 86. sz. kertes családi ház.

Simonyi úti villában külön bejárattú szobába, szobabútorok kerek. Érdeklődni 30-57-es telefonon.

Eladó kovácsülő, sötét fűrdő és készpénzes. Kaszás u. 3. Szabadság telep.

Nagy Phönix palma eladó. Méltus tér 14. Pappék.

Jarkaban levő Berva motorkecskár eladó. Horvát Á. P. 16/B.

Bátorozott szoba alberlők kiadó. Vargakert, Bán u. 5.

Eladó 402 négyzetű gyümölcsösben félig felépített családi ház. Mikszáth K. u. 80. Érdeklődni I. sz. belklinikai iroda.

Firos Danuvia motorkecskár eladó. Tanácsköztársaság útja 44. I. em. 6. ajtó.

407-es Moszkvics gépkocsi jó állapotban eladó. Hajdúhadház cukrászda.

Használt hálszobabútor teljesen új kistári beállítás. Szabadság u. 72.

18 ezer málna ültetési való csemete eladó. Jutány Áron, Ignát József útjait Liget 28.

Eladó 1 db Balassa kombinált moszékény 1 db varró gép, 7 m új vízvezeték, használt tűzhely. Eprekeri u. 1/B.

Menyasszonyi ruha nyílcsapós (rövid, hosszú) köcsönadó. Kézmalom u. 5.

Eladó Porozlay u. 81. számú családi ház beköltözhető. Vig-gáz bent.

Főtengelykiszorítást, hengerfűrészt, csapagyaszt vialát utánvétel is. Miskolc, Szeles u. 22. Szepessy.

Nyílcsapós, orkánkabát, plasztikkabát, műbőr kabát javítása felújítás. Hatvan u. 2.

Kisebb házat vagy hátrésk vennék a Nagyerdő környékén. Ajánlatokat leveleiben, Aradi János, Március 21 tér 2.

Beköltözhető eladó a Kurus u. 42. szám alatti ház.

Ablakok tölcsérrel üvegeve eladó. Szechenyi u. 31.

Eladó 3000 db kisméretű szovát csapó kis mennyiségben is. Szilgelyi u. 3/B.

Uj hálszoba, matrac, csipke ággyterítők sürgősen eladó. Nyár u. 9. sz. földszint 3.

407-es Moszkvics személygépkocsi eladó. Bálint pap u. 7. Csapóker.

Bellegel 241. sz. gyümölcsös 1200 négyzetű eladó. 600 négyzetű kistráttával is. Érdeklődni Keresztes u. 10. Vághidnál helyben.

Wartburg személygépkocsi eladó. Diófa u. 9.

Használt mély gyermekkocsi, gyerekgyermek eladó. Havi 1000 forintot részletfizetéssel. Keresek szabad rendelkezésű lakást vagy hátrésk. Pacsirta u. 38-40.

Eladó Sándor u. 10. számú ház.

Menyasszonyi ruha nyílcsapós hosszú, köcsönadó. Bathány u. 20.

Egy szoba összkomfortos lakásomat elcsészelt miskolcra vagy debrecenre. Balakertre, Bako útja 22. Kerekgyártó. Megtekinthető vasárnap.

2 db süldő és tehéntrágya eladó. Szept. u. 37.

Beköltözhető ház eladó. Csemete u. 5. Érdeklődni vasárnap, hétfőn délután.

Fekete Pannónia 250-es motorkecskár jó állapotban eladó. Bőszörményi u. 143. Jakab.

Szövetkezeti lakást átvennék. Bathány u. 22. Dede.

1956-ban beköltözhető két szoba, ebédlő-hálószobás hátrésk társas házzal. Vasárnap 16-18 óra között. Csemete u. 18. Lajtai.

Homokdombját elhordatom megvezetés szerint. Érdeklődni Geréb telep. Válasz Károly u. 29.

2000 Ft-os lemezjátszó rádió eladó, esetleg Opel vagy Danuvia motorra cserélhető. Szabadság u. 85. felvonulási épület. Galys József.

Szép süldők eladó. Szavai Gyula u. 8. Váko-lajtai épület.

Nyugdíjas nő betes nő mellé nappali gondozáshoz keresek. Érdeklődni vasárnap délelőtt. Kis, Bem tér 27.

Eötvös u. 72. számú hátrésk beköltözéssel olcsón eladó.

Eladó 610 négyzetű gyümölcsös. Keresek telep, fűrdőhöz nem messze. Erdőklődni. Keresek G. u. 43.

Eladó szoba, konyha, aronul. Sarkányt u. 4. Csapóker.

Azonnal pénzhez jut. Ha használt könyvet eladja az antikváriumnak. Nagy mennyiségű könyvet. Készletben jegyzeteket. Antikvár. Könyvesbolt. Debrecen, Vörös Hadsereg u. 4.

Cserépkályhák, kandallók kaphatók. Atrakés, kormolást válllok. Taisz cserépkályhás mester. Isapolyai tér 1. Telefon: 38-49.

15 köbmetert alabórt kitermelt homok ingyen elvihető. 1 db 13 vőtes akkumulátor teljesen új, garanciával eladó. Kardon u. 8.

Jó állapotban levő mély gyermekkocsi eladó. Zala-Nagy u. 3. Nagy Kálmán.

Uj állapotban levő eladó. Határ u. 39.

Jól felöltött méhcsaládok eladó. Bathány u. 8. keresztépület.

Modern egy szobás összkomfortos fűtött lakásomat elcsészelt kettős szobára, lehet szövetkezeti is. Simonffy u. 1/A. II. em. 1. Telefon: 31-58.

4 db manglicsa süldő eladó. Határ u. 8.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett férjem, édesapám, apósom, testvérem, sógorom és nagybátyám

MÁRVÁTH SÁNDOR
MÁV műszaki főintéző

március 29-én, életének 55. évében rövid de súlyos szívinfarktus után elhunyt. Szeretett halottunkat ápr. 5-én, hétfőn du. 3 órakor fogjuk a Köztemető díszravatalozójából örök nyugalomra helyezni.

A gyászoló család
Lakás: Marx Károly u. 33.

Megtört szívvel mondunk köszönetet mindazoknak a rokonnak, jó barátoknak, ismerősöknek, IT-TÁSZ-dolgozóknak, akik szeretett édesapám

GAY JÁNOS

temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek és mély gyászunkat velem együtt érezték. Fajdalomukat részvétükkel enyhíteni igyekeztek.

Bánatos fia és a gyászoló család

Használjon rendszeresen

minden házimunka után

GELEE

KÉZFINOMÍTÓ KRÉMET!

ÁRA: 650 Ft

Fővárosi 3. sz. Építőipari Vállalat felvételre keres építőipari

segéd-munkásokat

Jelentkezés: Ép. VIII., Csokonai u. 6., munkágyi osztály.

A Minőség Szabó Károly közönséges rendező Csapó utca 36. sz. alatt megnyitja. Legjobb érvet szerezni. MENTASSZONYI ÉS VÖLGENYI RUDÁK nagy választékban állnak az érdeklődők rendelkezésére.

Könnyen, gyorsan célhoz ér

KERÉKPÁRRAL!

NAGY VÁLASZTÉKBAN KAPHATÓ MINDEN SZAKÜZLETBEN

Túra	férfi	női
Mátfa fekete	960.—	1.020
Budapest	1.157.60	1.219.60
Toldi	1.175.60	1.235.60
Tihany	1.235.—	1.285.—
Félverseny	1.350.—	1.370.—
Pajtás fiú és leány		990.60
Üttörő fiú és leánya		1.130.—

836 mosógép és 310 centrifuga
terven felül

Felszabadulási ünnepség a Hajdúsági Iparművekben

(Tudósítónktól).
Felszabadulásunk 20. évfordulójára zászlókkal és transzparenszekkel díszítették fel a műhelyeket és gyárakat a Hajdúsági Iparművek dolgozói. Becsülettel teljesítettek az ünnepre tett munka verseny-felajánlásait. Az első negyedévi tervet március 30-án délelőtt teljesítették. Terve felül 836 mosógépet és 310 centrifugát gyártottak. Ezt az eredményt még szebbé teszi, hogy minden darab első osztályú.

A felszabadulási ünnepség március 31-én kezdődött a gyárban. Az üzemi KISZ-bizottság és a szakszervezeti bizottság a kultúrházban rendezte meg a húszévesek találkozóját. Nyolcvanegy húszéves volt hivatalos a találkozóra, amelyen megjelent Kocsis Mihály, az üzemi pártbizottság titkára, a Debrecen Városi Pártbizottság tagja, Fazekas Jenő, a vasas szakszervezet Hajdú-Bihar megyei titkárán és számos veterán is. Fenyvesi Sándor, szakszervezeti bizottsági titkár mondott beszédet. Bartha István, az üzemi KISZ-bizottság titkára emléklapot adott át a húszéveseknek, majd az üzemi Ady Endre irodalmi színpad és a Karinthi színpad, valamint a moderntánc-klub műsora következett.

A jubileum tiszteletére fénykép-, képzőművészeti, bélégy- és rádiókiállítás nyílt a gyár kultúrházában április 1-én.

Április 2-án, a délelőtti műszak után került sor az ünnepi nagygyűlésre a kultúrházban. A díszelőadásban

helyet foglaltak a Varsói Szerződés értelmében ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet csapatok képviselői is. Fenyvesi Sándor, szb-titkár, az üzemi párt-vezetőség bizottság tagja mondott ünnepi beszédet. Szilgyényi Pál, a vállalat igazgatója kitüntetések és jutalmakat adott át a munkában élenjáró dolgozóknak. Vecsei János eszergályos, szocialistabrigád-tag elnyerte „A KGM kiváló dolgozója” kitüntetést, Hámos Lajos szocialistabrigád-vezető minisz-

teri dicsőre oklevelet kapott. A kiváló dolgozó-oklevelet hat, a jelvényt 15 dolgozó kapta meg. Harmadszor nyerte el a szocialistabrigád-zászlót két brigád, másodszer öt brigád, először öt brigád. A szocialista címzet öt, az oklevelet tíz brigád nyerte el. Az igazgató mintegy ötvétezer forint jutalmat osztott szét.

Ezután az üzemi Ady Endre irodalmi színpad bemutatta a felszabadulás élményéről szóló, Rügyfakadás című műsorát.

A Szalag- és Zsinórgyár debreceni
gyáregységében

április 2-án tartották meg a felszabadulási ünnepséget.

Kiss Sándorné gyárigazgató emlékezett meg a nap történelmi jelentőségéről.

Az ünnepségen osztották ki a termelőmunkában, a vállalati munkaversenyben élenjáró dolgozóknak az eredményeik alapján kiérdemelt kiváló dolgozó-okleveleket, jelvényeket,

illetőleg pénzjutalmakat.

Az ünnepség végén jelentette be a gyár dolgozóinak Kiss Sándorné gyárigazgató, hogy az üzem dolgozói 7,4 napi bérnek megfelelő nyereségrészesedést kapnak.

Ezután elbúcsúztak a gyár dolgozói a nyugdíjba menő Patkós Lajosné szövetőtől, aki összesen több mint húsz évet dolgozott az üzemben.

Túteljesítették felajánlásait
a bórnyáriak

A Bóripari Vállalat debreceni gyárának dolgozói munkaversenyfelajánlásokat tettek hazánk felszabadulása 20. évfordulójának tiszteletére.

A felszabadulási évforduló előtti napokban már kíváncsian értékelték a gyárban a

felajánlások teljesítését. Örömmel állapíthatják meg, hogy a dolgozók és vezetők egyaránt nagy súlyt fektettek az adott szó megtartására: közel 100 ezer forinttal teljesítették túl a felajánlásukat. Többek között például a minőség javításából adódó 47 ezer forintos felajánlást 98 000 forintra, a melléktermékek 20 ezer forintos értékesítését 27 ezer forintra teljesítették. A felajánlott 58 ezer forint értékű nyersbőrmeztakarítást pedig kétezer forinttal túteljesítették.

MA MUTATJÁK BE

a Márta című drámát

A darab egyik drámai je lenete. A képen: Gurnik Ilona, Gerbár Tibor, Kóti Árpád

Az anya és fia: Gurnik Ilona és Dégi István

A debreceni Csokonai Színház új magyar darab ünnepi bemutatóját tartja meg ma este, hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából.

Müller Péter: Márta című drámája sikerült alkotás. A mű az 1944-45-ös időket idézi, egy család sorsát viszi színpadra az író, s ez az számára lehetőséget, hogy a húsz évvel ezelőtti kor sajátos atmoszféráját megteremtse. A darabot a debreceni Csokonai Színház a budapesti Madách Színházzal egyidőben mutatja be.

Müller Péter Márta című drámáját a debreceni színházban Ruszt József rendezte. A főbb szerepeket Gurnik Ilona, Gerbár Tibor, Novák István, Kóti Árpád és Dégi István alakítják.

A bizalom
kötelez

Négy évvel ezelőtt kezdett kesztyűket exportra gyártani a Debreceni Tanács KÖTSZÓVÓ Vállalata. Akkor meg mindössze 15 ezer pár volt az évi exportmennyiség, s egyetlen külföldi megrendelője volt a vállalatnak, egy angolai cég.

Azóta évről évre kelendőbbek külföldön a Debrecenben készült kesztyűk. Ma már egy sor külföldi országba — köztük a Szovjetunióba, Belgiumba, Angliába, Dániába stb. — exportál a debreceni vállalat. Tavaly például már 112 ezer pár kesztyű készült exportra a vállalatnál. Az idén 120 ezer pár gyártását tervezik, de előreláthatólag ennél sokkal többet „kénytelen” a vállalat készíteni, ugyanis mind több külföldi cég jelenti be igényét, különösen a gyapjúbéleléses flórkesztyűk iránt nagy az érdeklődés.

A debreceni kesztyűk külföldi térhódításának titka a kiváló minőség. Még nem fordult elő, hogy a debreceni vállalatnál készült kesztyűk minőségét kifogásolták volna a külföldi megrendelők. Szép és követésre méltó eredmény ez. A kesztyűkötő üzem részben exportra dolgozó munkások, műszaki dolgozók jó munkájának eredménye. Beck Ferencné hattagú brigádja, Füllöp Mária, Ladányi Ilona, Bódi Magdolna, Kiss Júlia, Főti Antalné kesztyűkötők, Bardócz Endréné, Horváth Tamásné, Merényi Jánosné, Hidasi Pálné eldolgazók, Papp Lászlóné minőségi ellenőr, Sípos János telepvezető — a kesztyűkötő üzem legjobbjai — társakkal együtt nap mint nap azon fáradoznak, hogy a jövőben is csorbítatlan legyen a Debrecenben gyártott kesztyűk jó hírneve.

A napokban nagy megbecsülés érte a vállalatot — elsősorban a kesztyűkötőket: 1965. május 1-től az exportra szállítandó kesztyűk minőségét nem vizsgálja külön a Minőségügyi Ellenőrző Részvénytársaság, hanem a kesztyűk a vállalati minőségi ellenőrzés után azonnal külföldre kerülnek.

Koszo
hazánk f

Gódor Ferenc, Nagy K

Április 4-én délelőtt ünnepélyes keretek között, katonai díszelés keretében koszorúzták meg Debrecenben az Alföldi palota előtti szovjet hősi emlékművet és a Bocskai téri román hősi emlékművet. A koszorúzási ünnepség

A szovjet delegáció Fokirúzásánál

délelőtt 10 órakor kezdődött a szovjet hősi emlékműnél, ahol felsorakoztak a fegyveres erők díszsquadái is. A Magyar Szocialista Munkáspárt koszorúját Gódor Ferenc, a megyei pártbizottság első titkára, Valkó Mihály, a debreceni városi pártbizottság első titkára, az MSZMP megyei végrehajtó bizottságának tagja és Nagy Károly, a debreceni járási pártbizottság első titkára helyezte el. Ezután Ambrus István, a megyei tanács végrehajtó bizottságának elnöke, dr. Szilágyi Gábor, a Debrecen Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke és Sztalmári Károly, a Debreceni Járási Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke helyezte koszorút az emlékmű talapzatára.

A Hajdú-Biharban tartózkodó szovjet delegáció Alek-szandr Vasziljevics Fokin vezérőrnagy vezetésével koszorúzza meg az emlékművet, majd koszorút helyeztek el a Varsói Szerződés értelmében

Enyhe március után

Az idei tavasz első jellegének megfelelően eléggé változatos időjárást hozott. Két teljesen ellentétes időjárású részből állt. A hónap első fele még hideg, téli volt, sok csapadékkal, hóval, míg második nagyobb fele meleg, szárazabb és napsütésben gazdag időjárást hozott. A hidegebb, téli jellegű időjárás 13-ig tartott. Ebben az időszakban — egy-két nap kivételével — a hőmérséklet a sokéves átlagszint alatt mozgott. A második szakasz — egyben a döntő fordulat a tavaszodás felé 14-én hirdelten következett be. 13-ától 14-ikére a napi középhőmérséklet Debrecenben 4,4 fokot emelkedett, s ezen időponttól túl (23 és 31. kivételével) állandóan a sokéves átlag felett mozgott. A hónap két ellentétes jellegű időjárása nagyjában kiegyenlítette egymást, úgyhogy a havi átlagérték (4,7 fok) mindössze 0,3 fokkal múlta felül a márciusi normál értéket.

Bár a hőmérséklet átlagszintje a hónap második felében csaknem állandóan a sokéves átlag felett mozgott, a nappali felmelegedés a hónap ezen időszakában sem ért el túlzottan magas értékeket. A nappali felmelegedés 13-ától kezdve 24-ike kivételével minden nap meghaladta a 10 fokot, a 15 fokot csak két napon 19- és 25-én érte, illetve haladta meg jelentéktelen mértékben. Az enyhe nappalok mellett az éjszakák még a hónap második felében is hűvösök maradtak, 11 és 31-ike között 8 éjszakán a talaj mentén a fagypont alá süllyedt a hőmérséklet. Ebben az időszakban a legerősebb lehűlést, 23- és 24-én jegyeztük fel. Mindkét esetben a talaj mentén — 3-2 fokig süllyedt a hőmérséklet.

Bár a köztudott márciusi bőséges csapadékot nem tartja kedvezőnek, elmúlt hónap

punk nedvességben bővelkedett. A havi csapadék mennyisége Debrecenben 53 mm volt, 18 mm-rel haladva meg a sokéves átlagot. Kedvező körülménynek kell azonban vennünk, hogy a márciusi csapadék túlnyomó része még a téli, hideg időszak folyamán hullott le, s a hónap melegebb időszakában bár sokszor, de lényegesen kevesebb, 12 mm esett.

Az időjárás nyugtalan jellegét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a 31 nap közül 17 nap volt csapadékos. Az esők és az azokat kiváltó frontátvonulások mérsékeltek a nappali felmelegedést, amely a hónap második felében nagyjában azonos mértékű maradt. Ez évben a Sándor-Józsefek valóban szákkal hozták a meleget. 19-ike volt a hónap legmelegebb napja (15,7), de a meg-megújuló kisebb hideg betörések megakadályozták a hőmérséklet további emelkedését. Ennek a körülménynek köszönhető, hogy a gyors tavaszodást nagyobb árnyék nélkül üsztük meg.

A hónap változékony jellegű időjárását a gyakori derült, napfényes időjárás tette még kellemesebbé. A napfényes órák száma elérte a 176 órá, ami 30 órával múlta felül a sokéves átlagot.

1965 márciusával megszakadt a hideg márciusok sora, amelyek 1962 óta sorozatosan következtek egymást. Ezekben az években a természet fejlődése 3-4 héttel később. Most végre olyan márciusunk volt, hogy késés nélkül mehetünk át az áprilisba. Remélhetőleg az időjárás alakulása továbbra is kedvező lesz, március 31 és április 1-én bekövetkezőtt hőcsökkenés után javul az idő, és azt az előnyt, amit a természet előhaladásában márciusban elértünk, áprilisban sem veszítjük el.

Dr. Berényi Dénes

Hogyan lehet eljutni Algériába?
Gazdag VIT program a megyében
Készülődés a Világ Ifjúsági Találkozóra

Alig ért véget a második világháború, néhány hónappal később Londonban megalakult a Világ Ifjúsági Szövetség. Programjának közeppontjában állt — faji, vallási, világméretű különbségekre való tekintet nélkül — a hit a béke mellett. 1947-ben ennek a programnak a demonstrációjaként Prágában megtartották az első Világ Ifjúsági Találkozót. A későbbiekben Budapest, Berlin, Bukarest, Varsó, Moszkva, Bécs és Helsinki fogadta a világ ifjúságát.

Az idén — először afrikai országban — Algériában rendezték meg a VIT-et, július 28-tól augusztus 7-ig. Az egész világon már hónapokkal ezelőtt megkezdődött a készülődés. A vendéglátónál is a legjobb ütemben halad a méltó fogadtatásra való felkészülés. Nemrégiben tartotta második ülését az Algériai Nemzeti Előkészítő Bizottság. A tanácskozáson részt vett és fel szólalt Ben Bella is. Az algériai államfő külön hangsúlyozta annak jelentőségét, hogy az algériaiakat az a megtiszteltetés érte, hogy házigazdák lehetnek a világ ifjúsági demonstrációjának. Az afrikai országban már javában ténykedik a technikai problémákkal foglalkozó, s a programot előkészítő bizottság. A

tervek szerint ötezer fős algériai delegáció képviseli az országot a fesztiválon. Ugyanakkor az ifjúsági szervezetek irányításával az egész ország területén elkezdődtek az elmúlt fesztiválokot filmbemutatók keretében ismertető előadások. Nemrégiben adták ki egy VIT-et népszerűsítő könyvet, címe: „Kilenc kérdés a kilencedik VIT-ről”. A témák között szerepel a Világ Ifjúsági Találkozók története, a részvevő országok bemutatása, a program és az előkészítő munka ismertetése.

Hazánkban és Hajdú-Bihar megyében is megkezdődtek a készülődések a IX. fesztiválra. A megyében megalakult a VIT-iroda, amely érdekes, változatos program szervezésével kívánja közzétenni a VIT-et. A következő hónapokban sorra kerülő rendezvényeket, a fesztivál jelszavának a Szolidaritás, Béke, Barátság jegyében kívánják megrendezni. Sor kerül a hagyományos VIT-bál, kulturális seregszemle, sportrendezvények stb. megtartására. Az ifjúsági házak, KISZ-szervezetek külön programot is dolgoztak ki maguknak.

Tekintettel a magyar küldöttség nagy létszámára, és a magas utazási költségre az elmúlt napokban VIT-országokat hoztak forgalomba,

amelyek árusítása már megkezdődött. Az értékes jutalmakon — többek között családi ház, gépkocsi, vásárlási utalványok stb. — kívül a legjobb árusító fiatalokat és csoportokat külön jutalom várja. Az a két fiatal, aki országosan a legjobb sorsjegyet eladja, ingyen kijuthat Algériába. További három díj külföldi utazás. Ha a megye országosan első lesz a terjesztésben, akkor megkülönböztetett utat is szerepelnek a jutalmazásokon kívül. A legtöbb sorsjegyet eladó úttörőcsapatokat és a KISZ-szervezeteket is nagyobb összegű pénzjutalom várja.

Már megkezdődött a versengés. Megszületett a jelző is: minden úttörő és KISZ-fiatal legalább egy sorsjegyet adjon el. A fiatalok más módon is kívánják csökkenteni a magyar VIT-delegáció költségét. Megkezdődtek a VIT-alapra a csoportos felajánlások, amelyeket a KISZ-szervezetek a közhasznú munkáért kapott pénzről fedeznek elsősorban. Az úttörők „Egy nap a VIT-ért” mozgalom keretében hulladékgyűjtési akciókat szerveznek. A középsikolások „Egy nap az építőiparban” címmel indítanak mozgalmat.